Published in Punjabi & English

Distributed in Toronto, Calgary, Vancouver, Winnipeg and Online Worldwide.

Sarokaran Di Awaz

Voice of Social Concerns

Pro-People Arts Project Media Group

ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

Email: ppapmg@gmail.com

ਸਾਲ- 14, ਅੰਕ-5, ਮਈ 2024

Website: www.ppapmg.com

HARBANS SINGH 416-817-7142 DEVINDER TOOR 416-902-9372 MASTER BHAJAN SINGH 403-455-4220 Registration No. 210836300

ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੇੜਾਂ ਤੇ ਅਨਿਸਚਿਤ ਭਵਿੱਖ

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰੋ, ਕਾਮਿਓ ਤੇ ਕਿਰਤੀਓ ਇਕ ਹੋ ਜਾਓ, ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਗੂੰਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਚਾਰ/ਨਾਹਰੇ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਹਰੇਕ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜੋ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਹੈ ਇਹ ਤੇਰੇ ਕਿਰਤੀ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੈ, ਪਰ ਵਰ੍ਹਾ 1990 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਨਵੀਆਂ ਸਿਰਜਨਾਵਾਂ/ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ/ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਗਏ, ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਲ ਘੱਟ ਗਿਆ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰੇਕ ਕੋਨੇ ਉਪਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ/ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ/ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ/ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੇ ਨਫ਼ੇ ਬੇਤਿਹਾਸਾ ਵਧੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ/ਨੇਤਾਵਾਂ/ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਲਿਆ, ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਕੋਨਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਗੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ/ਅਸਮਾਨਤਾ/ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ੀ/ਲੁੱਟ ਦਾ ਕਹਿਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ/ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਨਹੱਕੀ ਜੰਗਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਰਾਕ/ਕੁਵੈਤ/ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਹੁਣ ਫਲਸਤੀਨ/ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਨਵੀਆਂ ਤਰਾਸਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੋਨਿਆਂ ਉਪਰ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤੀ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆ ਕੇ ਵਿਰਸੇ/ਵਿਰਾਸਤਾਂ/ਸਮਾਜਿਕ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗੂ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਕਈ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ/ਧਰਮਾਂ/ਮਜ਼੍ਹਬਾਂ/ਨਸਲਾਂ/ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਕ ਇਕ ਭਿਆਨਕ ਦੌਰ 'ਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੇੜਾਂ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਸਮਾਜਿਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜਣ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਤੇ ਸੱਜੇਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ ਉਪਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅੰਦਰੋਂ ਖੋਖਲੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਮਾਜ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਬੇਚੈਨ, ਚਿੰਤਤ ਲੋਕ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਧੁੰਦਲਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ 'ਚ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਵਿਤਕਰੇ/ਟਕਰਾ/ਝਗੜੇ ਪਰੇ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਤੀਲਾ-ਤੀਲਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਇਕਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਸਾਂਝੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸੋਚ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਸੀਂ ਮਾਲਕ ਹਾਂ ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੋਨੇ ਉਪਰ ਕਿਰਤ ਦਾ ਰਾਜ ਸਿਰਜ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ, ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਹਰੇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨੀ, ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਲਈ ਇਕ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਮਈ ਦਿਨ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ 'ਚ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਕਹਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੇੜਾਂ ਤੇ ਅਨਿਸਚਿਤ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਤੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਦੀ ਸਮੱਰਥਾ, ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਤਾਕਤ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਏਕਤਾ ਦੀ ਆਸ ਤੇ ਵਿਸਵਾਸ਼ ਨਾਲ 'ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਫਰਿਆਦ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

- ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ

CONGRATULATIONS
TEAM OVER 900 REALTORS
HomeLife Silvercity Realty Inc., Brokerage
905-913-8500
11775 Bramalea Rd # 201, Brampton
GARCHA BROTHERS

CALL NOW
FOR HOUSE BUYING & SELLING NEEDS.
BALJINDER SANGHA REALTOR®
(Certified Condominium Specialist)
403.680.3212
BSANGHA.REALTOR@GMAIL.COM
RE/MAX REAL ESTATE (CENTRAL)
RE/MAX
EACH OFFICE INDEPENDENTLY OWNED AND OPERATED

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
• Auto Insurance
• Home Insurance
• Life Insurance
• Critical illness
• Disability Insurance
• Car Loans
• Business Insurance
SAVE UPTO 30%
• ਕਾਰ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ
• ਹੋਮ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ
• ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ
• ਕਰਿਟੀਕਲ ਇਲਨੈਸ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ
• ਡਿਸਅਬਿਲਿਟੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ
• ਕਾਰ ਲੋਨ
• ਬਿਜਨਸ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ
Call us for FREE Insurance Quote
Paramjit Plaha
403 554.4444
paramjit@paramjit.ca
paramjit.ca
210 - 2323 32 Ave NE Calgary AB T2E 6Z3

AMANDEEP S. RANIA
Immigration Consultant
RCIC Regulated Canadian Immigration Consultant
+1 (403) 436-6000
+1 (403) 406-2004
info@jfsimmigration.com
#2264 4310 104 Ave NE. Calgary, Alberta T3N 1W2
www.jfsimmigration.com

Insta Realty
BUY SELL INSTANTLY
We are Hiring New & Experienced Realtors.
We can also help you to get Realtor License.
We provide following Services:
• Residential • Commercial • Business • Land
• Investment • Property Management Services
Book Your New Dream Home with our team in Savanna, City Scape, Red Stone, Corner Stone, Home Stead, Cochrane
403.681.8689
400, 3115-12th St NE Calgary AB T2E 7J2
Email: info@instarlt.com
Harcharan Parhar
REAL ESTATE BROKER
www.instarlt.com

SUPER VISA INSURANCE
PUNJAB INSURANCE INC.
• Life Insurance • Mortgage Insurance • Critical Illness Insurance • Disability Insurance • RESP, RRSP
www.punjabinsurance.ca
Sherjang Singh Rana 416.910.9000
Sandeep Ahuja 416.660.1010

NEW SERVICE BY CARE INC

CARE AUDIOLOGY

Calgary 403-605-6300

ਸੋਮਵਾਰ ਤੋ ਸ਼ਨੀਵਾਰ 10 ਵਜੇ ਤੋ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਐਤਵਾਰ ਬੰਦ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੁਣਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ....??

ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੈਡੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਖੋਜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੇਕਰ ਘੱਟ ਸੁਣਨ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਦਾਸੀ, ਦਿਮਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਅਤੇ ਡਿੱਗਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵੱਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ੁਨਣ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ Care Inc. ਨੇ ਹੁਣ ਖੋਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ Care Audiology! ਜਿੱਥੇ ਦੁਨਿਆਂ ਦੀਆਂ Latest ਮਸ਼ੀਨਾ ਨਾਲ ਕੰਨਾ ਦਾ hearing test ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਤੁਸੀਂ ਮੁਫਤ hearing aid ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।19 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ hearing test free ਕਰਦੇ ਨੇ।

'ਕੇਅਰ ਇੰਕ'
ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਫਟੀ, ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ
Payment Plans Available

www.careinc.ca

Calgary Store: #124 - 4774 Westwinds Drive N.E., Calgary Alberta, Canada
Phone: 403-605-6300 Fax : 403-536-4057 Email : calgary@careinc.ca

14 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਚੇਤਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਟੋਰਾਂਟੋ, ਵੈਨਕੂਵਰ, ਕੈਲਗਰੀ, ਵਿਨੀਪੈਗ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਟੀਮ ਨਾਲ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ	ਦੇਵਿੰਦਰ ਤੂਰ	ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ	ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਵੈਚ	ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਮੰਗੂਵਾਲ	ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ
(ਟੋਰਾਂਟੋ)	(ਟੋਰਾਂਟੋ)	(ਕੈਲਗਰੀ)	(ਵੈਨਕੂਵਰ)	ਵਿਨੀਪੈੱਗ	(ਪੰਜਾਬ)
416-817-7142	416 902 9372	403-455-4220	604 760 4794	204-881-4955	+91-92167-29598

ALPHAONE PHYSIOTHERAPY CHIRO & MASSAGE

ਐਕਸੀਡੈਂਟ 'ਚ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਦਾਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੋ

ਦਰਦ ਦਾ ਪੱਕਾ ਦੁਸ਼ਮਣ

to book Call
403-768-3000

ਸਾਹਮਣੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਰਵਰ ਸਕੂਲ
108, 78 Saddlepeace Manor NE , Calgary | info@alphaphysio.ca

The Chaat Bar & Parontha Place

403-460-0405 | 403-478-8324

2030-6004 Country Hills Blvd, NE
Calgary AB T3N 1A8
info@chaatbar.ca | www.chaatbar.ca
Contact For Catering

Harpreet Parmar CPA, CGA

Chartered Professional Accountant

• Accounting • Tax • Business Advisory

We also provide
FINTRAC Registration/Compliance Services for Money Exchange Business
FINTRAC AML MANUAL SERVICES for Money Exchange Business
Extensive experience with Revenue Canada audits, reviews etc.

New Location

• Accounting • Financial • Statements • Personal Tax • Corporate Tax • Incorporation • Payroll • Business Advisory • New Business Startups • Book-Keeping • Management • Consulting Services

ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਵਧੀਆ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸ਼ਨਲ ਅਕਾਊਂਟਸ ਸਰਵਿਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

In Business Since 1997

Suite 218, 7 Westwinds Cres NE, Calgary, AB T3J 5H2 Park Plaza (Besides Prairie Winds Park)

Ph: (403) 271-5100, Fax: (403) 271-5171

Email: hparmar@hppcorp.ca
Website: www.hppcorp.ca

Harpinder Sidhu INSURANCE EXPERT

Punjab Insurance Inc

SUPER VISA INSURANCE

* LIFE INSURANCE * RESPs

CALL FOR BEST RATES

HARPINDER SIDHU
LOVEPREET SIDHU

403 404 3500

LIFE INSURANCE

Harpinder Sidhu INSURANCE EXPERT

Punjab Insurance Inc

Member MDRT
The Premier Association of Financial Professionals®

Harpinder Sidhu
403-404-3500
www.calgaryinsurancequotes.com

SAROKARAN DI AWAZ

Publisher
Pro-People Arts Project
Media Group 29
Mapleview Ave, Brampton
Ontario, CA, L6R 1M2

Managing Director
Devinder Toor, Toronto
416-902-9372
ppapmg@gmail.com

Chief Editor
Harbans Singh
416-817-7142
ppapmg@gmail.com

Editor
Master Bhajan Singh
Calgary (Alberta)
403-455-4220
btarksheel@gmail.com

Editor
Dr. Hardeep Singh Atwal
Cambridge (Ontario)
416-209-6363
deephsingh@gmail.com

Chief advisor
Buta Singh Nawan Shahr
(Punjab)
946-347-4342
atoozed@gmail.com
Dr. Kuldeep Singh (Punjab)
+91 98151 15429
kuldip_1961@yahoo.com
Navkiran Singh Patti
+91 98885 44001
n4navkiran@gmail.com

Literary Advisor
Haripal
Calgary (NE) Alberta
403-714-4816
haripalharry2016@gmail.com

Parminder Swaich
Surrey (BC)
604-760-4794
pswaich@hotmail.com

Jasvir kaur Manguwal
Winnipeg
204-881-4955
manguwal.j@gmail.com

Honorary Advisory Board
Sukhdev Singh Sandhu
(Toronto)
Master Balbir Singh Gill
(Toronto)
Jaspreet Dhaliwal
(Toronto)
Harcharan Singh Parhar
Calgary
Narbhinder Singh (India)
(Punjab)
935-443-0211

Graphic Desinger
Baljinder Singh Waraich
+91-92167-29598
akashdeep.1064@gmail.com

ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਚਨਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਟਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ-ਘਾਟਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਦਾਰਾ 'ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਹਰ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਸਬੰਧੀ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਦਾਤਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

HMP ਐਚ ਐਮ ਪੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ
PROFESSIONAL CONSTRUCTION LTD.
Specialist in: www. hmphome.com
- Built Garage
- Garage Door Opener & Install
- New Garage Door
- Repair Old Garage Door
- Roofing, Fence, Deck
- New Houses Framing
- Old House Extension & any other add on construction Work

ਨਵੀਂ ਗੈਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੈਰਾਜ ਡੋਰ ਓਪਨਰ, ਨਵੀਂ ਗੈਰਾਜ ਡੋਰ, ਪੁਰਾਣੀ ਗੈਰਾਜ ਡੋਰ ਰਿਪੇਅਰ, ਰੂਫਿੰਗ, ਫੈਂਸ, ਡੈੱਕ, ਨਵੇਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਫਰੇਮਿੰਗ, ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ ਦੀ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ।

Free Estimate Paul Sekhon: 403-701-4947

HMP CUSTOM CABINETS LTD.
Specialist in : Custom Kitchen, Bars, Washroom Vanity, Closet & All Commercial Mill Work

Paul Sekhon: 403-829-5000
Bay 11 2316 27 Ave. NE, Calgary
Ph. : 403-701-4947

urban
Hardeep Dhaliwal
REALTOR
DIRECT : 403-629-6257
403-827-6257

Call Romi Sidhu For Insurance & Financial Needs

StateFarm IS NOW Desjardins Insurance
Monday - Friday 9am to 5:30pm
Weekends: All Other Times
Only Appointments

4851 Westwinds Drive NE,
Suite 217, Calgary, AB T3J 4L4
Bus: 403-568-4330
Email: romi.sidhu@desjardins.com
* HOME * DISABILTY * VEHICLE FINANCE
* AUTO * RRSV * CRITICAL ILLNESS
* LIFE * RESP * MUTUAL FUNDS
Romi Sidhu, Agent
P02720CN

For Honest and Best Results
Please Call :
Cell. (403)-680-1895
Fax. (403)-457-1216
Email : taranmand@shaw.ca

MLS MULTIPLE LISTING SERVICE® REALTOR® REAL ESTATE BOARD
Taranjit "T. J." Mand
Real Estate Associate
Max Value Reality Ltd.

The Mortgage Centre Est. 1989
For Excellent Mortgage Service
Access to Multiple Lenders Including major banks
* New Purchase * Refinance * Preapprovals
* Debt Consolidation * New Immigrants
* Self Employed

Sukhvinder S Toor
Mortgage Associate
The Mortgage Centre Elevo Mortgages
Cell : 403-919-1444
Office : 403-264-7750 | Fax : 403-264-7752
Elevo Mortgages Unit 210, 6424-36 Street NE, Calgary, AB. T3J 4C8
Email : toor.s@mortgagecentre.com | www.toormortgage.com

Reliance /Legal Group LLP
FORMERLY KNOWN AS SINGH & PARTNERS LAW OFFICE
Commonwealth Centre
Unit 1101, 3961-52nd Ave.N.E.
Calgary, AB T3J 0J7
Barristers, Solicitors and Notary Public
Our law group practices in
IMMIGRATION: Applications for Family Class and APPEALS, Skilled Workers, Investors, Refugee Claims
REAL ESTATE: Buying and Selling Commercial and Residential Land Development Condominium Projects; WILLS & ESTATE; CRIMINAL LAW
SMALL BUSINESS: Buying and Selling Franchises, Shareholder Agreements and Incorporations; FORMATION OF PUBLIC COMPANIES
Tel. : 403-285-7070
PERSONAL INJURY (Car Accident Claims)
NO LEGAL FEES UNTIL RECOVERY
Our clients include small businesses, public companies, builders, land developers, charitable organizations and individuals. We donate part of our fees to Alberta Children Hospital.
* Experienced lawyers, caring, confidential * Reasonable fees
* Free Initial Consultation * Weekend & Evening Appointments (available upon request)

ਮਈ ਦਿਵਸ: ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਅਹਿਦ

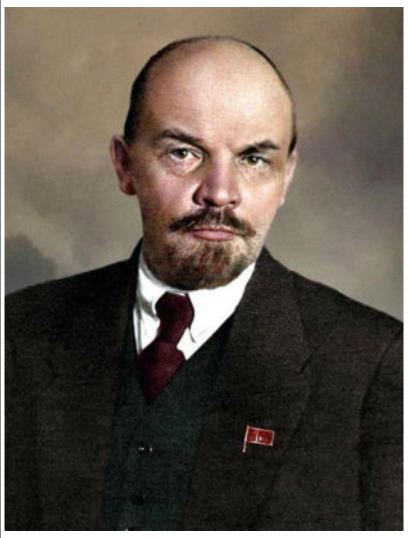

ਵੀ ਆਈ ਲੈਨਿਨ

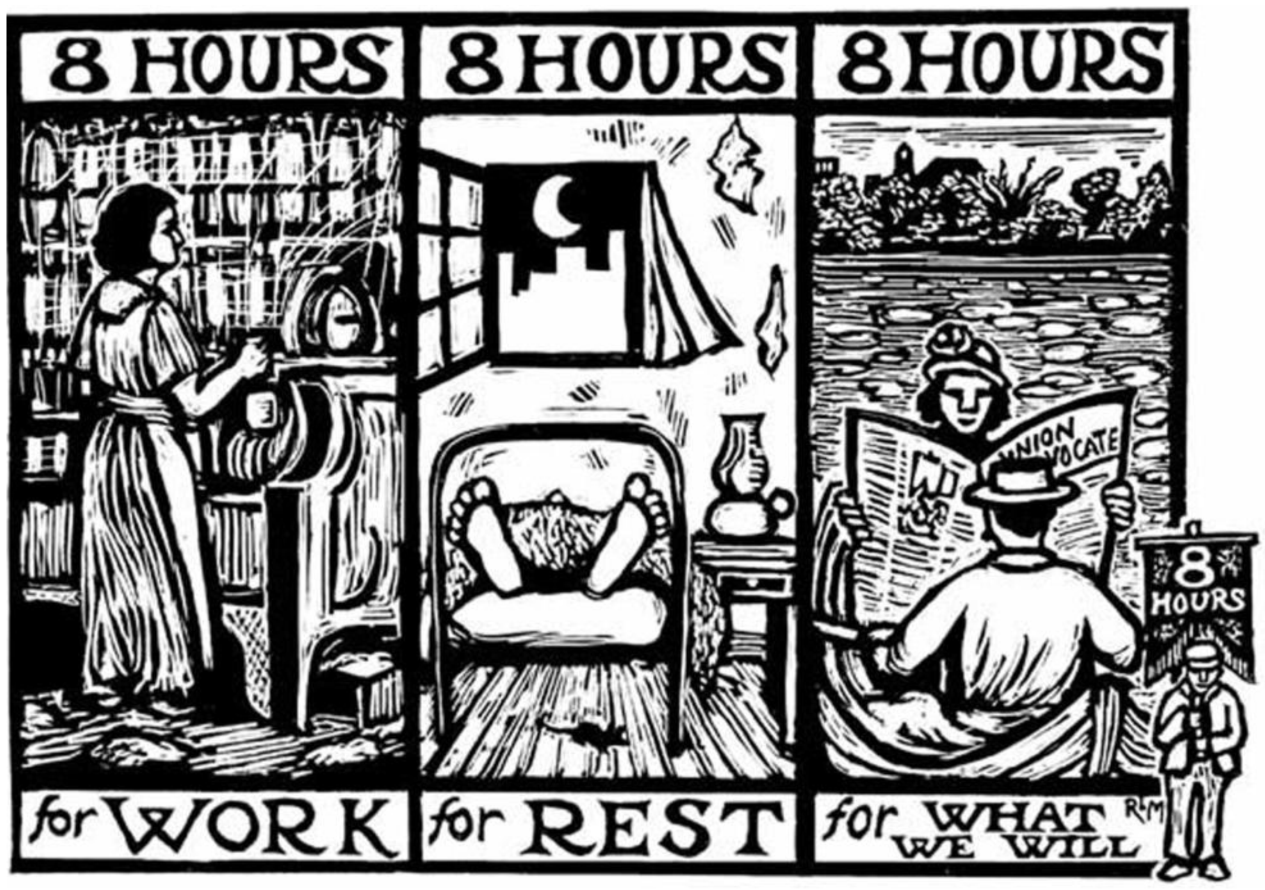

ਮਈ ਦਿਵਸ, ਉਹ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤਾਂ ਆਪਣੇ ਚੇਤੰਨ ਜੀਵਨ, ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾਰੇ ਦਬਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇੱਕਜੁੱਟਤਾ, ਕਰੋੜਾਂ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ. ਇਸ ਮਹਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੰਸਾਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ: ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ, ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਅਮੀਰ ਖ਼ੂਨ ਚੂਸਣ ਵਾਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਿੱਲਾਂ, ਸੰਦ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਲੱਖਾਂ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਾਖੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਥੈਲੇ ਮੰਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰੋਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਤਹਿਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਛੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖ. , ਪਰ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਧਨਾਢਾਂ ਅਤੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਉਜਰਤੀ ਗੁਲਾਮੀ, ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਨਿਰਾਦਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਕਿਰਤ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਦੌਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ। ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਰਤ ਦਾ ਫਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸੁਧਾਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਰਤੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। , ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰੋ. ਪੂੰਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਹਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਲਈ ਖ਼ੂਨ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਹਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਅੰਤ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਰੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਜਮਾਤ ਉੱਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰੂਸੀ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਵੀ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜਾਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਦਿਨ ਗਏ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੌੜੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਮਾਜਵਾਦ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ-ਲੱਖਾਂ ਲੜਾਕੇ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਤਾਰੇ ਵਾਂਗ ਲਾਲ ਬੈਨਰ ਵੱਲ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਹੜਤਾਲਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੜਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੂੰਜੀ ਲਈ ਸੰਗਠਿਤ ਕਿਰਤ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਚਦੇ ਅਤੇ ਮੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕਜੁੱਟ ਸੰਘਰਸ਼, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਾਗ ਪਈ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਹਰਵਾਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਕਿੰਨੀ ਕਾਲੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਾਰਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਾਰਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚਾਕੂ, ਜੇਲ੍ਹ ਅਤੇ ਬੈਨਟ ਨਾਲ ਕੁਚਲਦੀ ਹੈ। ਨਾਅਰਾ 'ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ!' ਇਹ ਪੂਰੇ ਰੂਸ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ, ਵਰਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ. ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੂਸ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ, ਬਿਹਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਲੜਨ ਲਈ ਉੱਠੇ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤਵਰ ਫੌਜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕੰਬ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਝਟਕੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜੀਵਨ ਠੱਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਦਰਜਨਾਂ ਲੜਾਕੂ ਫੌਜਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਜੋ ਜ਼ਾਰ ਨੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਲੱਖਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਮਾਤੀ-ਚੇਤੰਨ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕਜੁੱਟ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਹਰ ਹਾਰ ਨਵੇਂ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ

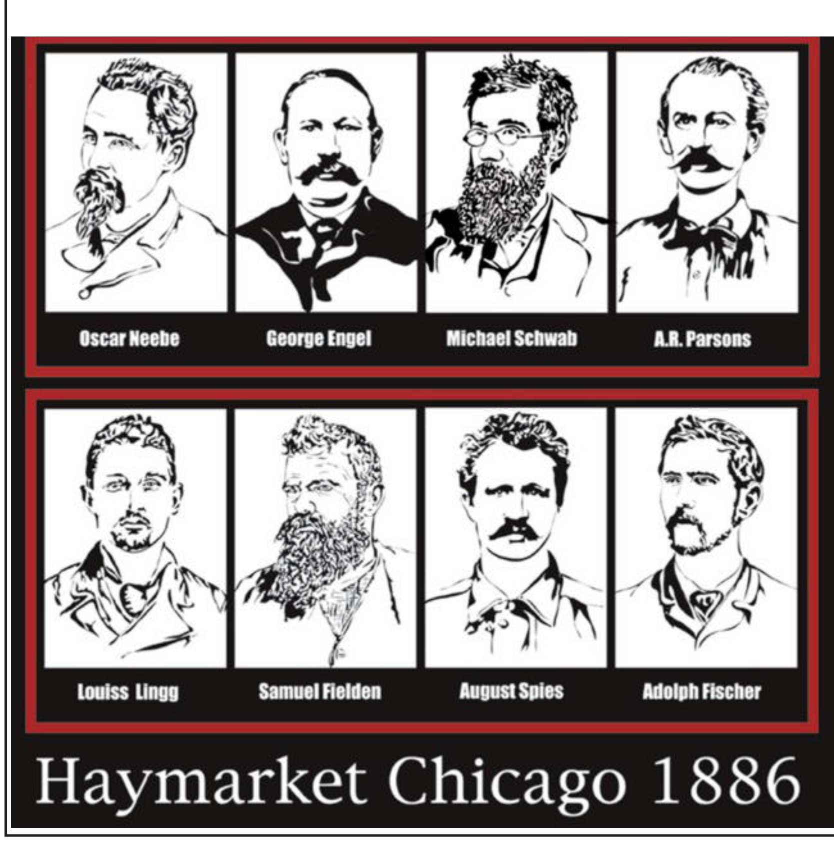

ਮਈ ਦਿਵਸ ਦਾ ਮੂਲ

ਰੋਜ਼ਾ ਲਕਸਮਬਰਗ

ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਵਿਚਾਰ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਵਰਕਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 1856 ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਸਟਾਪ ਡੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅੱਠਵੇਂ ਘੰਟੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਿਨ. ਇਸ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਦਿਨ ਅਪ੍ਰੈਲ ਹੋਣਾ ਸੀ 21. ਪਹਿਲਾਂ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਰਫ਼ 1856 ਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਇੰਨਾ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ, ਜਿੰਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਲਹਿਰ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਸੀ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਸਵੈ? ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦਲੇਰੀ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨਾਲੋਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਸਿਪਾਹੀ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਤੇ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੋਂ, ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਅਮਰੀਕਨ। 1886 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 1 ਮਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਸਰਵਵਿਆਪਕ ਕੰਮ ਦੀ ਰੋਕ. ਇਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 200,000 ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ [ਆਕਾਰ] ਡਿਸਪਲੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ 1888 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਲਾ ਜਸ਼ਨ 1 ਮਈ 1890 ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲਹਿਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਐਨੀਮੇਟਡ. ਇਸ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੀ 1889 ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਰਕਰਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਸ. ਚਾਰ ਸੌ ਡੈਲੀਗੇਟ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦਿਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸ ਯੂਨੀਅਨਾਂ, ਬਾਰਡੋ ਵਰਕਰਾਂ ਲਵੀਗਨ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਇੱਕ ਸਰਵਵਿਆਪਕ ਕੰਮ ਰੋਕ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ 7 ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੇ 1 ਮਈ, 1890 ਨੂੰ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਹ ਤਰੀਕ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਜਸ਼ਨ ਲਈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਸ 1 ਮਈ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ। 1890 ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਚਮਕੇਗਾ ਕੀ ਇਹ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਅਪਣਾ ਲੈਣਗੇ? ਕਲਾਸਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਈ ਦਿਵਸ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਨਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਕੋਈ ਸਮਝ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਮਝ ਸਕੇ ਕਿ ਮਈ ਦਿਵਸ ਸਾਲਾਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸੰਗਠਨ ਮਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦਾ ਦਿਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਰ ਇਸ ਟੀਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਈ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਤਿਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਿਰੁੱਧ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਮਈ ਦਿਵਸ ਹਰ ਸਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਦੋਂ ਜੇਕਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲ ਗਈ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵੀ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਈ ਦਿਵਸ ਕੌੜੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਤੀਤ ਦਾ ਦਰਦ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰੋਜ਼ਾ ਲਕਸਮਬਰਗ (1871-1919) **ਇੱਕ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸੀ, ਪੋਲਿਸ਼-ਯਹੂਦੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਜੋ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਜਰਮਨ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਗਿਆ. ਦੀ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ** (1919)

(1894)

ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਰੂਸ ਹੁਣ ਜਿਹੜੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਰਤੀ ਜਨਤਾ ਦੀ ਇਹ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਜੰਗ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਯੁੱਧ ਵਧੇਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ’ਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੜਨ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਗਿਰੋਹ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਜੋ ਰੂਸ ’ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ – ਫਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੀਲ ਦੂਰ ਅਤੇ ਪਰਦੇਸੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਸੇ ਹੋਏ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਹਨ – ਫਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਘਰ-ਘਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ – ਪਰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਗਰਜ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜ਼ਾਰਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਜੂਏ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਮਰਨ ਲਈ ਭੇਜਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਯੁੱਧ ਲੋਕਾਂ ’ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਸ਼ਕਲ ਯੁੱਧ ਰੂਸ ’ਤੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਦਬਾਅ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਤਣਾਅ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਹੇਠ ਪੁਲਿਸ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਫਿੱਕਾ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੁੱਧ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਯੁੱਧ ਸਾਰੇ ਝੂਠੇ ਭੇਸ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਯੁੱਧ ਸਾਰੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੜਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਜੰਗ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਾਰਵਾਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਵਿਅਰਥਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਰੂਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਰੂਸ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ, ਅਣਜਾਣ ਅਤੇ ਡਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਰੂਸ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ ਰੂਸ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹੈ. ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਰੂਸ ਇਸਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਰਵਾਦ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਜਮਾਤੀ-ਚੇਤੰਨ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਝਟਕਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜਮਾਤੀ-ਚੇਤੰਨ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸਤਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ। ਸਿਰਫ਼ ਜਮਾਤੀ-ਚੇਤੰਨ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਉਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਜੂਆਜ਼ੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਮਰੇਡ ਵਰਕਰ! ਇਸ ਲਈ ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਲੜਾਈ ਲਈ ਦੁੱਗਣੀ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰੀਏ! ਸਮਾਜਿਕ-ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਜਾਵੇ! ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਹੋਰ ਵੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ! ਮਈ ਦਿਵਸ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਵੇਂ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਾਰੇ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਮਹਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਵਧਾਏ!

ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦਾ ਦਿਨ ਜੀਓ!

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ! ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਾਰਵਾਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ!

(ਅਪ੍ਰੈਲ 1904)

ਵਰਕਰਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਸਟੀਵਲ

ਕਲਾਰਾ ਜ਼ੇਟਕਿਨ

ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਮਈ ਦਿਵਸ ’ਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਕੰਮਕਾਜੀ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਜਕ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ। ਯਕੀਨਨ ਮਈ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ’ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪੈਰਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਠਾਂ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਕਿਰਤ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ। ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ, ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਸੁਧਾਰ ਅੰਤਮ ਟੀਚੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲਹਿਰ, ਪਰ ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੈ। ਉਹ ਭੋਜਨ ’ਤੇ ਹਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦਾ ਰਾਹ ਸ਼ਕਤੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੋਵੇਂ: ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿੰਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ – ਕਿਰਤ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਾਲਾਤ ਅੰਦੋਲਨ – ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਕਦੇ ਵੀ ਦਾਲਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਨਹੀਂ ਵੇਚੇਗਾ। ਸਮਾਜਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਹਲਕਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਨਾਲ ਜਕੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅੱਤਿਆਚਾਰ। ਇਸ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮਈ ਦਿਵਸ ਸਿਰਫ਼ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਦੇ ਚੇਤੰਨ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਸਪਲੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਜਮਾਤੀ ਘੋਲ? ਦਾ ਮਹਾਨ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਖਾਤਮਾ, ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਰੂਪ, ਆਪਣੇ ਤੱਤ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੈ, ਅਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ. ਇਹ ਇਨਕਲਾਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਅਸਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤੰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜੋ ਉਜਰਤੀ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ। ਇਹ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਭ ਦਾ ਮੰਤਰ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਮਈ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੰਤਕਥਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਚੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੁਧਾਰ 9 ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਰਹਿਮ ਬੁਰਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਵਰਕਰਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, ਦਾਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਉੱਚ ਵਰਗ. ਸਿਰਫ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖੁਦ ਸੰਗਠਿਤ ਹੈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਮਾਤੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਿਤ, ਮੌਜੂਦਾ ਬੁਰਜੂਆ ਸਮਾਜ ਉੱਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਜਰਤ-ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੇਵਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ, ਸਿਹਤ ਪੱਖੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ, ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਰੇਕ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਮਾਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲੜਿਆ। ਮਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਮਾਮੂਲੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਘੰਟੀ ਨਹੀਂ ਵੱਜਦਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ। ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਿਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ। ਮਈ ਤੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ’ਤੇ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ ਹਿੱਤ, ਜੋ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਟੁੱਟ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਰੁਚੀਆਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਵਰਗ ਵਜੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਸਰਹੱਦਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਪਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਹੱਥ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਵਿਰੁੱਧ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਮਕਸਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਧੇਰੇ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਰਹਿਮ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁਣ ਜਿੰਗੋ ਦੁਆਰਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਹਰ ਦੇਸ਼. ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਹੈ ਵਰਕਿੰਗ ਕਲਾਸ. ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿੱਤੇ, ਲਿੰਗ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਭੇਦਭਾਵ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਮੇ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਫੌਜ, ਜੋ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਰਤ ਕੋਲ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮਈ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੇ ਹਾਰਬਿੰਗਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਜੋ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ’ਤੇ ਬਸੰਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਲਾਰਾ ਜ਼ੇਟਕਿਨ (1857 - 1933) **ਇੱਕ ਜਰਮਨ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ, ਕਾਰਕੁਨ, ਅਤੇ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ. 1911 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਮਹਿਲਾ ਦਿਵਸ. ਉਹ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਸੀ (ਕੇਪੀਡੀ), ਜਿਸਦੀ ਉਸਨੇ ਵਾਈਮਰ ਦੌਰਾਨ ਰੀਕਸਟੈਗ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਸੀ 1920 ਤੋਂ 1933 ਤੱਕ ਗਣਰਾਜ।** (1899)

ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ

ਐਲੀਨੋਰ ਮਾਰਕਸ

ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਸਗੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਏ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਦਰਜਨ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਈਡ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਪਰ ਦਰਜਨਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਭਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੋਦੀ ਹੜਤਾਲ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੈਸ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹਾਂ।’ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿਨ; ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਮੌਕੇ ’ਤੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਹ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜੋ ਇਹ ਮਹਾਨ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਗਲੈਡਸਟੋਨ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਸੀ – ਮਾਈਕਲ ਡੇਵਿਟ; ਪਰ ਮਿਸਟਰ ਗਲੈਡਸਟੋਨ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ’ਤੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ? ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਹੋਮ ਰੂਲ ਕਿਉਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਆਇਰਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ 80 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ। ਸਮਾਜਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦਾ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ’ਤੇ ਟੀਚਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਉੱਚ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰਾਂ ਦੋਵਾਂ ’ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਸਮਾਜ। ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਹ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ; ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦੇ ਦਿਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਥੇ ਆਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਮਸੀਹੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਛੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਪਾਪ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਚਰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। “ਸੌਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਉੱਠੋ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿੱਤ, ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਤ੍ਰੇਲ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਓ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ- ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋ – ਉਹ ਥੋੜੇ ਹਨ।

4 ਮਈ 1890

ਕੈਨੇਡਾ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੰਕਟ : ਫੈਡਰਲ ਬਜਟ 2024 ਹਾਊਸਿੰਗ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਡਾ: ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਕੈਮਬ੍ਰਿਜ, ਓਨਟਾਰੀਓ

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਹਿੱਤ ਇਹ ਅਹਿਮ ਬਜਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਤੋੜਣ ਵੱਲ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ 'ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਜੀ ਆਇਆ ਕਹੇਗਾ । - ਸੰਪਾਦਕ

ਭੋਜਨ, ਆਸਰਾ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਮਿਲਨਿਅਲਸ' ਅਤੇ ਜਨਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ੈਡ ਲਈ, ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਪੇ-ਚੈਕ ਓਨਾ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਖਰਚੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਬਚਤ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਅਤੇ ਔਖਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਬਾਅ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਸਣ ਲਈ ਚੰਗੀ ਥਾਂ ਮਿਲਣੀ ਔਖੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਹੈ। ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਕਿਹਾ "ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਬਜਟ 2024 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਵਧੇਰੇ ਘਰ ਬਣਾਉਣ, ਕਿਰਾਏ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਇਸ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ।'

'ਕੈਨੇਡਾ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਹਰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ, ਮੇਅਰ, ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲਰ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਕੇ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।' ਹਾਊਸਿੰਗ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ 'ਕਮਿਊਨਿਟੀਜ਼' ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ, ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ, ਕ੍ਰਿਸਟੀਆ ਫਰੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਹਾਊਸਿੰਗ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ, ਸੀਨ ਫਰੇਜ਼ਰ ਨੇ ਅੱਜ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੁਪਨਮਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਯੋਜਨਾ, 'ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ: ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਯੋਜਨਾ' ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ।' ਆਗਾਮੀ ਬਜਟ 2024 ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਫਾਇਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਹਨਤੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦਾ 30 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਕਿਫਾਇਤੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੇ 2031 ਤੱਕ 3.87 ਮਿਲੀਅਨ ਨਵੇਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦਲੇਰਾਨਾ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 2 ਮਿਲੀਅਨ ਸ਼ੁੱਧ ਨਵੇਂ ਘਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਕੈਨੇਡਾ ਮੋਰਟਗੇਜ ਐਂਡ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ 2031 ਤੱਕ 1.87 ਮਿਲੀਅਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਘੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ। ਯੋਜਨਾ, ਬਜਟ 2024 ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਪਤਝੜ 2023 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 1.2 ਮਿਲੀਅਨ ਨਵੇਂ ਘਰਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ 2031 ਤੱਕ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 800,000 ਹੋਰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਇਹ ਯੋਜਨਾ 2031 ਤੱਕ 3.87 ਮਿਲੀਅਨ ਨਵੇਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨਲੌਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦਲੇਰਾਨਾ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 2031 ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ ਮੋਰਟਗੇਜ ਅਤੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ 1.87 ਮਿਲੀਅਨ ਦੇ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 20 ਲੱਖ ਨਵੇਂ ਘਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਘੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ। ਯੋਜਨਾ ਬਜਟ 2024 ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਪਤਝੜ 2023 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 1.2 ਮਿਲੀਅਨ ਨਵੇਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ 2031 ਤੱਕ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 800,000 ਹੋਰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਹੋਮ ਬਿਲਡਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਕੇ ਹੋਰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ 'ਫੈਡਰਲ', ਸੂਬਾਈ, ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਫਾਇਤੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯਤਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਘਰਾਂ ਲਈ ਜਨਤਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ। ਸਰਕਾਰ ਜਨਤਕ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋਮ ਬਿਲਡਰਾਂ ਅਤੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕਰੇਗੀ। ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਛੋਟੇ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 30,000 ਨਵੇਂ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਲੋਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ $15 ਬਿਲੀਅਨ ਵਾਧੂ ਕਰਜ਼ੇ, ਬਜਟ 2024 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਾਧੂ ਵਿੱਤ ਨਾਲ ਲੈਸ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ। 2031-32 ਤੱਕ 131,000 ਨਵੇਂ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ।

ਕੈਨੇਡਾ ਬਿਲਡਜ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਇੱਕ 'ਟੀਮ ਕੈਨੇਡਾ' ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਲਈ ਕਿਫਾਇਤੀ ਘਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਬਿਲਡਸ ਮੱਧ ਵਰਗ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਤੱਟ ਤੋਂ ਤੱਟ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸੂਬਾਈ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਘੀ ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਵਾਲੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜੇਗਾ। ਸ਼ਹਿਰੀ, ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਰਹੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ। ਅਸੀਂ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਰਿਹਾਇਸ਼, ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਘਰਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਅੰਤਰ-ਆਧਾਰਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਕੇ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਇੱਕ ਘਰ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਕ ਘਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ, ਘਰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਕਢਵਾਉਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ, ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਲਈ ਮੌਰਗੇਜ ਅਮੋਰਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ: ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੰਡ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨਾ, ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ, ਨਵੀਨੀਕਰਨ, ਜਾਂ ਮਾੜੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ। ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ, ਮੌਰਗੇਜ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਦਰਾਂ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ। ਆਰਆਰਐਸਪੀ ਤੋਂ ਘਰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਕਢਵਾਉਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ $25,000 ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ। ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ 'ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ' ਲਈ ਮੌਰਗੇਜ ਅਮੋਰਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਬਿਲਡ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਲਈ। ਮੌਰਗੇਜ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ 30-ਸਾਲ ਦੇ ਮੌਰਗੇਜ ਅਮੋਰਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਲਈ - ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਸਮੇਤ - ਵਧੇਰੇ ਕਿਫਾਇਤੀ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਜੋ ਘਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: ਕਿਫਾਇਤੀ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਫਾਇਤੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਫੰਡ ਲਈ $1 ਬਿਲੀਅਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰੈਪਿਡ ਹਾਊਸਿੰਗ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦੌਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਰੈਪਿਡ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਟਰੀਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ। ਸਸਤੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਲਈ $1.5 ਬਿਲੀਅਨ ਕੈਨੇਡਾ ਰੈਂਟਲ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਫੰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹੋਰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਵਪਾਰਕ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ, ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਵੇਂ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਅਪ੍ਰੈਂਟਿਸਸ਼ਿਪ ਸੇਵਾ ਲਈ $90 ਮਿਲੀਅਨ, ਹੁਨਰਮੰਦ ਟਰੇਡ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪ੍ਰੈਂਟਿਸਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਕਿਲਡ ਟਰੇਡਜ਼ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਤਿਆਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ $10 ਮਿਲੀਅਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਨਰਮੰਦ ਟਰੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ - ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ $50 ਮਿਲੀਅਨ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਉਸਾਰੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੁਨਰਮੰਦ ਟਰੇਡ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ। ਸਾਡੇ ਪਿਛਲੇ $115 ਮਿਲੀਅਨ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਫੰਡਿੰਗ ਕ੍ਰੈਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਮਾਨਤਾ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇਗੀ, ਇਸਲਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਾਲ ਟੇਪ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬੇਲਚਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਟੀਮ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਧਰ, ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ, ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਕੱਲਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਹ ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਕਿਫਾਇਤੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ - ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਬਜਟ 2024 ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੇਖਭਾਲ, ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਫਾਇਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੰਗੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਲਈ - ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਸਮੇਤ - ਵਧੇਰੇ ਕਿਫਾਇਤੀ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਜੋ ਘਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: ਕਿਫਾਇਤੀ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਫਾਇਤੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਫੰਡ ਲਈ $1 ਬਿਲੀਅਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰੈਪਿਡ ਹਾਊਸਿੰਗ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦੌਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਰੈਪਿਡ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਟਰੀਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ। ਸਸਤੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਲਈ $1.5 ਬਿਲੀਅਨ ਕੈਨੇਡਾ ਰੈਂਟਲ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਫੰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ।

ਘੋਸ਼ਿਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਹਨ, ਪਰ ਮੂਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹਨ। ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਮਹਿੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਘਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਜਨਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਮਹਿਜ਼ ਸਿਆਸੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਵਜੋਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਘਰਾਂ ਦੇ 'ਮੌਰਗੇਜ ਵਿਆਜ' ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਟਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਚੀਆਂ ਹਨ, ਨੌਕਰੀ ਭਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਸੱਪ ਵਾਂਗ ਹਨ। ਮੰਦੀ ਹੁਣ ਟਾਕ-ਆਫ-ਟਾਊਨ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸੁਪਨੇ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ।

'ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦਾ ਅਜੋਕਾ ਦੌਰ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ' ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ

ਸਰੀ, (ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਵੈਚ) : 'ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਵਲੋਂ 'ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦਾ ਅਜੋਕਾ ਦੌਰ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੈਮੀਨਰ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਸਰੀ ਦੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਹਾਲ ਵਿਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੇਖਕਾਂ, ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਸੈਮੀਨਰ ਦੇ ਆਯੋਜਕ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਵੈਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਹਰੇਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸੰਕਟ ਡੂੰਘਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬਦਲ ਉਸਾਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਹਿਤ ਹੀ ਇਹ ਸੈਮੀਨਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੈਮੀਨਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਕਤਾ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ 1990 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ. ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਲੁੱਟ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਆਰਥਿਕ ਘੇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਕੇ ਲੁੱਟ ਦਾ ਜਾਲ ਹਰੇਕ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਵਿਛਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵੇਖ ਮਿਹਨਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰਾਂ ਤੇ ਵਿਦਰੋਹ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਦਾਹਰਣ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੋਕੇ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕਿਆਂ, ਦੇਸ਼ਾਂ, ਸਮਾਜਾਂ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਉਖੇੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਆਲਮ ਸਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੂਲਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਤਾਕਤਵਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ, ਸਾਮਰਾਜ ਜੰਗੀ ਤਬਾਹੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ 'ਚ ਇਕਜੁਟਤਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਣਸਰਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਸੈਮੀਨਰ 'ਚ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੌਧਿਕ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁੜ ਇਕਜੁਟ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਕਾਰਜ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਿਨ ਵੱਲ ਇਹ ਚੰਗਾ ਕਦਮ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਉਤਪੰਨ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਸੈਮੀਨਰ 'ਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸੇਖਾ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ, ਕਾਮਰੇਡ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿੰ. ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸੋਹੀ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਚਾਹਲ ਆਦਿ ਨੇ ਵੀ ਚਰਚਾ 'ਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਵਲੋਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਡਾ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਸਾਧੂ ਬਿਨਿੰਗ, ਤਰਲੋਚਨ ਦੂਹੜਾ, ਤੀਰਥ ਦੂਹੜਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਗਿੱਲ, ਜਰਨੈਲ ਸੇਖਾ, ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ, ਮਲਕੀਤ ਸਵੈਚ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਚਾਹਲ, ਨਵਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਵਿਰਕ, ਡਾ. ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸੋਹੀ, ਡਾ. ਜਸ ਮਲਕੀਤ ਕੌਰ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗਰਚਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਨਾਮਵਰ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ

ਜਗਰਾਉਂ, (ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ) : ਮਾਤਾ ਪਾਰਵਤੀ ਦੇਵੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ ਵੱਲੋਂ ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੰਡ ਸਮਾਗਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਚ ਭਰਵੀਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ।

ਪ੍ਰੋ: ਐੱਚ ਐੱਸ ਡਿੰਪਲ ਨੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਲੰਮਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਸਰੋਤਿਆਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਸੁਣਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਣਨ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈਅ-ਬੱਧ ਕਰਨ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੀਨ ਕਰਨ ਤੇ ਸੂਖਮ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੇ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ, ਤਣਾਉ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਪੜ੍ਹਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ ਲਈ 10 ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਦਾਗਿਸਤਾਨ (ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਾਤੋਵ), ਮੈਂਨ ਆਰ ਫਰਾਮ ਮਾਰਸ (ਜੌਹਨ ਗ੍ਰੇਅ), ਧਨ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ (ਮੌਰਗਨ ਹਾਊਜ਼ਲ) ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ (ਸ਼ਿਵ ਵਰਮਾ) ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੈਕ: ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਿਆਂ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਘਸੀਆਂ-ਪਿਟੀਆਂ ਮਿੱਥਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਣਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿੰਮਵਾਰੀ ਨੂੰ ਠੋਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲੜਣ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਤਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਨਾਲ ਏਕਲਵਯ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੰਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਨਾਗਰਿਕ ਲੈਕ: ਅਵਤਾਰ ਜਗਰਾਉਂ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਵਾਬਸਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਡੀਟੀਐਫ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਕੰਮਾ ਅਤੇ ਦਿਨ ਬ ਦਿਨ ਸਿਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਖੋਖਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਬੱਚਿਆ ਨੂੰ 'ਲੇਬਰ' ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਹੀ ਭੇਜਣਾ ਹੈ ਤਾ ਫਿਰ ਘੱਟੋ ਘਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਚ ਪੜਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾ ਤੋ ਕਿਓਂ ਲੁੱਟ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋ।

ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਰਸਮੀ ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਦਮ ਸਮਝਿਆ।

ਯੰਗਸਿਤਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਸ ਨੇ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿੱਚ ਮਨਾਈ ਵਿਸਾਖੀ

ਕੈਲਗਰੀ : ਯੰਗਸਿਤਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਲੋਂ 14 ਅਪਰੈਲ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਜੈਨਸਿਸ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਬੱਚੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਬੱਚੇ ਕੁੜਤੇ-ਪਜਾਮਿਆਂ ਤੇ ਸੂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣੇ ਲਗ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਪੱਕਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਤੇ 1919 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਸ਼ੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵਿਸਾਖੀ ਨਾਲ਼ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਅਖ਼ੀਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਯੰਗਸਿਤਾਨ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਜੈਨਸਿਸ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ 50 ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਲਾਸ ਬਾਰੇ ਹੋਣ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 403-402-0770 ਰਾਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਸੈਮੀਨਾਰ 'ਕੱਟੜਤਾ ਤੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ' ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਚੇਤੰਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਚੇਤੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉਪਰ ਮੰਥਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਐਡਮਿੰਟਨ (ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ) : ਸ਼ਹੀਦੇ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਪੀਪਲਜ਼ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਐਡਮਿੰਟਨ ਕੈਨੇਡਾ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਮੀਨਾਰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, 'ਕੱਟੜਤਾ ਤੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ' ਵਿਸ਼ੇ ਉਪਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੇਖਕਾਂ, ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

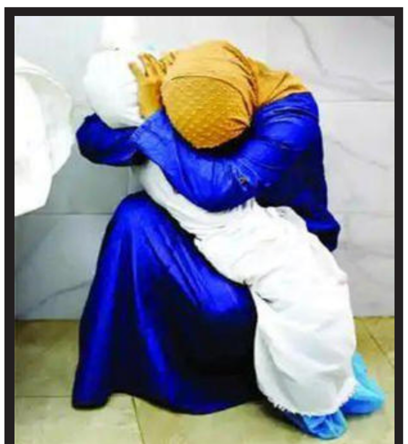

ਵਰਲਡ ਪ੍ਰੈੱਸ ਫੋਟੋ ਆਫ ਦੀ ਈਅਰ 2024 - ਮੁਹੰਮਦ ਸਲੀਮ ਵਲੋਂ ਗਾਜਾ ਵਿਖੇ ਇਜਰਾਇਲੀ ਬੰਬਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਇਕ ਔਰਤ ਵਲੋਂ ਅਪਦੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਕਫਨ ਵਿਚ ਫੜੀ ਬੈਠੀ ਦੀ ਇਹ ਫੋਟੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀਨ ਫੋਟੋ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਪੀ.ਆਰ. ਕਾਲੀਆ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਤੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੋਕਾ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦਾ ਦੌਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੀ ਜਕੜ 'ਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹਹੈ, ਹਰੇਕ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੋਨੇ ਉਪਰ ਲੁੱਟ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਮੂਲਵਾਦੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤਾਕਤ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗਲੇ ਸੜੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਤਰੇੜਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰ 'ਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਲੋਕਪੱਖੀ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਕੇ ਇਹ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰ. ਅਮਰਜੀਤ ਸੋਹੀ ਮੇਅਰ, ਐਡਮਿੰਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਸਸਮਾਜ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਹੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਪੀਪਲਜ਼ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿਖਤਾਂ, ਸੈਮੀਨਰਾਂ ਤੇ ਸੰਵਾਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ।

ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਕਤਾ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗਿਆ ਵਰ੍ਹਾ 1920 ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਚਰਚਾਵਾਂ ਉਤਪੰਨ ਕਰਨ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰ 'ਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮਾਤੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸਵਾਲ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਉਪਰੰਤ ਬਦਲਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿਚਣ ਲਈ ਇਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ 'ਚੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ 1929 ਤੋਂ 23 ਮਾਰਚ 1931 ਤੱਕ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਲਿਖਤਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਹੀ ਅੱਜ ਵੀ ਮੂਲਵਾਨ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਟੀਚਾ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਅੱਜ ਵੀ ਉਨੀ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਪੂੰਜੀਪਤੀ, ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਗਠਜੋੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਮੁੜ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਰਜੀਤੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਮਜਬੂਤ ਕਰਕੇ ਸਤਾਵਾਂ ਹਥਿਆ ਰਹੀਆਂ ਜਿਸ 'ਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਤੁਰਕੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਧੇ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਦੌਰ 'ਚ ਮੁੜ ਲੋਕਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ, ਲਹਿਰਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁਟ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਏਕਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਵਸਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰ. ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਬੰਧੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਾਂ ਤੇ ਜਿਸ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਸਥਾਨ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਾਂ ਲੋਕਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰ. ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ, ਨਵਤੇਜ ਰਾਣਾ, ਡਾ. ਪੀ.ਐਨ. ਕਾਲੀਆ, ਨਾਟਕਕਾਰ ਸੰਘਾ ਤੇ ਹੋਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ, ਸੈਮੀਨਾਰ ਨਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਕਤਿਆਂ ਨੇ ਸਵਾਲਾਂ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬਾਖੂਬੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਤੇ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲੰਗੇ ਉਤਰਾ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਸੈਮੀਨਾਰ ਇਕ ਅਹਿਮ ਛਾਪ ਛੱਡ ਗਿਆ।

ਭਗਵਾਂ ਸਿਆਸਤ : ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

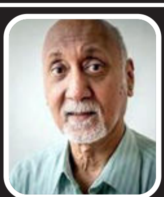

ਮੂਲ ਲੇਖਕ
ਪ੍ਰੋ. ਅਚਿਨ ਵਿਨਾਇਕ
ਅਨੁਵਾਦ
ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ
98151-15429

ਭਾਰਤ ਜਿਸ ਦੌਰ 'ਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਕਰੂਪ ਚਿਹਰਾ ਚੋਣਾਂ 2024 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਮੁਲਕ ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵੰਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਖਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਬਚੀ ਹੋਈ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਉਪਰ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਦੌੜ ਭਾਜਪਾਈ ਸਿਆਸਤ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਮੁੜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਤੱਕ ਨਵੀਆਂ ਤਰੇੜਾਂ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਪ੍ਰੋ. ਅਚਿਨ ਵਿਨਾਇਕ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। - ਸੰਪਾਦਕ

ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿਰਫ਼ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ (ਐਨਡੀਏ) ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਇਹ 370 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਮਿਲੇ। ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਪਰ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਇਨਕਲੂਸਿਵ ਅਲਾਇੰਸ (ਇੰਡੀਆ) ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ, ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਧਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ, ਸਾਰਥਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਹੀ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ, ਪਰ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਮੱਧਮ ਹਿੰਦੂਤਵ ਰੁਖ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਣਸੁਲਝੀਆਂ ਝੜਪਾਂ ਹਨ। ਇੰਡੀਆ ਬਲਾਕ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ, ਪਰ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਘਟਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਉਮੀਦ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਦਸੰਬਰ 2024 ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ 2027 ਦਰਮਿਆਨ ਲਗਭਗ 17 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਭਾਜਪਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲਾਭ ਹਾਸਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਸਦਨ (ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.) ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਏਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤਕ-ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ, ਸਿੰਗਲ-ਤਬਾਦਲਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੋਟਿੰਗ ਮੀਟਿੰਗਾਂ। ਆਰਐੱਸਐੱਸ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਅਟੱਲ ਕਾਰਜਕਾਲ ਲਈ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਮੌਜੂਦਾ 233 ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ 2024, 2026 ਅਤੇ 2028 ਵਿੱਚ। ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਭਾਜਪਾ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸਮੇਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ (ਐਸ.ਸੀ.) ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾਲ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ. ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਰਾਜ! ਇਸੇ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ, ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਈਸੀ) ਹੁਣ ਮੋਦੀ ਦੇ ਚਹੇਤਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਲ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸਮੇਤ ਚੋਣ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਬਾਂਡ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਜਤਾਈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਦਾਨੀਆਂ (ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ) ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ? ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ? ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਰਕਮਾਂ ਅਤੇ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਫੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਬਰੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਿਆ। ਤੀਸਰਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ (ਪੀਐਮਐਲਏ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿੱਤੀ ਗੜਬੜੀ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਹੋਣ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਲਓ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਝਾਰਖੰਡ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਦੋ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਹਫਤੇ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਚੋਣਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਛਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। 2014 ਤੋਂ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ 25 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, 23 ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ। ਚੌਥਾ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਵੋਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ (ਈਵੀਐਮ) ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਅਸਲ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਈਵੀਐਮ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਨੀਤੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ, ਭਾਜਪਾ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿੰਨੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ? 1998-99 ਤੋਂ 2004 ਤੱਕ ਪਹਿਲੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸਨੇ 1992 ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਵਉਦਾਰਵਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਵੱਲ ਆਰਥਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੀਤ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨਾਲ ਰਣਨੀਤਕ ਪੁਨਰਗਠਨ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾਇਆ। ਆਪਣੀ 2014 ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਰਸਤੇ ’ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਅਤੇ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦੀਦਾ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਤੰਬਰ 2020 ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਵੰਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚੂਨ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਠੇਕੇ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਥਿਰ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਗੇ। ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਦਸੰਬਰ 2021 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀਆਂ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਾਹਰੀ ਮੋਰਚੇ ’ਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਦੋ ਪੱਧਰਾਂ ’ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਨੇ 1998 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਦੂਜਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ’ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ‘ਮੁਸਲਿਮ ਸਮੱਸਿਆ’ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਓਨਿਸਟ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਲਸਤੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ। ਭਾਜਪਾ/ਸੰਘ ਤੋਂ ਖਾਸ ਖ਼ਤਰਾ ਘਰੇਲੂ ਸਿਆਸੀ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮੋਰਚੇ ’ਤੇ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: ਸਾਰੇ ਚੋਣਾਵੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਕਰੋ। ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿਓ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਬਣਾਉਣਾ। ਅਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰੋ। ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਮ ਸਮਝ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪੰਜ ਪੱਧਰਾਂ ’ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਆਧਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਚਾਰ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ’ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਾਂਗੇ: ਸੀਏਏ/ਐਨਪੀਆਰ/ਐਨਆਰਸੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇਕ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ; ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਜੋ 1 ਜੁਲਾਈ, 2024 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹਨ, ਜੋ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ ਦੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਦਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

CAA ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੰਦੂ ਹਨ) 2014 ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤਿਆਚਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਨਪੀਆਰ) ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ ’ਤੇ ਦਹਾਕੇ ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ 2021 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਪੀਆਰ ਆਖਰਕਾਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਸੰਬਰ 2019 ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। NPR ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਲਾਭ ਇਸਦਾ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦਾ ਡੇਟਾ ਇਨਪੁਟ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਰਾਜ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਡਿਜੀਟਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਹਰੇਕ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ‘ਆਧਾਰ’ ਨੰਬਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਜਨਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਬਾਇਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਡੇਟਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੰਬਰ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ’ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਧਾਰ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, NPR ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ, ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, ਵੋਟਰ ਆਈਡੀ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨੰਬਰ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ। ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾੜੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ‘ਸ਼ੱਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ’ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਿੱਥੇ 2013-19 ਵਿੱਚ NRC ਅਭਿਆਸ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਸਫਲਤਾ ਦਰ ਇਸਦੇ 33 ਮਿਲੀਅਨ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਲਗਭਗ 80 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ। ਸਮੀਖਿਆ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੋਣਗੇ। ਆਖਰਕਾਰ, ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੀਏਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਬਚਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹਵਾਲਗੀ ਸੰਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ-ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਜ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਫ਼ੈਜ਼ਾਨ ਮੁਸਤਫ਼ਾ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਹਰ ਅਤੇ ਨਲਸਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਲਾਅ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਇਸ ਐਨਆਰਸੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ: ਅੱਜ ਦੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਇਸ ਸਖ਼ਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕ, ਅਨਪੜ੍ਹ, ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਨਾਥਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ?ਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ੱਕੀ ਟੈਗ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ, ਸੀਏਏ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ’ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡੋ।

ਅਗਲੀ ਜਨਗਣਨਾ ਗਰੀਬ ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਵਾਧਾ ਦਰਸਾਏਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਦੱਖਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਭਾਜਪਾ/ਸੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਬਿਹਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਪੱਖੀ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ONOP ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ-ਪੱਧਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਕਾਲੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ, ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ‘ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ’ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭਾਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਂਸਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਲੇਵੇਂ ਜਾਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਵੇਗੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗਾ ਜੋ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਓਐਨਓਬੀ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ ’ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ONOP ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਾਜਾਂ ’ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਜੋੜ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸ ਉਪਾਅ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਟੈਕਸ (ਜੀਐਸਟੀ) ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਪੱਖੀ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ; ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚਾ ਨਤੀਜਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਉੱਤਰ-ਦੱਖਣੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

2014 ਤੋਂ, ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਤਵ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਨਵਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਾਲਜ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਕੋਰਸਾਂ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ) ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਜਨਤਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸਿਖਰ ਤੋਂ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਧਰਾਂ ’ਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਕੇ, ਫਿਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਕੇ, ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕੈਂਪਸ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ। ਰਾਜਨੀਤੀ - ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜੀਵਨ. ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਕੂਲ, ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ, ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਸੈਕੰਡਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੀਬੀਐਸਈ 12ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਉਂਸਿਲ ਆਫ਼ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਟਰੇਨਿੰਗ (ਐਨਸੀਈਆਰਟੀ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ’ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਗਲਤ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੁਨਰ-ਲਿਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2021 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਪਬਲਿਕ-ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਫੰਡਿੰਗ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸੌ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ‘ਆਰਮੀ ਸਕੂਲ’ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਤੀਹ-ਤਿੰਨ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਫੈਂਸ ਅਕੈਡਮੀ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਖਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣ ਸਕਣ। ਮਈ 2022 ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ 2023 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੀਸ ਢਾਂਚੇ ਵਾਲੇ 40 ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ ’ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ। ਹੁਣ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 60 ਫੀਸਦੀ ਸਕੂਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.) ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਰੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਫਸਰ ਕੋਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਕਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ/ਸੰਘ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (ਬੀਐਨਐਸਐਸ), ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ (ਬੀਐਨਐਸ) ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ (ਬੀਐਸਏ) ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸੰਭਾਵੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਡਰਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਖ਼ਤ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ (ਯੂਏਪੀਏ) ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ‘ਇਰਾਦਾ’ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ‘ਏਕਤਾ’, ‘ਅਖੰਡਤਾ’, ‘ਸੁਰੱਖਿਆ’ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ‘ਹੈ’। ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ (ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ)। ਦੋਸ਼ੀ ’ਤੇ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਯੂਏਪੀਏ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਹੀ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ BNS ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਐਨਐਸਐਸ ਨੇ ਉਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਘੱਟ ਆਸਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ, ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ, ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ’ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। BSA ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤਸਵੀਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਝੂਠੇ ਆਸ਼ਾਵਾਦ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਵਧ ਰਹੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾਈ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ-ਚੋਣਵੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤ, ਲਿੰਗ, ਵਰਗ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਵਿਰੋਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੜਨ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ।

ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ
403-681-8689
hp8689@gmail.com

ਜਥੇਬੰਦਕ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਮਾਇਆਜਾਲ-੧੩

ਜਪ-ਤਪ-ਹਠ ਕਰਮ ਅਧਾਰਿਤ ਨਕਲੀ ਧਰਮ

ਨੋਟ: ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਜਥੇਬੰਦਕ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਕਲੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਿਕੜੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਿਕੜੀ ਰਲ਼ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਲੁੱਟਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਧੰਦਾ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਮੁਫਾਦਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਧੰਦਾ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ, ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਤੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸੱਚੇ ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਧਰਮ ਗੁਰੂ, ਰਹਿਬਰ, ਪੀਰ-ਪੈਗੰਬਰ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਰਹੇ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਦੀ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਿਚੋਂ ਜਗਾ ਕੇ ਸੱਚ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਇਸ ਤਿਕੜੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਲ਼ੀਆਂ, ਫਾਂਸੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਰਚਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਤਿਕੜੀ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ, ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਨਵਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਾ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਆਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਮਾਇਆ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਲੈਂਦੇ।ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹਰ ਜਥੇਬੰਦਕ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕੇ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਧਰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਾ ਝੂਠੀਆਂ, ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ੀ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਭਰਪੂਰ ਰੀਤਾਂ-ਰਸਮਾਂ, ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ, ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ, ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਲਗੋਭਾ ਜਿਹਾ ਨਕਲੀ ਧਰਮ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚਲੇ ਨਕਲੀ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਸੱਚੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਣ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਜਾਗ ਪੈਣ ਤੇ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਣ ਕਿ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਤਨੋ, ਮਨੋ ਧਰਮ ਸਮਝ ਕੇ ਆਪਾ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਧਰਮ ਵਾਲਾ ਹੈ ਵੀ ਜਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਅਧਾਰਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ, ਰੀਤਾਂ-ਰਸਮਾਂ, ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਹੀ ਢੋਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਿਕੜੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਪਿਛਲੇ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੁੱਧਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਘਾਣ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਨਾਸਤਿਕਾਂ ਜਾਂ ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਕਲੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੇ ਇਸ ਤਿਕੜੀ ਤੋਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਿ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਸਕੇ।ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਕਲੀ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠ-ਪੂਜਾ ਦਾ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਹੈ।ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠ-ਪੂਜਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਮ ਨਾਲ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲੀ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਅਖਵਾ ਸਕਦਾ।ਪੁਜਾਰੀ ਦੀ ਦੱਸੀ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ, ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ, ਲੰਮੇ ਪੈ ਕੇ, ਪੈਰੀਂ ਢਹਿ ਕੇ, ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਧਰਮੀ ਬਣਨ ਜਾਂ ਦਿਸਣ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬੜਾ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅੰਦਰੋਂ ਉਸਦੀ ਸੁਰਤ ਬੇਸ਼ਕ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਘੁੰਮਦੀ ਹੋਵੇ। ਨੇਮ ਨਾਲ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਨਿਮਾਜਾਂ ਜਾਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸੁਤੇ ਸਿੱਧ ਹੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਪਾਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਕਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦਾ ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਪੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਬ ਜਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਬਣਾਏ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ, ਪੀਰਾਂ-ਪੈਗੰਬਰਾਂ, ਰਹਿਬਰਾਂ, ਗੁਰੂਆਂ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਜਾਂ ਮੂਰਤਾਂ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਕਸ਼ਟ ਨਿਵਾਰਨ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਭ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ, ਅਗਲੇ ਜਨਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ ਮਾਨਣ, ਸਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਪੱਕੀ ਕਰਨ, ਨਰਕ ਤੋਂ ਬਚਣ ਆਦਿ ਦੇ ਮਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਪੁਜਾਰੀ ਦੀ ਦੱਸੀ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਧੂਫ-ਬੱਤੀ ਕਰਨੀ, ਡੰਡੌਤ ਕਰਨੀ, ਆਰਤੀ ਕਰਨੀ, ਪਾਠ ਕਰਨੇ, ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਕਰਨੀ, ਕਠਿਨ ਤਪ ਕਰਨੇ, ਵਰਤ/ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਣੇ, ਪਰੇਅਰ/ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ, ਸੁੱਖਣਾ ਸੁਖਣੀ, ਮੰਨਤ ਮੰਨਣੀ, ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਨੇ, ਬਲੀ ਦੇਣੀ, ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ, ਸਰੋਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨੇ ਆਦਿ ਸਭ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।ਜਿਹੜੇ ਧਰਮ ਮੂਰਤੀਆਂ ਜਾਂ ਮੂਰਤਾਂ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਵਾਂਗ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ, ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਪਾਠ ਕਰਾਉਂਦੇ, ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੇ ਆਮ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਥੇ ਇਹ ਜਾਨਣਾ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਮਰਿਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹੈ, ਉਥੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੋਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮਕਾਂਡ ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੁਜਾਰੀ ਹੈ।ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਤੋਂ ਦਾਨ-ਦੱਛਣਾ (ਫੀਸ) ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪੁਜਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਕੋਲੋਂ ਜਨਮ ਤੋਂ ਮਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਲਈ ਫੀਸ ਚਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖ ਲਉ, ਉਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੈਗੰਬਰ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਨਾ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੋਕਟ ਪੂਜਾ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਵਿਚੋਲੇ ਬਣ ਬੈਠੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਹੈ।ਪਰ ਹਰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਇਹੀ ਮੰਦਭਾਗਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਪੁਜਾਰੀ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਕਰਮਕਾਂਡ ਜਾਂ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ ਤੇ ਨਵੇਂ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ ਜਾਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਤੇ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਧਰਮ ਤੇ ਕਾਬਿਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਗਲਵੱਕੜੀ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਗਲ਼ ਦੀ ਫਾਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦੀਆਂ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ ਹਰ ਧਰਮੀ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਬੇੜੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਉਸਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਹਰ ਧਰਮੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਫਿਰਕਾਵਾਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਬਣੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੇ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਦੁੱਖਾਂ-ਦਰਦਾਂ, ਤੰਗੀਆਂ-ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ-ਗਮੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਹ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਖੂਨ ਵਹਾਉਣਾ ਪਵੇ ਤੇ ਚਾਹੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣੀ ਪਵੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਾ ਪਵੇ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੁਣ ਧਰਮਾਂ ਵਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਵਲਗਣ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕਿ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੰਗਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੇ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਰਹਿਣ। ਪਿਛਲੇ 60-70 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਰੰਗਤ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖੀਕਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਾਕੀ ਧਰਮਾਂ ਵਾਲ਼ਿਆਂ ਨੇ ਸਭ ਲੋਕ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ, ਪੈਗੰਬਰ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ਼ ਜੋੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਧਰਮ ਅਸਾਥਾਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਸੋਚ ਕਾਰਨ ਹੀ 6000 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ 12000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਵਲੋਂ ਜ਼ਰ, ਜ਼ੋਰੂ, ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਇਤਨਾ ਖੂਨ ਨਹੀਂ ਵਹਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਤਨਾ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਹੋਏ ਧਰਮ ਯੁੱਧਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਹਾਦਾਂ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਹਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਤਕਰੀਬਨ ਬਹੁਤੇ ਯੁੱਧ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਤੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਨ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਜੇ ਰੱਬ ਇੱਕ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਸਥਾਨ ਉਸਦਾ ਘਰ ਹਨ ਤਾਂ ਧਰਮ ਇੱਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਜਾਂ ਉਸ ਰੱਬ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਢੰਗ ਇੱਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਚਲੋ ਜੇ ਮੰਨ ਲਈਏ ਰੱਬ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮ ਗੁਰੂਆਂ ਜਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਧਰਮ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ ਤੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ? ਫਿਰ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੀ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਜਾਂ ਆਰਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ? ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਨਮਾਜ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਜੇ ਇਕੋ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸੇ ਰੱਬ ਦਾ ਭਗਤ ਹਿੰਦੂ ਸੂਰ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਵਲੋਂ ਗਾਂ ਦੀ ਪੂਛ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਜਾਂ ਸੂਰ ਦੇ ਮਾਸ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਦੰਗੇ ਕਿਉਂ ਭੜਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ, ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਮੰਦਰ ਚਲਾ ਜਾਵੇ, ਹਿੰਦੂ, ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਚਰਚ ਚਲਾ ਜਾਵੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰੱਬ ਇੱਕ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਉਸਦੇ ਘਰ ਹਨ?

ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਕਸਰ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੱਕਾ ਸਿੱਖ ਬਣੇ, ਹਿੰਦੂ ਪੱਕਾ ਹਿੰਦੂ ਬਣੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੱਕਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਇਸਾਈ ਪੱਕਾ ਇਸਾਈ ਬਣੇ, ਇਹ ਸਭ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਧਰਮੀ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੱਕੇ ਫਿਰਕੂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ, ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਬਣੀ, ਜਿਸ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੌਦਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਬਸ ਉਸਦਾ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣਿਆ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀ ਮਨਮਰਜੀ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਦਾ ਰਹੇ। ਜੇ ਇਹ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਮੰਦਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੌਣ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਮਸਜਿਦ ਜਾਂ ਚਰਚ? ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਇਕੋ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਰੂਪੀ ਰਸਤਿਆਂ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਇੱਕ ਰੱਬ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਪੁਜਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ, ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੇ ਦਾ ਲੇਬਲ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜਦੋਂ ਚਾਹੁਣ, ਜਿਧਰ ਨੂੰ ਚਾਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕ ਸਕਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਕਮ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਲ਼ੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾ ਸਕਣ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਨਕਲੀ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਨਕਲੀ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੋਭੀ ਤੇ ਡਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਸਿਰ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਪੁਜਾਰੀ, ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਕਮਜੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦੇ ਜੋ ਢੰਗ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਕਮਜੋਰੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਮਾਤਰ ਹਨ। ਬੇਸ਼ਕ ਪੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੂਜਾ ਪਾਠਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਸੰਵਰੇਗਾ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪੁਜਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲੁੱਟਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਜ਼ਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੋਚੋ ਕਿ ਜੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਨਾਲ ਲੋਭ ਜਾਂ ਡਰ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹੀ ਪੁਜਾਰੀ ਪੂਜਾ, ਪਾਠ, ਅਰਦਾਸ ਆਦਿ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਕਿਉਂ ਅੱਡਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਖੁਦ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ? ਜਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਡਰ ਦੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਉਹ ਖੁਦ ਤਾਂ ਡਰਦਾ ਮਾਰਾ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ, ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਕਲੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਤਾਂ ਨਕਲੀ ਹੈਨ ਹੀ, ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵੀ ਨਕਲੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦੀਆਂ ਸਚਾਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦੀਆ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਡਰ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਅਧੀਨ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਸਚਾਈ ਹੋਵੇ? ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਹਰ ਧਰਮ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਆਪਣੇ ਲੋਭ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਪੂਜਾ ਵਿਧੀਆਂ, ਉਸਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਇਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਰੱਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਿੱਖਣ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸਦੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜ ਸਵਾਰਥ ਛੁਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲੋਭ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਡਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰੱਬ ਹੀ ਹੈ।ਹੁਣ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਕਮਾਉਣ ਜਾਂ ਸਿੱਖਣ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਡਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਸ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੋ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਸ ਡਰ ਤੇ ਲੋਭ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਮਗਰ ਲੱਗ ਕੇ ਕੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਪੁਜਾਰੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਬਣਾਏ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਅੱਗੇ ਲੰਮੇ ਪਾਇਆ, ਮਨੁੱਖਾਂ, ਦਰਖਤਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅੱਗ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਬਿਜਲੀ ਆਦਿ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਿਊਟਰ ਯੁਗ ਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਮੌਡਰਨ ਸੋਚ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਜਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਬੌਧਿਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਅੱਗ, ਪਾਣੀ, ਹਵਾ, ਪੱਥਰ, ਦਰਖਤ, ਜਾਨਵਰ, ਮਨੁੱਖ, ਫੋਟੋ ਆਦਿ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਧੂਪ ਬੱਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਅੱਗੇ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਆਪ ਘੜਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਂਧੇ, ਪੰਡਤ, ਜੋਤਸ਼ੀ, ਸਾਧ, ਬਾਬੇ, ਪੁੱਛਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਅੱਡੀ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਜਾਰੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਤਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਪੱਥਰਾਂ, ਦਰਖਤਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਵਿਚਾਰ ਕੇ, ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁਜਾਰੀ ਦੇ ਭਰਮਜਾਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਸਕੇ, ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ ਦੇਖੋ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਪੁਜਾਰੀ ਮਗਰ ਲੱਗ ਕੇ ਉਸਨੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੂਰਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪੂਜਣਾ ਲੱਗਾ, ਉਸਦੀ ਧੂਫ-ਬੱਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, ਉਸ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਭਰਮ ਅਧੀਨ ਫੋਕਟ ਮੰਤਰ ਪਾਠਾਂ, ਅਰਦਾਸਾਂ, ਨਿਤਨੇਮਾਂ, ਨਮਾਜਾਂ, ਪ੍ਰੇਅਰਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲੱਗਾ। ਉਸਨੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰਨ, ਦੁੱਖ ਭੰਜਨੀ, ਮਨੋ-ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਗੁਟਕੇ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਭਰਮ ਪਾਲ਼ੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਪੁਜਾਰੀ ਦੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦੇ ਭਰਮ ਜਾਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਕਿਵੇਂ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਬਣੀ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਮੈਟਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੈਟਰ (ਮਾਦਾ ਜਾਂ ਸਮਾਨ) ਨਾ ਵਧਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਘਟਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਰੋੜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਰੀਸਾਈਕਲ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਸਮਰਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਨੂੰ ਖਾਂਦਾ, ਖਰਚਦਾ, ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਰਨ ਬਾਅਦ ਆਪ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਰੀਸਾਈਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਇਸ ਪਲੈਨਿਟ (ਗ੍ਰਹਿ) ਤੇ ਨਾ ਕੁਝ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਲੱਖਾਂ-ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਸਾਲਾਂ

ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਲਾਭ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਕਰ ਜਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ, ਮੰਤਰ ਪਾਠ, ਟੂਣੇ ਟਾਮਣੇ, ਮੰਤਰ-ਜੰਤਰ, ਭਗਤੀ, ਬੰਦਗੀ, ਸਿਮਰਨ ਆਦਿ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਨਾ ਕਦੇ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਨਾਲ ਬਦਲੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਦਲਣਗੇ

ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰੀਏ। ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਲੋਭੀ ਤੇ ਡਰਾਕਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸਗੋਂ ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ (ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ) ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤੇ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਧਰਮ ਦੀ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰ ਸਕੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਕਰ ਸਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਮੈਟਰ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਹਜਾਰਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਕਲੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਣ ਹੈ? ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਣ ਦਾ ਵਕਤ ਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ ਕਿ ਦੱਸੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ, ਸਮਾਜ ਦਾ, ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਕੀ ਭਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ?

ਜੇ ਤੁਸੀਂ 6000 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਬੰਦ ਕਰੋ ਆਪਣੀਆਂ ਇਹ ਲੁੱਟ ਦੀਆਂ ਫਿਰਕੂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਤੇ ਅਸਲੀ ਰੱਬ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਖੰਡੀ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਫਸਣਾ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਵਸਤੂਆਂ (ਮੈਟਰ) ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਨ (ਆਤਮਾ, ਦਿਮਾਗ, ਚੇਤੰਨਤਾ) ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਵਸਤੂਆਂ (ਮਾਦਾ, ਮੈਟਰ) ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਵਸਤੂਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਜੇ ਸਾਡੀ ਭਾਲ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਖੁਸ਼ੀ, ਖੇੜਾ, ਅਨੰਦ, ਮਨ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਚਣ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਆਦਿ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਆਪਾ ਚੀਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵਸਦੀ ਚੇਤੰਨਤਾ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲਕਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਜੀਵਨ ਰੂਪੀ ਇਸ ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਅੰਦਰੋਂ ਜਾਗਣ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਖਿੜ ਜਾਣ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਣ-ਕਣ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਭਾਈ-ਭਾਈ ਸਮਝਣ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਮਰਿਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭਾਂ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ।

ਭਾਰਤੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਯਸ਼ ਪਾਲ
98145 35005

ਪਹਿਲੀ ਮਈ 1886 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਮਜਦੂਰ ਜਮਾਤ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਹੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਤਿੰਨ ਤੇ ਚਾਰ ਮਈ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਰੀ ਮੁਜਾਹਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਜਮਾਤ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡੀ ਗਈ ਖੂਨੀ ਹੋਲੀ ਵਿਚ ਸੱਤ ਮਜਦੂਰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਚਾਰ ਮਜਦੂਰ ਆਗੂਆਂ ਸਪਾਈਸ, ਪਾਰਸਨਜ਼, ਈਸ਼ਰ ਤੇ ਏਂਜ਼ਲ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਕੇ ਝੂਠੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ 11 ਨਵੰਬਰ 1887 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਲਟਕਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੋਰਨਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬੀਆਂ ਸਜਾਵਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਜਦੂਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਅਮਰੀਕੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਲੇਬਰ' ਵੱਲੋਂ 1 ਮਈ 1890 ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਜਾਹਰੇ ਦੇ ਦਿਨ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ' 'ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਜਦੂਰ ਦਿਹਾੜੇ' ਵਜੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਮਜਦੂਰ ਜਮਾਤ ਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ।

8 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਮੰਗ, ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਵੱਲ ਕਦਮ

ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਜਦੂਰ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਫੌਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਗ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ 'ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਜਦੂਰ ਦਿਵਸ' ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸੇ ਮੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗਲਤ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਸਮੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਮੰਗ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ/ ਝੰਡਾ ਝੁਲਾਉਣ ਰਸਮਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਭਟਕਾਊ ਤੇ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਉਵੇਂ ਤਾਂ ਅਜੋਕੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰ ਅੰਦਰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੁੱਠਾ ਗੇੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਤੇ ਜਮਾਤੀ ਨਜਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆਂ, ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਕਿਸੇ ਇਕ ਮੰਗ, ਕਿਸੇ ਇਕ ਕਾਰਖਾਨੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਮੁਲਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ।

ਸਗੋਂ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਮਜਦੂਰ ਜਮਾਤ ਤੇ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਮਰਾਜੀ - ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਤੇ ਜਾਗੀਰੂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਅਤੇ ਜਮਾਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਜਿੱਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਣ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਜਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਵੀ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਇਸ ਲੰਬੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਇਕ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 'ਅਮਰੀਕੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਲੇਬਰ'ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇਉਂ ਬਿਆਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, 'ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਜਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਜਰੂਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ 8 ਘੰਟੇ ਦਾ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।' ਮਜਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਰਹਿਬਰ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਪਹਿਲੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ' ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮੰਗ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਮਿਥੀ ਜਾਂਦੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਜਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ।'

ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖਤੇ ਤੋਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਵੰਗਾਰ : ਸੂਲੀ ਤੇ ਲਟਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਾਏ ਗਏ ਮੁੱਕਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਮਜਦੂਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧੇ ਸ਼ਹੀਦ 'ਸਪਾਈਸ' ਵਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅੰਦਰ ਬੋਲੇ ਗਰਜਵੇਂ ਬੋਲ ਕਿ 'ਮੈਂ ਇਥੇ ਦੂਜੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਜਮਾਤ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ 'ਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਫਾਹੇ ਲਾ ਕੇ ਮਜਦੂਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਲਾ ਦਿਓ ਫਾਹੇ, ਫਿਰ ਦੇਖਣਾ, ਤੁਸੀਂ ਚੰਗਿਆੜਿਆਂ ਉਪਰ ਚੱਲਗੇ ਹੋਵੋਗੇ, ਚੰਗਿਆੜੇ ਜਿਹੜੇ ਇਥੇ ਉਥੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ-ਪਿਛੇ, ਹਰ ਥਾਂ ਭਾਂਬੜ ਬਣ ਕੇ

ਮੱਚਣਗੇ। ਇਹ ਜਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਵਾਲਾ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਬੁਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ...।' ਵੀ ਇਸੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। 'ਮਈ ਦਿਵਸ' ਦੇ ਦੂਜੇ ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦ 'ਪਾਰਸਨਜ਼' ਵੱਲੋਂ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖਤੇ ਤੇ ਝੂਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਲੂਸੀ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਖਤ 'ਚ ਲਿਖੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ 'ਕਾਸ਼ ! ਮੇਰਾ ਵੱਸ ਚਲਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਛਲ-ਕਪਟ ਤੇ ਜਬਰ-ਜੁਲਮ ਤੇ ਉਸਰੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੰਡਰਾਂ ਉੱਪਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਗੱਡ ਦਿੰਦਾ...ਮੈਂ ਇਕ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਹਾਂ...ਸਮਾਜਵਾਦ, ਚੰਦ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਉਪਰ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਜਾਦ ਹੱਕ ਹੈ, ਪੈਦਾਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ..।' ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀ ਮੁੱਖ ਮੰਗ ਸੀ, ਪਰ ਮਜਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਚੇਤੰਨ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਫਨਾਹ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਖੰਡਰਾਂ ਤੇ ਝੰਡਾ ਗੱਡ ਕੇ ਲੁੱਟ ਤੇ ਜਬਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਸੀ।

'ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਜਦੂਰ ਦਿਹਾੜੇ' ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ : ਇਹੋ ਹੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੇ ਇਹੋ ਹੀ ਰੂਹ ਹੈ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਜਦੂਰ ਦਿਹਾੜੇ ਮਈ ਦਿਵਸ ਦੀ। ਪਰੰਤੂ ਜਿਥੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ 'ਮਈ ਦਿਹਾੜੇ' ਦੀ ਇਸ ਰੂਹ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਦਿਹਾੜੇ ਵਜੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰਕੇ, ਮਜਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਤੋਹਫੇ ਆਦਿ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕਈ ਖੇਖਣ ਕਰਕੇ, ਮਜਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਤੇ ਕੁਚਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਮਜਦੂਰਾਂ-ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਦਮ ਭਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ/ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਰਗਰਮੀ ਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਮਜਦੂਰਾਂ-ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ ਮਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ 'ਮੰਗ ਦਿਵਸ' ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾ ਰੋਜ਼ ਮਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਇਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਜਦੂਰ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾ ਵਲੋਂ ਮਜਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਬਜਾਇ ਚੋਣਾਂ ਰਾਹੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਜਿਤਾਉਣਾ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਸਾਮਰਾਜੀ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਅੱਜ ਸਭਨਾਂ ਵੰਨਗੀ ਦੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਸਾਮਰਾਜੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, 'ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ-ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼-ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਸਥਾ' ਦੀ ਤਿੱਕੜੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ 'ਖੁਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਵਪਾਰ' ਦੇ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੇ ਇਕ ਮੱਤ ਹਨ। ਇਸੇ ਏਜੰਡੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਉਹ ਗਰੀਬ ਮਜਦੂਰਾਂ, ਕਿਸ਼ਾਨਾ, ਦਲਿਤਾਂ, ਆਦਿ-ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਗਾਲ ਕਰਨ ਤੇ ਉਜਾੜਨ ਵਾਲੇ, ਰੁਜਗਾਰ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਵਾਲੇ, ਪੱਕੇ ਰੁਜਗਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਠੇਕਾ ਭਰਤੀ/ ਆਊਟਸੋਰਸਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਾਲੇ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਤੇ ਕੈਂਚੀ ਫੇਰਨ ਵਾਲੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ, ਦੇਸੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿਜੋਰੀਆਂ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਮਾਰਕਾ "ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ"ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਕੇ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਹੂ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਦੇ 'ਮੇਕਇਨ ਇੰਡੀਆ', 'ਸਮਾਰਟ ਇੰਡੀਆ', 'ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ', 'ਕੈਸ਼ਲੈਸ ਇੰਡੀਆ', 'ਨੋਟਬੰਦੀ' ਆਦਿ ਅਤੇ 2047 ਦੇ 10 ਖ਼ਰਬ ਡਾਲਰ ਜੀਡੀਪੀ ਵਾਲੇ 'ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ' ਦੇ ਸ਼ਬਦੀ ਮਾਇਆ ਜਾਲ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵੀ ਇਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰ/ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ, ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਂ-ਮਾਰੀ ਸੰਕਟ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਛੋਟਾਂ/ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਮੁਨਾਫੇ ਬਟੋਰਦੇ ਸਨਅਤੀ-ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਉੱਪਰ ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕਟ ਦਾ ਭਾਰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਇ,ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਨਖ਼ਾਹ/ਭੱਤਿਆਂ/ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਤੇ ਠੇਕਾ ਭਰਤੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ 'ਕਰੋਨਾ ਲਾਕਡਾਊਨ' ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਸਵਾ ਕਰੋੜ ਦੇ ਲਗਭਗ ਕੇਂਦਰੀ ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮਹਿਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ 'ਲਾਕ' ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਏਜੰਡੇ ਤਹਿਤ ਹੀ, ਕਿਰਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਵੱਜੋਂ, ਮਈ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀ ਵਧਾ ਕੇ 12 ਘੰਟੇ ਕਰਨ ਅਤੇ 'ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡਿਸਪਿਊਟ ਐਕਟ' ਤਹਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਿਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਪਰ ਸਾਲ-ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾ ਘੜੀ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਗਿਣੀ-ਮਿਥੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਮੁਲਕ ਭਰ ਅੰਦਰ ਕੋਰੋਨਾ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਿਰਕੇ ਸਿਰ ਭੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਫਿਰਕੂ-ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਦਲਿਤਾਂ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ'ਚ ਆਵਾਜ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕਿੰਤੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਬੁੱਧੀ-ਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ 'ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਨੂੰਨ' ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜੁਆਨਾਂ-ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ "ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਕਸਲੀ,"ਜਿਹਾਦੀ, "ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹੀ" ਆਦਿ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹ ਦੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਫਸਾ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ- ਫਿਰਕੂ-ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਜੜੁੱਤ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਰਾਹੀਂ, ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ-ਕਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘ ਕੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਜਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ 4 'ਲੇਬਰ ਕੋਡ', ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ 'ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ' ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਕੌੜਾ ਅੱਕ ਚੱਬਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ' ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਰੰਟੀ ਤੇ ਹੋਰ ਲਟਕਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀਕਰਨ, ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਤੇ ਫਿਰਕੂਕਰਨ ਵਾਲੀ 'ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ-2020' ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਉੱਪਰ ਮੜ੍ਹਨਾ, 'ਬਿਜਲੀ ਸੋਧ ਬਿੱਲ', 'ਜੰਗਲ ਸੋਧ ਬਿੱਲ', 'ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ', 'ਇੱਕਸਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ', 'ਕੌਮੀ ਜਲ ਨੀਤੀ' ਆਦਿ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ-ਫਿਰਕੂ-ਫਾਸ਼ੀ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹੀ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸ਼ਖ਼ਸ਼ੀਅਤਾਂ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਭਾਵਨਾ 'ਧਰਮ ਨਿਰਲੇਪਤਾ' ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਧਰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਕਰਨੀ ਵੀ ਉਕਤ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ- ਸੇਧ ਵੱਲ ਪੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਦਮ ਹਨ।

ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖੋ : ਅੱਜ ਦਾ ਮਈ ਦਿਹਾੜਾ ਜਿਥੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਉਕਤ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਸੰਗ ਭਿੜਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਉਥੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਖੁਦ-ਮੁਖਤਿਆਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸਤਾ ਭੰਗ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਧੀ ਫੌਜੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਰਾਹੀਂ (ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ,ਇਰਾਕਲਿਬੀਆ, ਸੀਰੀਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਫ਼ਲਸਤੀਨ) ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਨਵਉਦਾਰਵਾਦੀ ਏਜੰਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸੱਤਾ ਪਲਟਣ ਜਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜ ਪੱਖੀ ਮੋੜਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਆਵਾਜ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਮਈ ਦਿਹਾੜਾ ਜੋਕਿ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ,ਚੱਲ ਰਹੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਚੋਣ ਸਰਗਰਮੀ ਦੌਰਾਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਕੂਮਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫੈਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਚੋਣ ਭਰਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ, ਸਮੂਹ ਪੀੜਤ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਮੰਗਾਂ/ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਿਆਂ, ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਤੇ ਜਮਾਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ, ਸਾਂਝੇ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਢਣ ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ।

ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ : ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਹੀਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ
ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ
94634-74342

18ਵੀਂ ਲੋਕਸਭਾ ਲਈ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 1 ਜੂਨ 2024 ਤੱਕ ਸੱਤ ਪੜਾਵਾਂ 'ਚ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਹੌਲ ਭਖ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ-ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ-ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮਾਂ 'ਚ ਝੋਕ ਕੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। 'ਇਸ ਵਾਰ, 400 ਪਾਰ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 370 ਸੀਟਾਂ ਲੈਣ ਅਤੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੁਆਰਾ 400 ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ-ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ-ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਭਗਵਾ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਚਾਲ-ਢਾਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ 'ਧਰਮਨਿਰਪੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ' ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿ ਸਕੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਭਾਰੂ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ 'ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਅਜਿਹੀ ਰੱਦੋ-ਬਦਲ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਧਰਮਤੰਤਰੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਸਮੀਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ-ਧਿਰ ਦੇ ਕੰਗਰੋੜਰਹਿਤ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਣ।

ਇਸ 'ਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਾਜਕੀ ਸਰੂਪ ਲਈ ਇਹ ਖ਼ਤਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਕੀਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆ ਕੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਸੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਰਹੇ ਹਨ - ਧਾਰਾ 370 ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ, ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ 'ਸੰਕਲਪ ਪੱਤਰ' (ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ) ਵਿਚ "ਰਾਮ ਲੱਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਣ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ" ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਰਮਾਇਣ ਜਸ਼ਨੀਂ ਸਮਾਗਮ ਆਯੋਜਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿੱਚੋਂ ਐੱਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ 'ਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2019 'ਚ ਮੁੜ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆ ਕੇ ਜਿਸ ਧੁੱਸ ਨਾਲ ਐੱਨ.ਆਰ.ਸੀ. (ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀ ਰਜਿਸਟਰ) ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ-ਲੁਭਾਊ ਲਾਰਿਆਂ-ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾ ਕੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਬਰਗੇਡ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦ੍ਰਿੜ ਇੱਛਾ-ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਅਦੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੁਣ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤਾਂ ਖ਼ੁਦ ਹਿੰਦੂਤਵ ਵਿਰੁੱਧ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਤੋਂ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਨਰਮ ਸੁਰ ਵਾਲੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੂਲ ਫ਼ਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਰਸਮੀਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜੋ ਸੱਤਾ 'ਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਸੰਘ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮੋਣ ਦੀ ਮੋਕਲੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ/ ਮਨੂਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਕਦੇ ਇਕ ਇੰਚ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੇ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧੀ-ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿੰਗ, ਜਨ ਸੰਘ/ਭਾਜਪਾ, ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਸੋਚ ਐਨੀ ਭਾਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ 'ਕੋਰ' ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵੀ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਜਨਸੰਘ ਅਤੇ 'ਸੋਸ਼ਲਿਸਟਾਂ' ਦੇ ਰਲ਼ੇਵੇਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣੇ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਕੱਟੜ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੂਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਾਕੜਾਂ, ਅਸਾਮ ਗਣ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਤ੍ਰਿਣਾਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ, ਡੀਐੱਮਕੇ, ਏਆਈਡੀਐੱਮਕੇ, ਝਾਰਖੰਡ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੀਡੀਪੀ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਸਮਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ (ਅਠਾਵਲੇ) ਆਦਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ 'ਚ ਭਾਈਵਾਲ ਰਹੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿਤ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਹਨ। ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਮਨਿਹਾਦ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਅੰਦੋਲਨਾਂ 'ਚੋਂ ਉੱਭਰੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸੱਤਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹੱਡਾਂ 'ਚ ਐਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਚ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਟਿਕਟ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਵਜ਼ੀਰੀ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨੀ ਆਦਿ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਆਮ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਆਗੂ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਕਰਕੇ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ' ਵਿਚ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਪੈਮਾਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ 'ਆਮ ਆਦਮੀ' ਬਣਾਕੇ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਉਤਾਰਿਆ। ਹੁਣ ਮੌਕਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈ ਸ਼ਖ਼ਸ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਨੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ-ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਭਗਵਾ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਹਮਲੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

'ਚੁਣੇ ਹੋਏ' ਵਿਧਾਇਕਾਂ-ਸਾਂਸਦਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਖ਼ਰੀਦਣਾ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ-ਸਾਂਸਦਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਥਿਆਰ ਹਨ। ਵਿਕਾਊ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਖ਼ਰੀਦਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਕੋਲ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਧਨ ਹੈ। ਭਗਵਾ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਬੰਦੀ ਦਾ ਡਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਖ਼ਾਤਰ ਸੀਬੀਆਈ, ਈਡੀ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ਰੀ ਨੂੰ ਸੰਦ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ-ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ੋਰਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਬੇਹੱਦ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛਾਪੇਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ, ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂਆਂ/ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ 'ਕਾਂ ਮਾਰਕੇ ਟੰਗਣ' ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਾਈ ਦੀ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧੋਬੀ ਪਟੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵੋਟ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਖ਼ੋਰਾ ਲਾ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਧ੍ਰੋਹੀ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਧਾਰਾ ਪਾਰਲਮੈਂਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੰਚ ਉੱਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਦਰਅਸਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਫੈਕਟਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂਸਭਾ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਵਧਾਰੇ-ਪਸਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਝੁਕਾਅ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਖਿਸਕਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਪੱਤਾ ਖੇਡਣ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਹੋਰ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹਿੰਦੂਤਵ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਧਾਰ ਵਧਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਸਪਸ਼ਟ ਬਹੁਮੱਤ ਨਾਲ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ।

ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ 1977 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 34.52ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟ ਮਿਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਜਿਸਦਾ ਜਨਸੰਘ ਹਿੱਸਾ ਸੀ) ਨੂੰ 41.32ਫ਼ੀਸਦੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 154 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਜਦਕਿ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 296। 1980 'ਚ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਜਨਸੰਘੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿੰਗ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਮੁੜ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਮਮੰਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਰਾਹੀਂ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਲੋਕਸਭਾ ਚੋਣ 1984 'ਚ ਲੜੀ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨੀ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 414 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਵੋਟ ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੱਖੋਂ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 49.10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟ ਮਿਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 7.74ਫ਼ੀਸਦੀ।

ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਵੋਟ ਆਧਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਿਸਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। 1991 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਵੋਟ ਆਧਾਰ 20ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧ ਗਿਆ ਜੋ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ 'ਚ ਵਧਕੇ 25ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਅਤੇ ਛੇ ਸਾਲ ਸੱਤਾ 'ਚ ਰਹੀ। 2004 ਅਤੇ 2009 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁੜ ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆ ਗਈ। 2004 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 138 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜੋ 2009 'ਚ ਘਟਕੇ 116 ਰਹਿ ਗਈਆਂ। (ਵੋਟ 18.80ਫ਼ੀਸਦੀ)। 2014 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ 282 ਸੀਟਾਂ ਲੈਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ 44 ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਸੁੰਗੜ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਵੋਟ ਫ਼ੀਸਦੀ 19.81 ਰਹਿ ਗਿਆ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1996 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਵੋਟ ਫ਼ੀਸਦੀ 20.29 ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ 161 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। 2014 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਵੋਟ ਫ਼ੀਸਦੀ 19.31 ਸੀ ਜੋ 1996 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੋਟ ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 1ਫ਼ੀਸਦੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਿਰਫ਼ 44 ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਜੋ 1996 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੱਧ ਸਨ। 2014 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 31.34ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟ ਮਿਲੇ ਸਨ ਜੋ 2019 'ਚ ਵਧ ਕੇ 37.7ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋ ਗਏ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਭਾਰਤ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕ ਪੱਕਾ ਵੋਟ ਆਧਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਬਦਲਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਲੈਣ 'ਚ ਸਫ਼ਲ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਖੇਪ ਝਲਕ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਥਿਤ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅੰਦਰ ਇਕ ਨੰਗੀ-ਚਿੱਟੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪੌੜੀ ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮਨੋਰਥ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਮਹਿਜ਼ ਮਖੌਟਾ ਬਣਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣਾ ਕਿੰਨਾ ਸੌਖਾ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ, ਧਰਮਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀਆਂ ਮੁਦਈ ਸਥਾਪਤੀ ਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਬਦਲ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਢੌਂਗੀ ਧਰਮਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਖੋਖਲੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਸੰਘ ਬਰਗੇਡ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜੋ 'ਨਿਯਾਏ ਪੱਤਰ' ਨਾਂ ਦਾ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸੰਜੀਦਾ ਮੋੜੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਨਹਿਰੂ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਭਾਰਤੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਤਾਕਤ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਨਹਿਰੂਵਾਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦ ਅਤੇ ਧਰਮਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਮਖੌਟਾ ਪਾ ਕੇ 1947 ਤੋਂ ਬਾਦ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਆਰਥਕ ਨੀਤੀ ਬਦੇਸ਼ੀ-ਦੇਸੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਧਨਾਢਾਂ ਦੀ ਹਿਤ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ' ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਇਸ ਨੇ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਰੀਝਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਕੁਚਲਿਆ। ਸੱਤਾ 'ਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਸ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਥੋਪੀ ਅਤੇ ਨਰਮ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦਾ ਪੱਤਾ ਵੀ ਖੇਡਿਆ। ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦਾ ਆਰਥਕ ਮਾਡਲ ਥੋਪ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗ਼ਲਬੇ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰੂਰ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ, ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਰਾਹੀਂ ਉਜਾੜ ਕੇ ਜੰਗਲਾਂ-ਪਹਾੜਾਂ ਹੇਠਲੇ ਅਮੀਰ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਗਰੀਨ ਹੰਟ ਵਰਗੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। ਟਾਡਾ, ਯੂਏਪੀਏ ਵਰਗੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਦੇ ਠੱਪੇ ਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੁੱਟਿਆ।

ਇਹ ਸਭ ਹਕੀਕਤ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ 'ਨਿਆਏ ਪੱਤਰ' 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ' ਅਤੇ 'ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਪੁੱਠਾ ਗੇੜਾ ਦੇਣ' ਦੇ ਜੋ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਪੂਰਾ ਉੱਤਰੇਗਾ? ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਬੇਲਗਾਮ ਤਾਕਤਾਂ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ, ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ 'ਚ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਲਿਖ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵਾਅਦੇ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੂਲ ਸੁਭਾਅ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂਤਵ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਸੱਚੇ ਲੋਕਪੱਖੀ ਬਦਲ ਦੀ ਲੱਗਭੱਗ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦੋਹਾਂ, ਦੀ ਤਾਕਤ ਐਨੀ ਨਿਗੂਣੀ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚੇ ਬਦਲ ਦਾ ਧੁਰਾ ਬਣਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਜਮਹੂਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਹੀ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਠੋਸ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਦਨਦਨਾ ਰਿਹਾ ਹਿੰਦੂਤਵ ਬਰਗੇਡ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬੇਰੋਕ ਵਾਧੇ 'ਚ ਅੜਿੱਕਾ ਡਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਕਦਮ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਕਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 2019 ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਬਿਹਤਰ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਿਖਾਉਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਤਵ ਬਰਗੇਡ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੱਕੜ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਨੇ 2019 ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਏ। ਇਹ ਨਿਗੂਣੀ ਤਬਦੀਲੀ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਪੀੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਵਾਮ ਲਈ ਚੋਖੀ ਰਾਹਤ ਬਣੇਗੀ।

ਧਰਮ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਅਜੋਕੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

ਜਸਵੰਤ ਜੀਰਖ
98151-69825

ਅੱਜ ਜੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਕੇ ਆਪਣਾ - ਆਪਣਾ ਧੰਦਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਝੂਠੇ ਲਾਲਚ ਉਭਾਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੁੰਗਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਧਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਫਰਜ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਧੰਦੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਮੁਸੀਬਤ ਨਾ ਆਵੇ ਜਾਂ ਆਈ ਮੁਸੀਬਤ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਣ ਬਦਲੇ ਵੱਡੇ ਖਰਚ ਹਰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਸੂਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰ, ਸੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਦਾ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਾ ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਵਰਗੇ, ਉਪਦੇਸ ਤਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੇ ਲਾਭ, ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਣ ਦੇ ਵਿਖਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸ਼ੰਕੇ ਖੜੇ ਹੋਣੇ ਜਰੂਰੀ ਹਨ। ਜੇ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਮੌਤ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਆਪੇ ਬਣਾਈਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਉੱਪਰ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸਵਰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਦੇ ਫਲ ਵਜੋਂ, ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਧਨ ਪਦਾਰਥ ਮਿਲਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਰਾਹੀਂ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਹੂਰਾਂ ਮਲਣਗੀਆਂ, ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਉੱਥੇ ਦੁੱਧ ਘੀ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਉੱਥੇ ਸੁੰਦਰ ਬਾਗ਼ ਬਗੀਚੇ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਆਦਿ ਆਦਿ। ਭਾਵ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੱਡ ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਜਿਉਣ ਯੋਗ ਚੰਗੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਜਾਂ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਹਰ ਧਰਮ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਮ ਜਾਂ ਇਸੇ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਵਰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ। ਇਸ ਜਨਮ ਨੂੰ ਪਿੱਛਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਕੀਤੇ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਹਿੰਦਿਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਪਨਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੁਲਬੁਲਾ ਕਹਿ ਕੇ ਨਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਾਅਵੇ ਦਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ' ਦੇ ਖ਼ੁਦ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਹਾਸੋਹੀਣੇ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਦਾਅਵੇ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਹੀਣ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਚਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਵਰਗਾਂ ਦੀ ਟਿਕਟ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਵਾਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਅਣਭੋਲ ਸਮਾਜ ਇਸੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਕੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਜਨਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਪਨਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੁਲਬਲਾ ਸਮਝਕੇ, ਕੋਹਲੂ ਦੇ ਬੈਲ ਵਾਂਗ ਇਕੋ ਘੇਰੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਆਪਣੇ ਇਸ ਜਨਮ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਧਾਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਕਿਧਰੇ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਖੌਤੀ ਸਵਰਗ ਦਾ ਨਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੁੰਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਇਸੇ ਜਨਮ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਝੂਠ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ 295 ਏ ਦਾ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਠੇਸ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਪੁਜਦੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੈਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਰੋਕ ਟੋਕ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਾਵਿਆਂ ਦੇ ਬਲ ਬੂਤੇ ਹਰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪਲ ਰਿਹਾ ਮੁੱਖ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਣ ਮਾਲੋ ਮਾਲ ਹੋ ਕੇ, ਆਪ ਇਸੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਸਵਰਗ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸਵਰਗ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ।ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਤੇ ਪਲਣ ਵਾਲੇ ਇਹ 'ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼' ਆਪਣੀ ਸਵਰਗਮਈ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ ਭੋਗਦੇ ਹੋਏ ਅਕਸਰ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਮੇਂ ਕਰ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਕਾਰਣ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਹਵਾ ਖਾਂਦੇ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ 'ਭਗਤਾਂ' ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿਣ।

ਆਬੂ ਧਾਬੀ ਵਿੱਖੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨਾਲ

ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਤੇ ਕਾਤਲ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਝੂਠੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਦਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਝੂਠੇ ਲਾਲਚਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਸਬਜ ਬਾਗ ਵਿਖਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜ ਸੱਤ੍ਹਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠ ਦਾ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਗੈਰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਪੱਖ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ। ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਜੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ, ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਨਫਰਤ ਵਧਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਰਾਹੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੱਤ੍ਹਾ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਵਿਰੋਧੀ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ, ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਕਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਉੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਠੀਕ ਮੰਨਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਧਾਰ ਮਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਧ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਮਾਤਰ ਹੀ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਗੈਰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਤਬਕੇ ਖਿਲਾਫ, ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 295 ਏ ਵਰਗੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰਵਿਗਿਆਨਿਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਾਜਨੇਤਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਕੇ ਆਪਣੀ ਸਲਤਨਤ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਕੇ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਚੇਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਗਿਆਨਵਾਨ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਘੜਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕੇਸ ਚਲਾਏ ਹੀ ਕਈ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹੀਂ ਡੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ 'ਰੱਬ' ਵੱਲੋ ਭੇਜੇ ਦੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਕਹਿ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਕਾਰਣ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਗਿਆਨ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ ਰਾਜ ਕਰਤਾ ਸ੍ਰੇਣੀ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਜਮਹੂਰੀ ਬੇਹੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਠੋਸਣ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਝਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਠੋਸੇ ਗਏ ਗਲਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਰਾਜ ਸੱਤ ?ਹਾ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਸ੍ਰੇਣੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ (ਸੰਗੋਲ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰ ਕਿਨਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਮਰਿਆਦਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੌਂਹ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਬੂ ਧਾਬੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਮੰਦਰ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸੱਤ੍ਹਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜਾਨੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਏਜੰਡਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਵੰਡਣ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਏ ਗ਼ਦਰੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ, ਅੱਜ ਫਿਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ/ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੁੱਟ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬਰਾਜਮਾਨ ਅਤੇ ਸੱਤ੍ਹਾ ਵਿਹੂਣੇ ਲੀਡਰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਦਲਣ ਵੇਲੇ ਕਿਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ, ਐਮਪੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਮਕਾ ਕੇ ਜਾਂ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦੌੜ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਵੀ ਕੋਈ ਲੁਕੀ ਛਿਪੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਕਿਵੇਂ ਰਾਜ ਸੱਤ੍ਹਾ ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਡਰਾ ਧਮਕਾ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਬਟੋਰੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾ ਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਚੇਹਰਾ ਬੇ ਨਿਕਾਬ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵੀ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਰੋਜਗਾਰੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਸਿੱਖ਼ਰ ਤੇ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ 80 ਕ੍ਰੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਰਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤਾਂ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਪੱਖੋਂ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀਆਂ ਛਿਪੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾ ਦਾ ਆਪਸੀ ਕਿੰਨਾ ਗੂਹੜਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦੌਰ 'ਚੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਵਹਾਉਣ ਤੱਕ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ, ਬੇਰੋਜਗਾਰੀ, ਸਿਹਤ, ਗਰੀਬੀ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਆਦਿ ਗਿਣਨ ਯੋਗ ਹਨ, ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਤੇ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ ਵੋਟਾਂ ਵੇਲੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਜ ਗੱਦੀਆਂ ਸਾਂਭ ਲੈਣ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀ, ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਜੁੰਮੇਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਨਾਲ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਇੱਕੋ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਕੇ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਅਤੇ ਜੱਥੇਬੰਦਕ ਸਾਂਝ ਬਣਾਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਣੌਤੀ ਦੇਣੀ ਪਏਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇਕ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਗੀਤ "ਤੁਸੀਂ ਘੇਰ - ਘੇਰ ਪੁੱਛੋ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਓ, ਥੋਡਾ ਕਿਉਂ ਹੈ ਮੰਦਾ ਹਾਲ" ਆਪਣੀ ਜੁਬਾਨ 'ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਹਰ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਇਸੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜੱਥੇਬੰਦਕ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਪਏਗਾ।

ਹਕੂਮਤੀ ਦਹਿਸ਼ਤ : ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ
ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ
94634-74342

17 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਬੀ.ਐੱਸ.ਐੱਫ. ਅਤੇ ਡੀ.ਆਰ.ਜੀ. (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਗਾਰਡਜ਼) ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਂਕੇਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਛੋਟੇਬੇਠੀਆ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਕਥਿਤ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ 15 ਔਰਤਾਂ ਸਮੇਤ 29 ਮਾਓਵਾਦੀ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ਼ੰਕਰ ਰਾਓ, ਲਲਿਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜੂ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਵੱਡੇ ਮੁੱਲ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਸਿਖ਼ਰਲੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਸਲਵਾਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦ੍ਰਿੜ-ਸੰਕਲਪ ਹੈ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕਾਂਕੇਰ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਇਹ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਕਸਲਵਾਦ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਸਫ਼ਾਏ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਹੈ।' ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ 'ਚ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ 'ਚ ਵੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਹੀ 80 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨਕਸਲੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ, 125 ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੇ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਨਕਸਲਵਾਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। 2019 'ਚ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ 20 ਫੁੱਟ ਡੂੰਘਾ ਦਫ਼ਨਾ ਦਿਆਂਗੇ।" ਅਕਤੂਬਰ 2023 'ਚ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਵੀ 2010 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ 'ਚ 'ਨਕਸਲੀ ਮਸਲਾ' ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ!

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕਾਂਕੇਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਬਸਤਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਬੰਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕਾਡਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਹਮਲੇ 'ਚ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ 12 ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਬਾਕੀ 17 ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੱਟੜ ਹਾਲਤ 'ਚ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਫੜ ਕੇ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।"

ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਮਹਿਜ਼ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ 'ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ' ਵਿਚ ਲੋਕਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਨਵੀਂ ਤਰਜ਼ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਗਵਾ ਹਕੂਮਤ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਦੀ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ 'ਨਕਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ' ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮੱਸਿਆ ਵਜੋਂ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਜੋਂ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਰਸੂਖ਼ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਨੀਮ-ਫ਼ੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਟੇਟ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਤਲੇਆਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਇੱਥੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾ ਫੜਕੇ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਕਤਲ ਕਾਂਡਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਸੂਚੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ 19 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਸੇ ਦੰਡਕਾਰਣੀਆ ਖੇਤਰ 'ਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ-ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਹੱਦ ਉੱਪਰ ਚਾਰ ਸੀਨੀਅਰ ਮਾਓਵਾਦੀ ਆਗੂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਮੁਕਾਬਲੇ' 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ (1946-51) ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਬਦੀਲੀਪਸੰਦ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਕਸਲੀ/ਮਾਓਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਦੀ ਰੈਡੀਕਲ ਧਾਰਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਟੇਟ ਦਾ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲਾ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਧਤ ਹੈ। 1960ਵਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਹਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਕਸਲੀ 'ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ' ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤੀ ਹੱਤਿਆਵਾਂ 'ਚ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਨਕਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵੀ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਆਮ ਲੋਕ ਮੁਖ਼ਬਰੀ ਦੇ ਸ਼ੱਕ 'ਚ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਨਕਸਲੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਨਕਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਪੰਜ ਦਹਾਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਦੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਕੁਚਲਣ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ 'ਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਕੇ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਡੂੰਘਾ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਤਾਣਾਬਾਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਸੂਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਕਾਡਰਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ-ਘੇਰ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਮਹਾਂ ਅਮਨਪਸੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦੰਭ ਰਚਕੇ ਅਤੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਬਾਰੇ 'ਅੰਨ੍ਹੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ' ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਗ਼ਲਤ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੰਭੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਕੋੜਮੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀ ਹਿਤਾਂ ਕਾਰਨ ਨਕਸਲੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦਾ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਸੱਚੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨਾ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਨਕਸਲਵਾਦ-ਮਾਓਵਾਦ' ਦਾ ਹਊਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ, ਜੋ ਖ਼ੁਦ ਘੋਰ ਪਿਛਾਂਹਖਿੱਚੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈ ਅਤੇ ਕਾਤਲਾਂ, ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘੋਰ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਟੇਕ ਨੰਗੇ-ਚਿੱਟੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਉੱਪਰ ਹੈ, ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਲੁਕੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਕਸਲੀ/ਮਾਓਵਾਦੀ ਜਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕੋਈ ਮੁਜਰਮਾਂ ਜਾਂ ਲਹੂ ਦੇ ਤਿਹਾਏ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਗਰੋਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਬਰ ਲੋਟੂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਸੱਚਾ ਲੋਕਰਾਜ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਕੀਦੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਰੀਅਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ-ਕਿਸਾਨਾਂ, ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੰਤਾਪੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਊਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੂਝ-ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪ ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਛਾਪਾਮਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹਿੱਸੇ ਵੀ 'ਨਕਸਲੀ ਹਿੰਸਾ' ਦੇ ਪੁਰਜੋਸ਼ ਆਲੋਚਕ ਹਨ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਯੁਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਅਹਿੰਸਕ ਤਰੀਕਿਆਂ/ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ/ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਉੱਪਰ ਬਹਿਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਣੀ ਵੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਚਾਰੀ, ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਅਤੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤੀ ਕੋੜਮੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਉੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਜ ਦੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹਨ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐੱਨ.ਟੀ.ਰਾਮਾ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਕਸਲੀ ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਤਲੇਆਮ ਇਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਅਤੇ ਹਕੀਕੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜੂਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਸ 'ਲੋਕਤੰਤਰ' ਵਿਚ ਕੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦਾਅਵੇ ਤਾਂ 'ਸਭ ਕਾ ਸਾਥ, ਸਭ ਕਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਭ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ 'ਵਿਕਾਸ' ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਧੁੱਸ ਹਕੂਮਤੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਅਵਾਮ ਕੋਲੋਂ ਆਰਥਕ ਵਸੀਲੇ ਖੋਹਣ, ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਾਮਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੰਝ ਅਮੀਰ-ਗ਼ਰੀਬ ਦੇ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਰਬਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਤਲੇਆਮ ਮਾਓਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਗੜ੍ਹ 'ਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਨਕਸਲੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਸ਼ਕਰ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ। ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੰਡਕਾਰਣੀਆ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੱਤ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਤਿੰਨ ਨੀਮ-ਫ਼ੌਜੀ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਸਤਰ ਰੇਂਜ ਦੇ ਆਈ.ਜੀ. ਸੁੰਦਰਰਾਜ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।' ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਗਾਰਡ ਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ, ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਤਲ ਦਸਤਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਫ਼ਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਇਸ 'ਸਮੱਸਿਆ' ਪ੍ਰਤੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਉੱਘੜਵਾਂ ਲੱਛਣ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗ਼ਰੀਬ, ਨਿਤਾਣੇ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਵਿੱਢੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਰ-ਦਰਾਜ ਜੰਗਲੀ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਕੇ ਅਤੇ ਮਾਰ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਨੀਮ-ਫ਼ੌਜੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 2008-2009 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ 3,06001 ਹੈਕਟੇਅਰ (ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਲੱਖ ਏਕੜ) ਜ਼ਮੀਨ ਗ਼ੈਰ-ਜੰਗਲਾਤ ਮਨੋਰਥਾਂ ਯਾਨੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਉਜਾੜੇ ਅਤੇ ਇਸ ਉਜਾੜੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਸਟੇਟ ਵਿਰੁੱਧ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਬੇਚੈਨੀ ਦਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਕੀਮਤੀ ਖਣਿਜਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਘੁਲਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲ ਗੜੁੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਟਾਕਰਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਅੜਿੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਉੱਥੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਦੇਸ਼ੀ-ਦੇਸੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ 'ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ' ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਨਕਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦੀ ਬੇਕਿਰਕ ਮੁਹਿੰਮ 'ਚ ਖ਼ਾਸ ਤੇਜ਼ੀ ਆ ਗਈ। ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਝਾਰਖੰਡ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਜ ਉੜੀਸਾ 'ਵਿਕਾਸ' ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਇਸੇ ਦੀ ਕੜੀ ਵਜੋਂ, 2005 'ਚ 'ਸਲਵਾ ਜੁਡਮ' ਨਾਂ ਦੀ ਸਾੜਸਤੀ ਰਾਹੀਂ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 648 ਆਦਿਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਸੈਂਕੜੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਤੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ 'ਚ ਹਕੂਮਤੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨਾਲ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਉਜਾੜਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਡੱਟ ਗਏ ਅਤੇ ਲਹਿਰ ਦਾ ਜਨਤਕ ਆਧਾਰ ਹੋਰ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਮਨੋਰਥ 'ਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਤੰਬਰ 2009 'ਚ ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ-ਚਿਦੰਬਰਮ ਦੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਅੱਤਵਾਦ' ਨੂੰ 'ਮੁਲਕ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ' ਐਲਾਨ ਕੇ 9 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ 'ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗ੍ਰੀਨ ਹੰਟ' ਵਿੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਨੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਟਾਕਰੇ ਦਾ ਲੱਕ ਤੋੜਨ ਲਈ ਮਾਓਵਾਦੀ ਕਾਡਰਾਂ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਕੂਮਤੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਵਾਂ ਹੇਠ ਅੱਜ ਵੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕੰਟਰੋਲ, ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੀਡੀਆ ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਰੂਰ ਰੂਪ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਬਸਤਰ ਤੋਂ ਡਰੋਨ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਬੁਖਲਾਏ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਕਾਡਰਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਰਾਜ-ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਵਿਕਾਸ' ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ 'ਚ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀਆਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟਾਂ 'ਚ ਪਰੋਸੇ ਜਾਂਦੇ ਝੂਠੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ। ਸਭ ਨੇ '29 ਨਕਸਲੀਆਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ' '29 ਨਕਸਲੀ ਢੇਰ' ਵਰਗੀਆਂ ਸੁਰਖ਼ੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੀ 'ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਖ਼ਸਲਤ ਦੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀਂ ਨਾਲ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਾਈ।

ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਰਹੇ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਢੇ ਗਏ ਬੇਕਿਰਕ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਕ ਸਮੇਂ 'ਨਕਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ' ਜਾਂ ਹੋਰ ਬਾਗ਼ੀ ਲਹਿਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਨਿਰੋਲ 'ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ' ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤਿਆਗਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਜਾਬਰ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਅਸਰਦਾਰ ਜਨਤਕ ਜਮਹੂਰੀ ਦਬਾਅ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ 2004 'ਚ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੀਪਲਜ਼ ਵਾਰ (ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ) ਅਤੇ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲਾਉਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨਾਮਾਂ ਬਟੋਰਨ ਖ਼ਾਤਰ ਵਰਤਣ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਚੱਲਦੀ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਹੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇੰਵ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਕਾਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਕਸਲੀ

ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਉੱਪਰ ਆ ਕੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਤਲ ਗਰੋਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਤਲ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ। ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਓਵਾਦੀ ਫਰੰਟ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉੱਘੇ ਆਗੂਆਂ ਰਾਮਾਨਾਥਨ, ਮੁਹੰਮਦ ਆਜ਼ਮ ਅਲੀ ਆਦਿ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਜਲੀਲ ਅੰਦਰਾਬੀ, ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਪਰਾਗਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਵਰਗੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਪਤਾ ਕਰਕੇ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਾਇਕ ਗ਼ਦਰ ਅਤੇ ਕਵੀ ਵਰਾਵਰਾ ਰਾਓ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵੀ ਸੜਨਾ ਪਿਆ।

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ 'ਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਘੀ ਘੁੱਟਣ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਡਾ. ਬਿਨਾਇਕ ਸੇਨ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ। ਡਾ. ਸੇਨ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। 'ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗਰੀਨ ਹੰਟ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਸ ਹਮਲੇ 'ਚ ਆਈ ਖ਼ਾਸ ਤੇਜ਼ੀ ਇਸੇ ਨੀਮ-ਫ਼ੌਜੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸੀ। ਸੋਨੀ ਸੋਰੀ (ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਤੀਜੇ ਲਿੰਗਾਰਾਮ ਕੋਡੋਪੀ) ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੋਨੀ ਸੋਰੀ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ 'ਚ ਪੱਥਰ ਤੁੰਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤਸ਼ੱਦਦ, ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉੱਪਰੋਂ ਸਿਤਮ-ਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘੋਰ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਟੇਟ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ 'ਪੁਲਿਸ ਬਹਾਦਰੀ ਸਨਮਾਨ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਬਸਤਰ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਕਾਰਕੁਨ ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਆਸ਼ਰਮ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਭੱਜਣਾ ਪਿਆ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮਾਜੀ ਕਾਰਕੁਨ ਬੇਲਾ ਭਾਟੀਆ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਕੀਲ ਕੁੜੀਆਂ (ਜਗਦਲਪੁਰ ਲੀਗਲ ਏਡ ਗਰੁੱਪ) ਨੂੰ ਡਰਾ-ਧਮਕਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਸਤਰ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਜਰਾਇਮਪੇਸ਼ਾ ਗਰੋਹਾਂ ਕੋਲੋਂ 'ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ' ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਸਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਈਬਾਬਾ ਸਮੇਤ ਛੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸ 'ਚ ਫਸਾ ਕੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ, ਹੋਰ ਨਿਤਾਣੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ, ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ, ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹਬੰਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ 'ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ' ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੁਝਾਰੂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਲੋਕ-ਰਾਇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਅਣਸਰਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸੇ ਲੋੜ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖ਼ਤੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਤਿੱਖਾ ਹਮਲਾ ਭਗਵਾ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ 'ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਕਸਲੀ' ਨਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ ਦਾ ਨਵਾਂ ਹਊਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉੱਘੇ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ 2018 'ਚ 'ਭੀਮਾ-ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ' ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ 'ਚ ਸਰਗਰਮੀ ਰਹੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੁਧਾ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸ਼ੋਮਾ ਸੇਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗਾਡਲਿੰਗ, ਮਹੇਸ਼ ਰਾਵਤ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਰੁਣ ਫਰੇਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਰਨੋਨ, ਝਾਰਖੰਡ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਸਟੇਨ ਸਵਾਮੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡਾ. ਆਨੰਦ ਤੇਲਤੁੰਬੜੇ, ਗੌਤਮ ਨਵਲੱਖਾ, ਵਰਾਵਰਾ ਰਾਓ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨੀ ਬਾਬੂ ਅਤੇ ਕਬੀਰ ਕਲਾ ਮੰਚ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਯੂਏਪੀਏ ਲਗਾਉਣਾ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਗਿਣੀ-ਮਿਥੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਮਿਸਟਰ ਅਜੀਤ ਡੋਵਾਲ, ਜੋ ਮੋਦੀ ਦਾ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ 'ਥਿੰਕ-ਟੈਂਕ' ਹੈ, ਨੇ 12 ਨਵੰਬਰ 2021 ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੁਲਿਸ ਅਕਾਦਮੀ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਸਿਖਾਂਦਰੂ ਆਈਪੀਐੱਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ 73ਵੇਂ ਬੈਚ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮਹੱਤਵ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਆਈਪੀਐੱਸ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਜੰਗ ਦਾ ਅਗਲਾ ਮੋਰਚਾ 'ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਯਾਨੀ ਮਨੁੱਖੀ/ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਫੀਲਡ 'ਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਬਦੇਸ਼ੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਸੱਤਾ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨਮੋਹਨ-ਚਿਦੰਬਰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨੂੰ 'ਆਰਥਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ' ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ ਜੋ ਅਧੂਰੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਏਜੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬੇਕਿਰਕ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕੇ। 'ਨਕਸਲਵਾਦ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰਨਾ' ਭਗਵਾ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਸਾਲਮ ਕਾਰਜ-ਸੂਚੀ ਅੰਦਰ ਇਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ 1998 'ਚ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਵੱਲੋਂ 'ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਅੱਤਵਾਦ' ਵਿਰੁੱਧ ਜਹਾਦ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ' ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ ਮਨ ਮੋਹ ਲਏ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ 2014 'ਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ-ਹਿੰਦੂਤਵ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ। ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਫਿਰਕੂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜਕੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਹਿੰਦੂਤਵ ਬਰਗੇਡ ਦੀ 'ਸੋਸ਼ਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ' ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਇਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸੋਚ ਵੀ ਉੱਭਰੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਗ਼ੈਰਅਦਾਲਤੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹੇਲਿਖੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਕਸਲਵਾਦ ਦੇ ਸਫ਼ਾਏ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਹਿਜ਼ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦਾ ਜਿਸਮਾਨੀ ਸਫ਼ਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਕਿਤੇ ਵਸੀਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੰਵਾਦ ਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਸਪੇਸ ਸਮੇਤ ਤਮਾਮ ਜਮਹੂਰੀ ਮੁੱਲਾਂ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਬੀਜਨਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦ, ਪਿਛਾਖੜ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਭਗਤੀ ਦੀ ਦਲਦਲ 'ਚ ਧੱਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਰੂਪ 'ਚ ਚੁੱਕੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲੋਕਰਾਇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਜੁਟਾਉਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਨਕਸਲੀਆਂ/ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਟੇਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੱਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਜਕੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਨੰਗੇ ਅਨਿਆਂ 'ਤੇ ਟਿਕੇ, ਘੋਰ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕ ਬੇਚੈਨੀ ਦੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਚੈਨੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਲੋਕ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ

ਡਾ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ
95173-96001

ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵੇਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਿਆਸਤ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਘਰ-ਬਾਰ ਉਜਾੜਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਨਿਕੰਮਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾ ਦਿਉ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੇਤਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਖਾਤਰ ਆਪਣੇ ਪੱਲਿਉਂ ਸਰਮਾਇਆ ਤੱਕ ਖਰਚਦੇ ਸਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਲੀਡਰ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪਰਮ ਧਰਮ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਈ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਦੇਖੋ! ਕਿੰਨਾ ਮੂਰਖ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣਾ ਕੰਮ

ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਹਲੜਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਝੂਠੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਡੰਗ ਟਪਾਊ ਲੋਕ ਭਰਮਾਊ ਹੀਲਿਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਅੰਦਰ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਬਹੁਤ ਨਿਘਾਰ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਰੀਫ ਤੇ ਬੇਦਾਗ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਧੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੋਹਰਾ ਕਰੂਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੋਂ ਮੋਹ ਭੰਗ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਕਾਰਨ ਨੇਤਾ ਸੱਤਾ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕਾਬਜ਼ ਰਹਿਣਾ ਲੋਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜੋਕੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਇਹ ਘਰਾਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਨੀਤੀਆਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਘੱਟ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਏਸੀ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿਆਸੀ ਦੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀਲੇ ਵਸੀਲੇ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀ ਥਾਂ ਹਵਾਈ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਚਿੱਟਾ ਹਾਥੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਚੌਧਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਜਾਇਜ਼ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਅਜਿਹੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਫੋਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 250 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇਣ ਦਾ ਛਲਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਖੁਰਾ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਸ ਸਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਗਲੀ ਮਹੱਲੇ ਵਿੱਚ ਫਲੈਕਸਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਭਟਕਾਉਣ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਦਸ ਸਾਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਗ਼ਰੀਬੀ, ਮਹਿੰਗਾਈ, ਨਿੱਘਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਆਦਿ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਕੇ ਮੁਫ਼ਤ ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰਾ, ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਉਸਾਰਨ, ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਆਦਿ ਲਈ ਮਾਇਆ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੱਫੇ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 32 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਵੱਡੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਗ਼ੁਰਬਤ ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਵੀ ਜਲਦੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਪੰਜ ਮਰਲੇ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਦੋ ਸੌ ਯੂਨਿਟ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਹ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵਾਂਝੇ ਹਨ। ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਧਾ ਕੇ ਗ਼ਰੀਬ ਨਵਵਿਆਹਤਾ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਦਾ ਪੈਸਾ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਦੋਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਆਦਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ।

ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਹੋਵੇ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਗਦੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਆਈ ਖੜੋਤ ਪੂਰਨ ਲਈ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਭਰਤੀਆਂ ਦਾ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ-ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਫੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ!

ਲਾਗਲੇ ਸੂਬੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿਰਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਇੱਕ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਗਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਰਜ ਵੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡੇਰੇ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਡੇਰੇ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿੰਗ ਹਰ ਵਾਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕ ਉਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਰਹੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਮਚੰਦਰ ਛਤਰਪਤੀ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਨਪੁੰਸਕ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਜੋ ਵੀ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਔਰਤ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਆਦਿ ਨਾਲ ਵਰਗਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੋਟਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਫਿਰ ਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ? ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ ਨਾਲ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕਸ ਤੇ ਚਿਪਸ ਦੇ ਪੈਕਟ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹਿਤ ਸਿਰਫ ਲੋਕ ਲੁਭਾਊ ਹੀਲੇ ਨਾ ਵਰਤਣ ਬਲਕਿ ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ। ਸਿਰਫ ਸਾਰਥਿਕ ਮੁੱਦੇ ਉਭਾਰੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਲੋਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਲੋਕ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੌਂਪਣਗੇ ਜੋ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਰੇਗਾ। ਫਾਲਤੂ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸਾਰ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰੋਟੀ ਕੱਪੜਾ ਮਕਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਗੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੋਕ ਲੁਭਾਊ ਹੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਅਰਥ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਹਰ ਹੀਲੇ ਠੱਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਬੋਝ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਤਰਾਸਦਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਅਨਿਸਚਿਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ

ਨਿਕੋਲਸ ਕੇਂਗ

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀ ਬਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ? ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਕੋਰਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਸੀਮਤ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਮਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ’ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਕਾਂ ਲਈ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਓਟਾਵਾ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤਰਜੀਹੀ ਸੂਚੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉੱਚ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੌਕੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੈਲਗਰੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ 27 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀਟਰ ਵੇਰੇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘LMIAs ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।’ “ਪਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ (ਅਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀਆਂ) ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। “ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਖੁੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਵਧੇਰੇ ਹਤਾਸ਼ ਹਨ।” ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਲੇਬਰ ਮਾਰਕੀਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ LMIA ਇੱਕ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਕੀਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਵਾਧੂ 50 ਤੋਂ 200 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਿੰਨੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ, ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੰਕਟ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰੀ ਰੈਂਡੀ ਬੋਇਸੋਨੌਲਟ ਨੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਸਥਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ ਕੱਸਣਾ, ‘ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇੱਥੇ LMIA ਲੈਣ ਲਈ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ’ ਬੋਇਸਨੌਲਟ ਨੇ ਕਿਹਾ। “ਇਹ ਉਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਲੱਭ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਊਸਿੰਗ ’ਤੇ ਗੋਲੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਲਗਭਗ 212,000 ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲਾ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਲਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀ ਆਬਾਦੀ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 1.4 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਅੱਜ 2.5 ਮਿਲੀਅਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 42 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਧਿਐਨ ਪਰਮਿਟਾਂ ’ਤੇ ਹਨ, 53 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟਾਂ ’ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ਰਨ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ-ਸੀਮਤ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟਾਂ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਰਕਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵੇਰੇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ 600,000 ਅਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀ ਅੜਿੱਕੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। “ਯਕੀਨਨ ਕੁਝ ਨੀਤੀਗਤ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ,‘‘ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। “ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦਬਾਅ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ। “ਪਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇ ਅਣਇੱਛਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।” ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਖਾਸ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਨਰ ਵਾਲੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਡਰਾਅ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ: ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ; ਵਿਗਿਆਨ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਗਣਿਤ (STEM) ਪੇਸ਼ੇ; ਕਿੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਤਰਖਾਣ, ਪਲੰਬਰ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ; ਆਵਾਜਾਈ; ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀ-ਭੋਜਨ। ਕਿਊਬਿਕ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਫਰੈਂਕੋਫੋਨ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇੱਕ ਤਰਜੀਹ ਹੈ। ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਐਂਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਕੁਸ਼ਲ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕੋਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਤੋਂ 1,200 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ’ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਅੰਕ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ’ਤੇ ਡਰਾਅ ਦੁਆਰਾ ਰੈਂਕ ਅਤੇ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਹਰੇਕ ਡਰਾਅ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪਾਸਿੰਗ ਸਕੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਟਰ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਰਾਅ ਖਾਸ ਕਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਨ। ਜੂਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 22 ਡਰਾਅ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਸਿੰਗ ਸਕੋਰ 354 ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਘੱਟ ਡਰਾਅ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਕੋਰ 549 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕੰਮ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਨੂੰ. (26 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਫਰੈਂਕੋਫੋਨ ਡਰਾਅ ਲਈ ਪਾਸਿੰਗ ਸਕੋਰ ਸਿਰਫ 388 ਅੰਕ ਸੀ।) ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਹ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ’ ਸਾਹਿਲ ਢੀਂਗਰਾ, ਹੁਣ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ’ਤੇ ਹੈ, ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬਾਇਓਕੈਮਿਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਬੈਚਲਰ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਸੈਂਟੀਨਿਅਲ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਫੂਡ ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਦੇ ਨਾਲ 501 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਭੋਜਨ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 29 ਸਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਹੁਣ ਜਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੰਦ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾਂਗਾ” 29 ਸਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੋ 2018 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਅਪ੍ਰੈਲ 2025 ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ‘ਮੈਂ ਵੇਖ ਸੱਕਦੇ ਹਾਂ।’ ‘ਇਹ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ।’ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਹੈ, ਢੀਂਗਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਮਾਮੂਲੀ ਜਾਂ ਜਾਅਲੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ’ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਖਰਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਲਈ ਜਨਰਲ ਦੀ ਬਿੰਦੂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ. ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਾਇਸੰਸਸ਼ੁਦਾ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪ੍ਰਦੀਪ ਥੰਕੱਪਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰੈਂਕਿੰਗ ਸਕੋਰ ਕਦੇ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ’ ਪ੍ਰਦੀਪ ਥੈਂਕੱਪਨ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬੇਈਮਾਨ ਏਜੰਟਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਨੌਕਰੀ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਲਈ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ‘ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।’ ਥੈਂਕੱਪਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਲੋਕ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ’ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਵਿੱਚ LMIAs (ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ) ਵੇਚਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ 50 ਅੰਕ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ 200 ਪੁਆਇੰਟ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ £50,000 ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।” ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਮੁਹੰਮਦ ਨੇਗਮੇਲਦੀਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਈਮਾਨ ਏਜੰਟ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਇਹਨਾਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ “iKTok ਅਤੇ YouTube ’ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਕੁਝ ਅਹੁਦੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਤਨਖਾਹ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨੌਕਰੀ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ LMIA-ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਮਕਾਜੀ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਡਿਟ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਨੇਗਮੇਲਡਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਣਕ ਨੂੰ ਤੂੜੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫੌਜ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ 700,000 ਖਾਲੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਹਨ। ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਘੱਟ ਹੁਨਰ ਵਾਲੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। “ਸਮੱਸਿਆ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮੇ ਹਨ, ਨੇਗਮੇਲਡਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਮਾਰਗ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਤੱਕ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਅਸਥਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਮਿਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਥਾਈ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਲੇਬਰ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲ ਸਟਰੀਮ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਮਿਲਰ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ‘ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਾਰਗਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਥਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ’ਤੇ ਬਣੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।’ ‘ਅਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹੋਰ ਘਰੇਲੂ ਡਰਾਅ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਾਂਗੇ।÷ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰ ਗੈਬਰੀਲਾ ਰੈਮੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੇਰਵੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰੇਮੋ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਹ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਡੁੱਬਣ।’ ਆਖਰੀ (ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਐਂਟਰੀ) ਡਰਾਅ 520-ਕੁਝ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਕੋਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੱਲ ਸਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਆਰਥਿਕਤਾ ਬਦਲਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਹੱਲ ਲੱਭਦੇ ਹਨ। ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸ਼ਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ, ਗੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਹਿਤ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ‘ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਲੇਬਰ ਮਾਰਕੀਟ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ?’ ਵੀਰੇਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। “ਕੀ ਅਸੀਂ ਸਖ਼ਤ ਹੋਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ (ਹਟਾਉਣਾ) ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗੇ ? ‘ਕੀ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਰ ਨਾਪਾਕ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਦੇਖਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ? ਸ਼ਾਇਦ।’

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ - ਨਿਕੋਲਸ ਕੀਂਗ
ਇੱਕ ਟੋਰਾਂਟੋ-ਅਧਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟਰ ਹੈ ਜੋ ਸਟਾਰ ਲਈ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਤਰਕਬਾਣੀ : ਇੱਕ ਪਾਦਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਚਮਤਕਾਰਾਂ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ ?

ਡਾ. ਅਬਰਾਹਿਮ ਕਾਵੂਰ (10 ਅਪਰੈਲ 1889– 18 ਸਤੰਬਰ, 1978) ਦਾ ਜਨਮ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤਿਰੂਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਰੈਵ ਕਾਵੂਰ ਇੱਕ ਗਿਰਜੇ ਦੇ ਪਾਦਰੀ ਸਨ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ। ਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮਹਿਮਾਨ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸਲੋਕ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਬਾਈਬਲ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ। –ਸੰਪਾਦਕ

ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ

ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਇਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿਰਜੇ ਦੇ ਪਾਦਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਬਰਾਹਿਮ ਕਾਵੂਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਵੀ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੀ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਉਹ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ? ਡਾ. ਕਾਵੂਰ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ‘ਤੇ ਪੁੱਜਿਆ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਕਾਵੂਰ ਨੂੰ ਤਰਕ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ।

ਡਾ. ਅਬਰਾਹਿਮ ਕਾਵੂਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਬਹਿਨਾਨ ਕਾਵੂਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਤਿਰੂਵਾਲਾ ਛੱਡ ਕੇ 1921 ਤੋਂ 1924 ਤਕ ਕੋਲਕਾਤਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਗੰਗਾ ਕਿਨਾਰੇ ਵਸਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਾਵੂਰ ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਜੁਦਾ ਹੋਇਆ ਹੱਥ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਆ ਛੂੰਹਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਡਾ. ਅਬਰਾਹਿਮ ਕਾਵੂਰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਹਾਂ ਆ ਕੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਇਸ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੰਗਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਭਰੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਉਹ ਇਸ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਠੀਕ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਈਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਜ ਵੀ ਕੇਰਲਾ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦਾ ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਮਹੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭ ਲਗਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕੇ ਉਪਜਾਉਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਂ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਸੁਗੰਧ-ਦੁਰਗੰਧ ਨੂੰ ਨੱਕ ਨਾਲ ਸੁੰਘਦਾ ਹੈ। ਚਮੜੀ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜੀਭ ਨਾਲ ਸੁਆਦ ਵੀ ਚੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੰਵੇਦੀ ਅਨੁਭਵ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤੀ ਗੱਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬਣਦੀ ਗਈ। ਸੋਚਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਕਾਵੂਰ ਨੇ ਤਿਰੂਵਾਲਾ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਏ-ਹੱਲਾ ਕਰਦੇ ਨਬੂੰਦਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਟੁੱਟ ਗਈ। ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਇਹ ਰੌਲਾ ਇਸ ਲਈ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ ਦਾ ਆਦਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਨਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਭਿੱਟੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਕਾਵੂਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਦੇਵ ਦੈਂਤ ਤੇ ਰੂਹਾਂ’ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਹ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਨਬੂੰਦਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਕਾਵੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕੁਨਹੀਰਾਮਨ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਰੇੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਅਛੂਤ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਨਬੂੰਦਰੀ ਨੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਤੈਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਡੁੱਬਣ ਲੱਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਕੁਨਹੀਰਾਮਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਕਾਵੂਰ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਰਹਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

1928 ਵਿੱਚ ਡਾ. ਅਬਰਾਹਿਮ ਕਾਵੂਰ ਨੇ ਸੈਂਟਰਲ ਕਾਲਜ ਜਾਫਨਾ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਨੌਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਪਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਕਾਵੂਰ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਬਰਸਾਤ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਤਾਪਮਾਨ, ਹਵਾ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ, ਹਵਾ ਦੇ ਦਬਾਉ ਅਤੇ ਨਮੀ ਤੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧੀ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਰਸਾਤ ਪਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?” ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ; ਕਾਵੂਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ‘ਤੇ ਫਸਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਛੱਡ ਆਪਾਂ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਈਏ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਨੇ ਕਾਵੂਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਚੌਕਸ ਕੀਤਾ। ਹੋਇਆ ਇੰਜ ਕਿ ਬਨਸਪਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਈਬਲ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸੀ; ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਧੀਆ ਨੰਬਰ ਲੈ ਕੇ ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਧਰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।” ਕਾਵੂਰ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅੱਕਾ ਕਾਵੂਰ ਤੋਂ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੰਤਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਕਰਾਂਗੇ।

ਡਾ. ਅਬਰਾਹਿਮ ਕਾਵੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਏਰੀਸ ਇਸ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਏਰੀਸ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਜੋਤਿਸ਼ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਨਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਜੋਤਿਸ਼ ਬਾਰੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੋਠੇ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਜੋਤਿਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪਸਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਘਰ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਕਾਵੂਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ 1928 ਤੋਂ 1959 ਤਕ ਸੈਂਕੜੇ ਕੇਸਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨੋਟ ਡਾਕਟਰ ਕਾਵੂਰ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਏ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਖੋਜ-ਪੜਤਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਪਲਬਧ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਮਲੀ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਮਲ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ। 1959 ਤਕ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਅਬਰਾਹਿਮ ਕਾਵੂਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਜਰਬੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਰਾਮਾਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ 23 ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਚੁਣੌਤੀ 1963 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਅੱਜ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਬੀਤਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਨੇ ਉਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 1974 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਪਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। 1984 ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਨੇ ਡਾ. ਕਾਵੂਰ ਤੋਂ ਅਗਵਾਈ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅੱਜ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ‘ਤੇ ਤੋਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਸਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਇਸ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਸਦਾ ਲਈ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਰਹਿਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਇਆ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਅਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰਣਾ ਵੀ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਪ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਇਹ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ 18 ਸਤੰਬਰ, 1978 ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

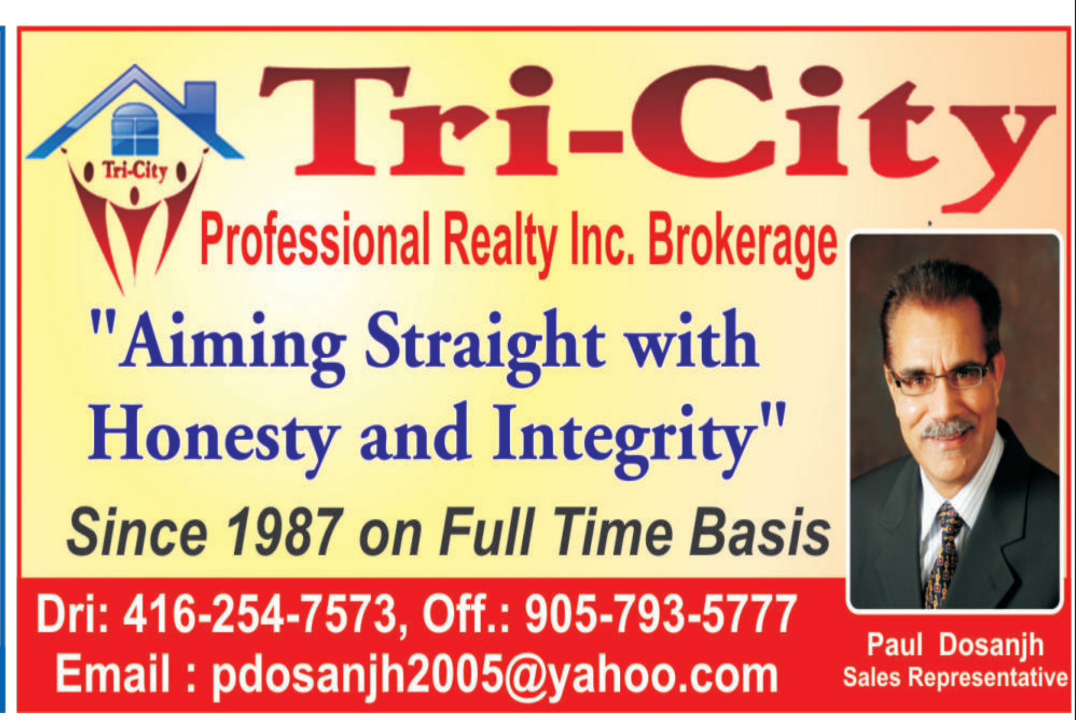

ਜ਼ਰਦ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਮੌਸਮ : ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ
98151-15429

ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਰਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਦੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਦੀ ਜਿੰਨਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਪਰਤ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ ਉਸਾਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਵਿਕ ਮਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਚੱਲਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਸਮਾਜ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਲੇਖਣੀ ਦੀ ਵਿਧਾ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਬਦੀਲੀ ਤੱਕ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਸਮੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਲੇਖਕ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦਾ ਚੌਗਿਰਦਾ ਸਮੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਵੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਦੀ ਸ਼ਬਦੀ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਕਦੀ ਨਾਟਕ, ਕਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਵੈਚ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਦਿਸ਼ਾਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਕਾਵਿਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ "ਜ਼ਰਦ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਮੌਸਮ" ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇੰਝ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਅੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਚਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਫਰੋਲਦੀ, ਨਵੇਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਨਾਲ ਗੁਥਮ ਗੁੱਥਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਵਿਕ ਲੇਖਣੀ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਰਾਜਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਦਵੰਦ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਉਭਰਨ ਦਾ ਸੋਮਾ, ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਾਥਾ ਆਦਿ ਕਾਵਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕ ਪਗਡੰਡੀਆਂ ਉਸਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਅਚੇਤ ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਟੁੱਟ ਭੱਜ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਦੇ ਉਸਰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕਾਵਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰਮਿੰਦਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸਵੈ ਦੀ ਪਛਾਣ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਥੇ ਲਹਿਰਾਂ ਬਣ ਕੇ ਆ ਗਏ ਲੋਕ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਰੂਪ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਰਵਟ ਹਕੂਮਤਾਂ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

'ਸਵੈ ਦੀ ਸਨਾਖ਼ਤ' ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਜਿਥੇ ਚੀ ਗਵੇਰਾ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੱਦਾਂ, ਸਰਹੱਦਾਂ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਕੌਮਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਨਸਲਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਥੇ ਦੁਵਿਧਾ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਹਰੀਆਂ, ਪੀਲੀਆਂ, ਮਜੀਠ ਚੁੰਨੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੀਤ, ਬੋਲੀਆਂ ਛੁਪੇ ਪਏ ਸਨ, ਉਹ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪਾਤਰ ਮਾਈ ਭਾਗੋ, ਸਵਿਤਰੀ ਬਾਈ ਫੂਲੇ, ਰਾਣੀ ਝਾਂਸੀ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ ਵਰਗੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਸੁਮੇਲ ਕਵਿਤਾ 'ਕੌਣ ਹਨ ਇਹ ਔਰਤਾਂ' ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਵਿਕ ਲੇਖਣੀ ਵਿਚ ਅਚੇਤ ਹੀ ਦੱਬੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਠ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ :

**"ਜਾਗਣ ਅਤੇ ਜਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ,
ਉੱਠਣ ਅਤੇ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ"**

ਕਾਵਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ 'ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਠੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ' ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਹੁ ਫੁਟਾਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਕਾਵਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਪਹੁ ਫੁਟਾਲਾ' ਵਿਚ ਆਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ "ਜਲ-ਥਲ, ਜੰਗਲ ਸਾਰੇ, ਗਿਰਵੀ ਧਰ ਦਿੱਤੇ" ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋੜਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਕਾਵਿਤਾ 'ਜ਼ਰਦ ਰੰਗ' ਇਕ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਵਾਂ, ਪਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਮਰ੍ਹਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਡਰੱਗਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਨਿਗਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੇਖਿਕਾ ਲਿਖਦੀ ਹੈ:

**ਭੱਜੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਹਨ ਮਾਵਾਂ
ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਂਗਲੀ ਲਾ
ਬਾਪ ਵਿਅਸਤ ਹਨ
ਕੰਮ ਦੇ ਓਵਰ ਟਾਈਮਾਂ ਵਿਚ
ਖੌਫ਼ਜ਼ਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ
ਫਿਰ ਤੋਂ ਜੁਟ ਜਾਵਾਂਗੇ
ਜ਼ਰਦ ਰੰਗ ਦਾ ਟਿੱਕਾ
ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਮੱਥੇ 'ਤੇ**

ਆਦਿ ਸਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੋਜ਼ਮਰ੍ਹਾ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਕੌੜੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਰਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ 'ਮੈਂ ਇਕ ਨਰਸ ਹਾਂ' ਵਿਚ ਦਰਜ਼

**ਮੈਦਾਨੇ ਜੰਗ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਨਹੀਂ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਣਾ,
ਹੱਦਾਂ, ਸਰਹੱਦਾਂ, ਕੌਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ
ਮੈਂ ਇਕ ਨਰਸ ਹਾਂ।**

ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਖਪਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਮਨੁੱਖ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਤਾਜ਼ਗੀ ਪਰ ਲਾ ਕੇ ਉੱਡ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਅਸੀਮ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਆ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ 'ਬਦਲਦੇ ਮੁਹਾਂਦਰੇ' ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਵੰਦਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਵਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀਆਂ ਨਵੀਆਂ 'ਜੜ੍ਹਾਂ' ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਪਹਿਲੂ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਭਾਸ਼ਾ, ਬੋਲੀ, ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 'ਲਹਿਰਾਂ ਬਣ ਕੇ ਆ ਗਏ ਲੋਕ' ਕਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਪਾਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੇ ਲਈ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੇਖਿਕਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਲਮੀ ਰੂਪ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਅਚੇਤ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਉਪਰ ਆਉਂਦੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ 'ਮਾਸੂਮ' ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ 'ਬਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮੌਸਮ' ਵਿਚ ਆਪ ਹੀ ਦਰਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

**ਬਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਵੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ
ਪਤਝੜਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ ਤੇ ਛੁਪੀ ਅਜੇ ਹਰਿਆਲ ਹੈ।**

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਉਭਰਨ ਲਈ 'ਦੇਵੀ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਔਰਤ ਹਾਂ' ਵਿੱਚ

**ਮੈਂ ਮੁਖਾਲਿਫ ਮੌਸਮਾਂ ਦੀਆਂ
ਤੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ
ਦੋਗਲੇ ਨਿਪੁੰਸਕ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਲੜਾਂਗੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ
ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਔਰਤ ਹਾਂ, ਪੱਥਰ ਦੀ ਦੇਵੀ ਨਹੀਂ।**

ਜਦੋਂ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਰਾਹੀਂ 'ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਰਵਟ' ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਇੰਝ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ;

**ਹੁਣ ਉਧਾਰੇ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ
ਇਕ ਸੁਰ ਕਰਨ ਦੀ
ਰਲ ਕੇ ਬੈਠਣ ਦੀ
ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੀ**

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਤਸਲੀਮ ਕਰਕੇ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਯੁੱਧ' ਕਦੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਗਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਤਲਖ਼ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੀ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯੁੱਧ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੱਦਾਂ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ 'ਚੁੱਪ ਦੀ ਮੌਤ' ਨਾਲ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਦੀ ਕਵਿਤਾ ਆਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ

ਅਟਲ ਇਤਿਹਾਸ/ਧਰਮਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਖੌਟਾ ਉਤਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੂਰਜ' ਹਰ ਦੌਰ ਉਭਰਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਲਲਕਾਰ ਬਣ ਕੇ, ਕਦੀ ਹੇਕ ਬਣ ਕੇ, ਕਦੀ ਨਵੇਂ ਸੁਫਨੇ ਬਣ ਕੇ, ਕਦੀ ਹਨ੍ਹੇਰਿਆਂ 'ਚ ਰੌਸ਼ਨੀ ਬਣ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਮੁੜ ਕਲਮ 'ਚੋਂ ਉਪਜੇ ਰੋਹਲੇ-ਬਾਣ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਿਕਾ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਹੈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਉਂਕ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ 'ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਯੋਧਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਰੇਕ ਪਰਤ ਨੂੰ ਬਗ਼ਾਵਤੀ ਸੁਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੋ 'ਡਰ' ਹਕੂਮਤਾਂ ਵਲੋਂ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵੀ ਉਡਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ

ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਨਵੇਂ ਆਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਾਮਨਾ 'ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ' ਇੰਝ ਦਰਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ :

**ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਤੇ,
ਸਾਡਾ ਸਰੀ ਵਸਿਆ ਗਰਾਂ ਹੈ
ਸੈਮੀਆਮੋ, ਕੈਟਜ਼ੀ,
ਕੁਵਾਂਟਲਿਨ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ
ਫਰੇਜ਼ਰ ਦਰਿਆ ਤੇ ਕਰੈਸ਼ੈਂਟ
ਬੀਚਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਇਥੇ
ਖੇਤਰ ਲੰਬਾ ਚੌੜਾ ਇਹਦਾ,
ਲੱਗੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਬਾਂਹ ਹੈ।**

ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਖੂਨੀ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਫਲਸਤੀਨ ਦੀ ਪੁਕਾਰ' ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ ਲੈ ਕੇ ਆਪ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

**ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੋ
ਤੁਸੀਂ ਪਰਖ ਰਹੇ ਹੋ ਸਾਡੀ ਹਿੰਮਤ
ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ੀਸ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ
ਆਧੁਨਿਕ ਰਫ਼ਤਾਰ ਦੀ ਲੁੱਟ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ।**

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਤੱਕ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਟੁੱਟ ਭੱਜ ਵਿਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਿਕਾ ਇੰਝ ਕਹਿੰਦਿਆਂ 'ਸਾਂਝੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਮੌਤ' ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ।

**ਵਿਸਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ
ਹੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ
ਸ਼ਾਤਿਰ ਹੈ ਸਾਮਰਾਜ
ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ
ਜੜ੍ਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਨਿਰਜੀਵਤਾ ਨਾਲ।**

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ 'ਸਵੈ', 'ਲੁਕਣਮੀਟੀ', 'ਪੱਥਰ/ਜ਼ਿੰਦਗੀ' 'ਦੁੱਧ ਦੀ ਲਾਜ' 'ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਵਾਲ਼ੀ ਤੜਾਗੀ', 'ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਔਰਤ' 'ਮੈਂ ਬਿਹਬਲ ਨਹੀਂ ਹਾਂ', 'ਪੀੜਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ', 'ਮੋਹ ਭਿੱਜੀ ਫੁਲਕਾਰੀ' ਆਦਿ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਿੱਜ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੰਘਰਸ਼ੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਜ਼ਰਦ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਸਮੋਏ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਹੀ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਬਲਕਿ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਅਜੋਕੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਵਿਕ ਲਿਖਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਦੀ ਤਹਿ ਫਰੋਲਦਿਆਂ, ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਵੰਨਗੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਵੈਚ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਲਮੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਨਾਟਕ 'ਸ਼ਹਿਰ ਤੇਰੇ ਵਿਚ' ਦੀ ਕੀਤੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ

ਮੰਡੀ ਮੁਲਾਂਪੁਰ, (ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ) : ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮੱਰਪਿਤ ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ (ਰਜਿ:) ਮੰਡੀ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਕਲਾ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਮਜਦੂਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਮਜਦੂਰਾਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਲਹੂ ਭਿੱਜੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸਮੱਰਪਿਤ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਵਿੱਚ ਉੱਘੇ ਆਲੋਚਕ, ਲੇਖਕ, ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ.ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਚ.ਐਸ.ਡਿੰਪਲ., ਸ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਮਨੈਜਇੰਗ ? ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਅਖਬਾਰ 'ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ' ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਜੀ.ਟੀ.ਬੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਦਾਖਾ, ਪ੍ਰੋ.ਫੈਸਰ. ਹਰਦੇਵ ਗਰੇਵਾਲ, ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੈਡਮ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ, ਮਾ.ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ, ਵੀਡੀਓ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਪੰਡੋਰੀ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਅਜਾਦ, ਮੁਕੇਸ਼ ਬਾਂਸਲ ਜੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਤਾਂ ਤੇ ਐਚ.ਐਸ.ਡਿੰਪਲ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਮਈ ਦਿਵਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਾਰੇ ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ (ਰਜਿ:) ਮੰਡੀ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਕੇਸ਼ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਨਾਟਕ 'ਸ਼ਹਿਰ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ' ਹਰਕੇਸ਼ ਚੌਧਰੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸਿਤ ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਨਾਟਕ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਨਅਤੀ ਮਜਦੂਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਦਸਾਂ ਨੌਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜਦੂਰ ਕਿਸਾਨ ਪਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਕਮਲਜੀਤ ਮੋਹੀ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਐਕਟਿੰਗ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਮੋਹ ਲਿਆ ਦੀਪਕ ਰਾਏ, ਨੈਨਾ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਕਰਨਵੀਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਅਨਿਲ ਸੇਠੀ, ਸੁਖਜੀਤ ਕੌਰ, ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਵੀ ਪੂਰੇ ਨਿਭੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਵਿੰਦਰ ਤੂਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ (ਰਜਿ:) ਮੰਡੀ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਸੁਖਦੀਪ ਚਾਨਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਘੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਤੋਖ ਗਿੱਲ, ਸੰਨੀ ਸੇਠੀ, ਲੈਕ. ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਧਨੋਆ, ਜਤਿੰਦਰ ਜੇਠੀ, ਬਾਬਾ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਾਜਰ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਗਮ : ਅਜੋਕੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

'ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਵਿੰਦਰ ਤੂਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮਲ

ਜਗਰਾਓਂ, (ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ) : ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇਂ ਸਮੇਂ ਚ ਜਗਰਾਂਓ ਇਲਾਕੇ ਚ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਮਜਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਵਲੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਥਾਨਕ ਸਹੀਦ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹਾਲ ਚ ਕਰਵਾਏ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪਰਧਾਨਗੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਆਗੂ ਬਲਵੰਤ ਮੱਖੂ, ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਲੀਵਾਲ, ਮਜਦੂਰ ਆਗੂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਸੂਲਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਕੰਵਲਜੀਤ ਖੰਨਾ ਦੀ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨਾ ਹੇਠ ਸਵਰਨ ਧਾਲੀਵਾਲ ਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀਸਰੀ ਜੱਥਾ ਰਸੂਲਪੁਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀਸਰੀਆਂ ਪੇਸ ਕੀਤੀਆਂ। ਹਾਜਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਲੋ ਵਿਛੜੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦ ਸਾਥੀ ਮਲਕੀਤ ਮੱਲਾ, ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਹਰਦੀਪ ਗਾਲਬ, ਅਧਿਆਪਕ ਆਗੂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹਠੂਰ, ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜਮ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਗਾਲਬ, ਪੀ ਏ ਯੂ ਮੁਲਾਜਮ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਆਗੂ ਸਾਥੀ ਅਮਰਿਤਪਾਲ, ਚਿੰਤਕ ਮਾਸਟਰ ਸੁਖਦੇਵ, ਅਧਿਆਪਕ ਆਗੂ ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ ਰਸੂਲਪੁਰ, ਕਵੀਸਰ ਅਮਰਜੀਤ ਪਰਦੇਸੀ, ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਭਰੋਵਾਲ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਠੂਰ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਗਾਲਬ, ਮਜਦੂਰ ਆਗੂ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੁੱਧੂ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭਮਾਲ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੱਠਾ, ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦੇ ਵਰਕਰ ਰਾਮਸਹਾਇ ਰਾਮਾ, ਤਰਕਸੀਲ ਆਗੂ ਪੂਰਨ ਕਾਉਂਕੇ ਸਮੇਤ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ ਦੇ ਸਹੀਦਾਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਕਾਉਂਕੇ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਉਂਕੇ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜਗਰਾਂਉ, ਬਲਕਰਨ ਸਿੰਘ ਲੋਧੀਵਾਲ ਨੂੰ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮੋਨ ਧਾਰ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਪੱਤੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਏਕਤਾ ਡਕੌਂਦਾ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਵਰਕਰ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੰਮੀਪੁਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ ਭਰ ਚ ਇਕ ਵੇਰ ਫੇਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਤੇ ਸਾਮਰਾਜਪੱਖੀ ਮੌਕਾਪਰਸਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਢਕਵੰਜ ਰਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਮਲ ਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ ਇਕ ਵੇਰ ਫਿਰ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁਛੋ ਕਿ ਗਰੀਬ ਤੇ ਅਮੀਰ ਦਾ ਪਾੜਾ ਕਿਵੇਂ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗਾ ? ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਲਾਜ ਕੀ ਹੈ ? ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕਾਰਣ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਖਤਮ ਕਰਨਗੇ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਥੋਥੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੈਰਬਰਾਬਰਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇ ਪੂਰੀ ਦੂਨੀਆਂ 'ਚ ਫਾਸੀਵਾਦ ਮੁੜ ਅਪਣੇ ਉਭਾਰ ਤੇ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਉਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਪਰਤੀਸਤ ਲੋਕ ਦੂਨੀਆਂਦੀ ਚਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਧਨ ਦੌਲਤ ਤੇ ਕਾਬਜ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਅਰਬਪਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਚ ਹੀ ਦੁਗਣੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੁਟੇਰੀ ਸੱਤਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਤੇ ਖਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਰਾਜ ਤੇ ਸਮਾਜ ਬਦਲੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਨਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਹਰਾਓ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਭਜਾਓ, ਦੇਸ ਬਚਾਓ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪੁਚਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਸਟਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਖਾੜਾ, ਅਧਿਆਪਕ ਆਗੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹਠੂਰ, ਮਜਦੂਰ ਆਗੂਆਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਸੂਲਪੁਰ, ਮਦਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪੇ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਸੈਟ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਨੀਸਾ ਅਮਰਿਤ, ਸੰਦੀਪ ਗਾਲਬ ਅਤੇ 'ਸਰੋਕਾਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇਵਿੰਦਰ ਤੂਰ ਨੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋ ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ਲੁਧਿਆਣਾ ਰਾਤ ਦੇ ਨਾਟਕ ਮੇਲੇ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

We Provide Following Insurance Services

- SUPER VISA /TRAVEL INSURANCE
- DISABILITY INSURANCE
- MEDICAL AND DENTAL PLANS
- CRITICAL ILLNESS INSURANCE
- LIFE INSURANCE (TERM OR WHOLE LIFE)
- MORTGAGE OR LOAN INSURANCE
- RESP (CHILDREN EDUCATION PLANS)
- RRSP (RETIREMENT SAVING PLANS)
- INVESTMENTS (SEG FUNDS)
- NO MEDICAL OR FUNERAL INSURANCE

Aman Gill
Financial Security Advisor

2102, 3730-108 Ave. NE Calgary AB T3N 1V8
Cell: 403-919-6962
Email: amandeepbrr440@gmail.com

Desjardins Financial Security Independent Network · CPP · Great-West · BMO · RBC Royal Bank · Equitable Life of Canada · iA Financial Group · Manulife Financial · Canada Life · Foresters · ivari

BEAUTY BLISS
Mediaesthetics

INSTAGRAM: BOTOXINJECTORYYC_NAV
EMAIL: NAV.BEAUTYBLISS@GMAIL.COM

Contact :
Nav Gill RN BScN
587.971.0052
For
Wrinkle treatment,
Laser Hair Removal,
Skin tightening,
Double chin reduction,
Lip Enhancement, Lip filler

SHAHEED BHAGAT SINGH BOOK CENTRE
Calgary Canada

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬੁੱਕ ਸੈਂਟਰ

A Non-Profit, Volunteer Service to Promote New Readership & Encourage New Writers!
ਵਾਜਿਬ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ :
Book Exhibition & Sale!
Contact: Master Bhajan Singh at 403-455-4220

Buying | Selling | Investing
HOMELIFE HIGHER STANDARDS
Homelife/Miracle Realty Ltd. Brokerage
Each Office Independently Owned & Operated
Bill (Baljinder) Bath
Realtor
Dir: 416.567.0008
Email: Bill5670008@gmail.com
821 Bovaird Drive Unit #31, Brampton L6X 0T9

ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜੋ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵੈਲਵੇਅਰ ਅਸਟੇਟ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੰਡੀ ਦੇ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਖੇ ਇਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੋਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤੰਨਤਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ।

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕੈਨੇਡਾ, ਓਂਟਾਰੀਓ ਇਕਾਈ : ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਟੀਮ

ਬਰੈਂਪਟਨ, (ਡਾ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ) ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਓਂਟਾਰੀਓ ਇਕਾਈ ਦੇ ਬੀਤੇ ਐਤਵਾਰ ਹੋਏ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਵੀਂ ਕਾਰਜਕਰਨੀ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਸਵੀਰ ਚਾਹਿਲ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਅਮਰਦੀਪ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਬਲਰਾਜ ਸ਼ੌਕਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਨਿਰਮਲ ਸੰਧੂ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਅਤੇ ਬਲਜਿੰਦਰ ਭੁਲਰ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ, ਡਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸੇਖੋਂ, ਬਲਦੇਵ ਰਹਿਪਾ, ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੱਧੂ, ਬਲਰਾਜ ਸ਼ੌਕਰ ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਢੀਂਡਸਾ 21 ਮਈ 2024 ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਲਈ ਡੈਲੀਗੇਟ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਸਵੀਰ ਚਹਿਲ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਕੌਮੀ ਇਜਲਾਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਚੋਣ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਖੋਂ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ, ਬਲਰਾਜ ਸ਼ੌਕਰ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਰਹਿਪਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

ਇਜਲਾਸ ਸਮੇਂ ਜਿਥੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ ਅਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨਵਿਆਈ, ਉਥੇ ਇਸ ਵਾਰ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮੌਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਕੱਤਰ ਅਮਰਦੀਪ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਭ ਵਲੋਂ ਸਰਾਹਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਫੰਡ ਅਤੇ ਖਰਚ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਚੰਗੇ, ਲੁੱਟ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਯਤਨਾ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਅਮਨਦੀਪ ਮੰਡੇਰ (647 782 8334) ਜਾਂ ਜਸਵੀਰ ਚਹਿਲ (416 820 6800) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ : ਭੂੰਦੜੀ ਗੈਸ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚੋਂ

ਲੁਧਿਆਣਾ, (ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਗੈਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਅੱਜ ਧਰਨੇ ਦੇ 21ਵੇਂ ਦਿਨ ਵੀ ਪਿੰਡ ਭੂੰਦੜੀ ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਅਥਾਹ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਲੋਕ ਕੰਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹਨਾਂ ਫੈਕਟਰੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਮੁਨਾਫਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਦੂਸ਼ਿਤ ਤੇ ਕੈਮੀਕਲ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ 'ਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਵਿਖੇ ਲੱਗੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਗੈਸ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਬੰਨ ਕੇ ਬਦਬੂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਲਾਜ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਣਾ ਦੁੱਭਰ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹਨ।

ਅੱਜ ਧਰਨੇ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਮਜਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ (ਮਸ਼ਾਲ) ਦੇ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਰਾ, ਟੈਕਸਟਾਈਲ-ਹੌਜਰੀ ਕਾਮਗਾਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼, ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਉਗਰਾਹਾ ਦੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀਆਂ, ਬੀਬੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਮਾਜਰੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਬੁਚਕਰ, ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਡਕੌਂਦਾ-ਧਨੇਰ ਦੇ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸਾ, ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਵੀਆ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾਹੂਰ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਛਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਆਗੂ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਰਕਰ ਯੂਨੀਅਨ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਾਥੀ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਅਨਜਾਣ, ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹਠੂਰ ਤੇ ਰੋਹਿਤ ਨੇ ਝੂਠੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਂਡੂ ਮਜਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ (ਮਸ਼ਾਲ) ਦੇ ਆਗੂ ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਲੰਗਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗਿਲ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਹਠੂਰ, ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੂਰ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਨਾ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਨੇਤ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਨਾ ਆਦਿ ਨੇ ਧਰਨੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਪਾਣੀ ਛਕਾਇਆ।

TANGERINE DEVELOPMENTS LTD
Channi Makkar
Vice President, Construction
Mobile : 604-783-0745
Office : 604-652-2733
channi@tangerinedevelopments.com
tangerinedevelopments.com
203 - 15350 Croydon Drive
Surrey, BC V2Z 0Z5

HOMELIFE
HIGHER STANDARDS
Commitment to Excellent Service
- Life Insurance
- Disability Insurance
- Critical Illness Insurance
- Super Visa Insurance
- Health & Dental Plans
- Mortgage Insurance
- Visitor Insurance
- Segregated Funds
- RRSP & TFSA
- RESP
HomeLife SilverCity Realty Inc.
Brokerage Independently Owned & Operated
Harbans Singh
Sales Representative &
Insurance Advisor
Mob. 416-817-7142
905-913-8500
Fax: 415-213-9010
dharbans@hotmail.com
Punjab Insurance Inc.
10 - 7003 Steeles Avenue, West, Toronto, ON M9W 0A2
11775 Bramalea Rd., Unit #201, Brampton L7R3S7

EXPERIOR FINANCIAL GROUP INC
Representing Many financial institutions
SuperVisa, Life Insurance
Disability, Critical Illness, Health
SPECIAL DISCOUNT
FOR VISITORS, TRUCKERS,
WORK PERMIT, REFUGE &
INTERNATIONAL STUDENTS
LOWEST RATES FREE QUOTE Call
Call: 416.209.6363
Hardeep Atwal
Sr. Financial Advisor

ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਵਪਾਰ : ਹਕੀਕੀ ਅੰਕੜੇ ਤੇ ਸੱਚਾਈ

ਡਾ. ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਬਠਿੰਡਾ
98156-29301

ਚਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪਸ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮੰਗੀ ਹੈ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 12ਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਿਆਰਾਂ ਕਰੋੜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ’ਚੋਂ ਸਿਰਫ 10 ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਜੀਡੀਪੀ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 0.37 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੀ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 18 ਹਜ਼ਾਰ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ 370 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਦਸ ਕਰੋੜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ’ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿਣ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਸ ਕਰੋੜ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਗਾਹਕ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਇੱਥੇ ਕੈਂਪਸ (ਦੁਕਾਨਾਂ। ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਕ ਦੋ ਸੌ ਵਾਧੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ 30682 ਕਰੋੜ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 19318 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਅਯੋਗ ਮੁਤਾਬਿਕ 1500 ਨਵੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਪਾਰੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਜਿਣਸ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਸਮੇਤ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕੌਮੀ ਨੀਤੀ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰਕੇ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉੱਥੇ ਦੀਆਂ ਘਟੀਆ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਚ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਖਿਡਾਰੀ ਲਾਰੀਆਟ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਹੈ। ਉਸੇ ਨੇ 29 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ (ਮਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ) ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਸਤੀ ਤੇ ਸੌਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਟੇਰੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਹੈ। ਮੱਧ ਵਰਗ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁਣ ਕਰਜੇ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਕ ਫੈਸਲੇ ਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇਸ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ 83ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 6-14 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ। ਭਾਵ ਛੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੇ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ,ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਠੋਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਲੁੱਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੌਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਕੇ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਕੀ ਦੇਣਗੇ? ਉਹ ਤਾਂ ਮਾਨਸਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਰੋਗੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖ਼ਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਠੇਕੇ ਤੇ ਨਿਗੂਨੀਆ ਤਨਖਾਹਾ ਦੇ ਕੇ ਭਰਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਡਰ ਸਮਾਜਕ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਸਮਾਜ ਚ ਤਰਸਯੋਗ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਨਸਕ ਤਣਾਅ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਗੇ? ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਕਾ ਹਰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ/ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ (ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹੋਏ) ਲੁੱਟ ਘਸੁੱਟ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮੋਟੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਅਲੀ (ਕਿਰਾਏ ਦੇ) ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ (ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ) ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਕੇ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਦੌੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਨਿਜੀ ਖੇਤਰ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਹਿਜਰਤ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ ਸੱਖਣੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਟੈਕਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰਕੇ ਉਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਮਿਆਰੀ ਇਲਾਜ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸਿਲੇਬਸ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੋ ਵਿਵਸਥਾਵਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆ ਚਲਾ ਕੇ ਡਾਕਟਰੀ ਪੇਸ਼ੇ ਤੇ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਗੜਬੜ ਖਤਮ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਉੱਨੀ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਚ 57 ਫੀਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਸਨ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਲਈ ਸਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਉਦੋਂ ਜੁਰਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੀਏਵੀ, ਕਾਂਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਅਸਲਾਮੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਰਗੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਨ। ਬਿੱਰਲਾ ਅੰਬਾਨੀ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਚ ਮੁਨਾਫਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਕੇਰਲਾ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕੋਟੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਕੈਪੀਟੇਸ਼ਨ ਫੀਸ ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।ਹੁਣ ਤਾਂ ਹੋਟਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਟੂਰਿਜ਼ਮ, ਫੈਸ਼ਨ ਹਾਸਪੀਟਲਟੀ, ਬਿਊਟੀ ਕੇਅਰ, ਮਾਡਲਿੰਗ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੇ ਪੈਰਾਮੈਡੀਕਲ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਨਾਫੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਤੇ ਕੋਰਸ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਹਨ। ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਿੱਤੇ ਪਿਛੜ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਤਾਲੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਯੂਜੀਸੀ ਐੱਮਸੀਆਈ ਅਤੇ ਕੁਲਹਿੰਦ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ਆਈ ਸੀ ਟੀ ਈ) ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਕੰਟਰੋਲ ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਆਪ ਹੀ ਹੁਣ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 28 ਸਤੰਬਰ 2002 ਨੂੰ ਯੂਜੀਸੀ ਦੀ ਗੋਲਡਨ ਜੁਬਲੀ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਯੂਜੀਸੀ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਯੂ ਜੀ ਸੀ ਵੀ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਯਾਨੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਕਾਸ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ਬਦ ਰੱਖ ਲਓ। ‘ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਕਾਸ ਕਮਿਸ਼ਨ’ ਜਾਂ ‘ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ’ ਇਸ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਯੂ ਜੀ ਸੀ ਨੇ ਗਰਾਟ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਸਵੈ ਪੋਸ਼ਿਤ ਸਿਲੇਬਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਨਿਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਚ ਫ਼ਰਕ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰੀ ਹੈ ਯੂ ਜੀ ਸੀ। 14-15 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂਜੀਸੀ ਨੇ ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਲਈ ਕਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ÷ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਸੈੱਲ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਯੂਜੀਸੀ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਚੋਂ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾ (ਵਪਾਰੀਆਂ) ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਖਪਤਕਾਰੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਅਬਾਦੀ 32 ਫੀ ਸਦੀ ਪਰ ਵਪਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 60 ਫੀ ਸਦੀ ਹਨ। ਭਾਰੀ ਮੁਨਾਫੇ ਵਾਲੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਖੀ ਸਲੇਬਸਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਨ 2000 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਚ 1200 ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਿੱਜੀ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਤੇ 720 ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਾਲਜ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਟੀ ਕੇਸ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ’ਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ, ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰਾਂ ਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਸਿਲੇਬਸਾਂ ਦੇ ਭਰਮਾਊ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਅੰਕ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ:- ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ 2009 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ-14 ਤਹਿਤ ਸੂਬਾਈ ਨਿੱਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਲਵਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਹਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹੈ। ਆਪ ਹੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕੈਂਪਸ 600 ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 2005 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 97 ਨਿੱਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਲਵਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ (2002)ਨਿੱਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ 112 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 77 ਦੀ ਹੋਣ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਲਵਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਤੀਸ਼ਗੜ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਫਗਵਾੜੇ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੰਤਾ:- 20 ਚੋਂ 19 ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਤੇ 7 ਚੋਂ 6 ਪੀਜੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਡੀਮੰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ 2000 ਵਿੱਚ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ (ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ) ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 357 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਚੋਂ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ। 1958 ਤੋਂ 1995 ਤੱਕ 36 ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹੀ ਸਨ। ਹੁਣ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਮੁਨਾਫਾਖੋਰੀ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜਿਪਮਰ ਵਰਗੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਗਸ ਫੈਕਲਟੀ ਹੈ, ਠੇਕੇ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਹੈ, ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। 1956 ਦੇ ਨਿਯਮ ਮੁਤਾਬਕ ਦਸ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੀ ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। (ਡੀ ਨੋਵੋ) ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਚ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠੇ ਮਾਲਕਾਂ, ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ, ਬਿਲਡਰਾਂ, ਹਲਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। 1995 ਤੋਂ 2008 ਤਕ 400 ਨੇ ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਯਸ਼ਪਾਲ ਵਰਗੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਹਰਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਂਦੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ: ਅੱਜਕਲ (2013 ਵਿੱਚ) 150 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ (ਯੂ ਕੇ ਦੀਆਂ-50, ਯੂਐਸਏ ਦੀਆਂ,30 ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ-45) ਇਨ੍ਹਾਂ ਚ 150 ਸਿਲੇਬਸ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। 15000 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਸਿਲੇਬਸਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਚ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਗੀਆ। ‘ਟਵਿਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ’ ਤਹਿਤ ਅੱਧੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਭਾਰਤ ਚ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਇੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖ਼ੋਰ ਡੀਮਡ ਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦਾ ਕੈਂਪਸ ਹੀ ਵਰਤ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਗੁਣਵੰਤਾ ਨਹੀਂ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਵੇਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਘਾਟਾ ਪੈਂਦਾ ਦਿਸੇ ਤਾਂ ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਭੱਜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਬਜਟ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ (ਜੀਡੀਪੀ) ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 0.3 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਘਰ ਖਰਚ 10 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਜੀਡੀਪੀ ਦਾ 5.6 ਫੀਸਦੀ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ 46 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਸੱਤ ਫੀਸਦੀ। ਉਲਟਾ ਸਰਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲੋਨ ਬਿਜਲੀ ਪਾਣੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਚਲਾ ਕੇ ਟੈਕਸ ਛੋਟ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸੈਲਵਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਕਾਰਨੇਗੀ ਮੇਲਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੇ ਏਲੀਅਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਇਹੋ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਹਨ।ਗੈਟਸ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਰੇ ਵੀ ਟੈਕਸ ਛੋਟ ਲੈਣਗੇ। ਬਿਰਲਾ-ਅੰਬਾਨੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਨਿਕਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਨੀਆ ਭਾਰਤ ਚ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ। ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗਲੋਬਲ ਅਲਾਇੰਸ ਦੇ ਟਰਾਂਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਨੀਟ ਤੇ ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਾਫਟ ਨੇ ਵੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੇ ਜਾਲ ਫੈਲਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤਾਂ ਪੂੰਜੀ ਵਿਸਥਾਰ ਚ ਆਪਣਾ ਸੰਕਟ ਹੱਲ ਕਰਨ ਆਈਆਂ ਹਨ। 1986 ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਰੱਖਤ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਯੂਨੇਸਕੋ, ਯੂਨੀਸੈਫ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਚ ਜੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਮੇਲਨ ਹੋਇਆ (ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੇ ਮਿਤਿਅਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ) ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਦੇਸ਼ ਸਭ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਹਟਾ ਲੈਣ। ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। 1991 ਦੀ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਅੱਠਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ(1992-97) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਲਜਾਂ/ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣੀ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿੱਜੀ ਪੂੰਜੀ ਸਿਖਿਆ ਖੇਤਰ ਚ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿਓ। ਡਾਕਟਰ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮੇਟੀ (1993-94) ਸਰਕਾਰੀ ਧਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਲਟਾ ਫੀਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਧਨ ਲੈਣਾ, ਸਵੈਪੋਸ਼ਿਤ ਸਿਲੇਬਸ ਸਟੱਡੀ ਲੋਨ ਆਦਿ ਨਰਸਿੰਮਾ ਰਾਓ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ। 1984 ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਹੱਥ ਪਰਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ‘ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।’ 1995 ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। 1997 ਵਿੱਚ ਦਰਮਿਆਨੀ ਤੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨਾਨ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 2002 ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਬਿੱਲਾ ਅੰਬਾਨੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨਿੱਜੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 2004 ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਮੈਨਜਮੈਂਟ ਕੋਟੇ ਦੀ ਫੀਸ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।ਵਧੀ ਫੀਸ ਨਾ ਦੇਣ ਜਾਕੇ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਜਨੀ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। 2005 ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ‘ਜਿੰਨਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਉੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੋਟਾ ਖ਼ਤਮ। ਫੀਸ ਮਨਮੱਤੀ ਤਹਿ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।’ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵੀ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 290 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, 13150 ਕਾਲਜ,14.27 ਲੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ 86 ਲੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 2300 ਹੋਰਨਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਅਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਹੈ।

Perils of semen sexing and its consequences

Balwinder Aulakh Scientist
+91-94631-19829

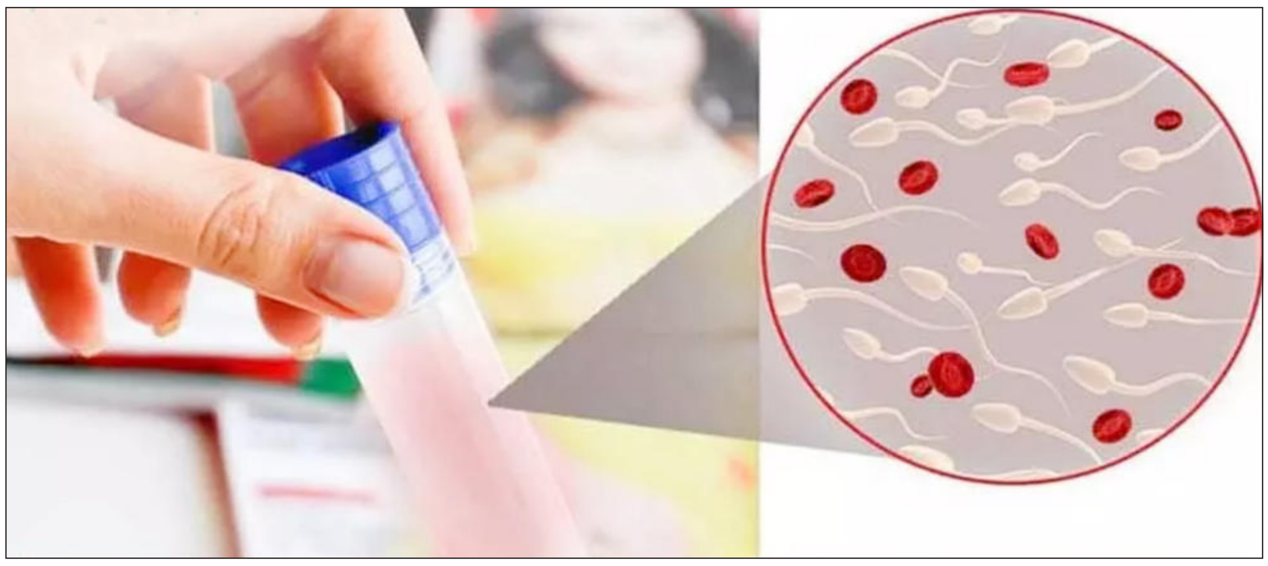

Man is basically progressive by nature. This is the reason that he always tries to explore new horizons of excellence in all walks of life. Science is one such arena where lots of developments have already taken place and still they are happening at a continuous pace. One such field of science is animal sciences and dairying is an important profession connected with this. The field of dairying has taken the shape of an industry these days and involvement of technology has happened on a massive scale in this field. Moreover dairying is an integral part of agriculture and plays a very important role on the nutritional front as well and it is the most truthful fact that nutrition is the substance that guides and controls our biological and mental health. So, whatever we eat controls not only our present but it has the mantra to shape our future and progenies. So, the choice at deciding the nutritional outputs from dairying or agriculture should be decided only after a million thoughts on it. The development and implementation of technology in these important fields should be decided most wisely thereof.

Recently dairying has seen the implementation of the technology of semen sexing. This is basically aimed at increasing milk productions. In order to increase milk production, we need to have females of the dairy animals in greater numbers and semen sexing helps to separate fractions rich in X- and Y-bearing sperms and by the fusion of the X-bearing spermatozoa with the ovum of the cow, a female offspring is ascertained. This technology has many benefits. The males of cow species are not needed these days in ploughing or other works and so they are surplus and a biological waste consuming a lot of precious fodder that can be fed to lactating cows to increase milk outputs. In a country like India where cow slaughter is banned, they are let loose on the roads, play traffic nuisance and become the cause for many accidents. Even some of them are reported to have assaulted innocent persons, children and old age people. These days, artificial insemination is preferred over the natural one and so, many bulls are not needed even for fertilization jobs. Even with this sexing technology, herd replacement with cows of superior exotic breed value becomes much easier as we can produce best lactating flocks in greater numbers with the preferred sexing choice in hand.

There are of course, very big international business corporations behind the propagation of this technology. There are many techniques available at separating the sperm compositions containing either the X- or Y-bearing sperms but the most popular among them is the flow cytometry Coulter counter technique developed by pioneers like Pinkel D and Gledhill BL in 1982 (Science, 218:904). The technology is available worldwide in a big way and has seen the implementation on dairy farms on massive scales but even then no government has invested so heavily in it except the Indian government which is devoutly attached to the cow sentiment and envisages the less production of male calves as the lesser supply of bullockdom to slaughter houses as from an angle of common knowledge, anybody can visualize that nobody will be willing to send the milch cows to be killed in butcher houses because she will be contributing to the household economy as a milk provider. The government has collaborated with big multinational business corporations and set up semen sorting centers almost in all the states and some states like Uttar Pradesh and Gujarat have raised multiple stations for it. Even smaller states like Uttarakhand or Haryana etc have come up with the setting of at least one center in each of them. The technology has been pushed to the states in a big way and tens of millions of doses of this sorted sexed semen have already been implanted on the cows including the cows from the native Indian breeds like Sahiwal, Gir, Red Sindhi etc. Even these days they have started to implement this technology on buffaloes. The sexed semen doses which were imported in initial days from out of the country and were provided to the farmers at a high price; are now greatly subsidized and provided at very low rates like 300 rupees per straw.

The bigger push to spread this technology at the grass root village dairy farm level is done by the state animal husbandry departments who are given targets at dose implementation. A lavish funding program by the Central Government has already taken shape and is closely being monitored from the centralized nodal point in the PMO. Our Prime Minister is a devout Hindu and a well known cow worshipper. His many photographs with such gestures adorn the internet. These things combined have helped to popularize this technology in a big way in India and almost anybody connected with the profession of dairying knows about this.

But as a natural rule, there are certain bottlenecks as well. The technology has strangely started to face the aversive attitude of farmers. The farmers are no longer that much interested in the application of this on their dairy animals like they were few years back. Their main concern is that this technology is turning their dairy farms into dry-farms as more and more cows subjected to the use of this technology are turning barren and even if they are conceiving, they are doing so after repeated inseminations after missing of many heat periods. This is due to the fact that conception rate falls to very low levels on the implementation of this technology on cows. This was pointed out well by international authorities on the subject like Garner DL and Seidel GE etc. Seidel commented by saying that "this lowered fertility, in part due to damage to sperm during sorting" '(The Animal, 2014, vol. 8(s1), page 160-164). Other pioneers in the field like Johnson LA also pointed sharply about this fact. Any dairy farm which has dry animals in greater numbers is very likely to get turned into an economically unviable unit and many such dairy farms have closed even in rich states like Punjab and Haryana in recent years. Despite the best efforts by government, the farmers are not finding dairying a lucrative job any more. The sexing technology has a definite role to play in such a plight of the farmers. Now the million dollar question is that why a technology with so austere and high motives is turning the dairy farms into non performing units or making the animals dry? The answer lies in the explanation just quoted above by Seidel. As rightly pointed by him, a process at damaging the sperm is naturally happening throughout during the sexing procedure. He described the entire methodology at semen sorting at the SAVMA Symposium in 2002. The said technology include very harsh steps like imposition of very high pressure on the delicate sperms, then throwing them into ultra thin streams at super high speeds of 100 km per hour, the chemical treatments with fluorescent dyes, then exposing them to laser lights and even giving them electric charging shocks. The same problem was also highlighted in another review by Indian scientist like Prakash M who said that "Dye, sorting speed, pressure, laser light, electrical charging and deviation and changes in the medium collectively lead to defects in spermatozoa" (Prakash et al. 2014. Advances in Animal and Veterinary Sciences. 2(4):226-232).

The sperms are very delicate haploid bodies. They are not even complete cells. They even do not have a stout cell wall. They are covered by a very thin and weak plasmalemma. They cannot withstand such harsh treatment. They get damaged. Even the DNA in them gets damaged. This was pointed out well by lot of scientists like Inaba Y, Seidel GE and Gadella BM etc. When such a sperm with damaged DNA combines with the ovum of the cow, it leads to the formation of a zygote with damaged DNA. Such a damaged zygote will further develop into an embryo, fetus or a neonate accordingly with damaged DNA only. Here at this stage the conflict of this technology starts with the forces of nature. As we all know that nature is the greatest force on earth and anybody coming in direct conflict with nature is doomed to be perished. Nature has perfected the DNA of every species on earth in the best possible way during hundreds of millions of years of long biological evolution and it certainly does not like any outward interference in its genetically perfect models of the sanctity and biodiversity of different species of plants and animals. So, whenever there is an outward interference of this kind, the forces of nature just step in and they act with force to undo the effects of this unwanted change. The best way for them to undo this effect is that they unleash the forces of death and remove this threat of DNA tempering forever by mechanisms which are very well preserved and executed from within the every living cell created by nature. The result is that such a zygote, embryo or fetus is killed inside the womb or a neonate is killed within few days of its birth. The zygote deaths and embryo deaths were discussed at length by scientists like Tesarik J, Palma GA, Inaba Y and Telford NA etc. We certainly do not have exact figures about zygote or embryo deaths but accurate data about the fetus deaths and neonatal deaths do exist as quoted by lot of big stalwarts in the field like Meyer CL, Steinback LA, Zadeh GH, Dejarnette JM and Djedovic R etc. Such a calf that still manages to survive beyond the neonatal stage will normally develop into a young calf and then into a mature cow or bull but the defect in DNA will be carried up to this stage and even further to future progenies if such animals find a chance to mate and deliver offsprings.

DNA is the master code of life. If there is a little alteration in it happened, there are big chances of larger deformities getting incorporated. So, a DNA change however little it may be, can serve the basis of an under developed and malfunctioning liver, kidney, brain or heart etc getting formed. Even the offsprings may be crippled, dwarfed or maimed. Just recently a study by Prof David Fagny of the Harvard University (British Cancer Journal, December, 2019) has proved that chances of the preponderance of cancer become too many even if there are small changes in the DNA of the organism concerned. So, the genetically damaged animals born out of the process of damaged semen are at a greater risk to contract cancer. Now if such a cancerous cow is yielding milk upon delivery and still we do not know of the fact that this cow has developed cancer; then we will be feeding our little children or pregnant women with the milk from such cancerous cows. The dangers are too many. Even the milk from genetically changed cows will not be like the ordinary milk from normal cows. It may contain certain mutagenic

elements in it. Again it will be a risky job to feed it to would be mothers or fathers of human race. It has been proved beyond doubt that the food material intake may have genetic fallouts in humans or animals who feed upon it. We have enough references from the pioneering work reported in the field like Kim JH & Scialli AR, Murad R and Beal MA etc. The best way to avoid such a calamity can be recourse away from the application of the technology of sexed semen.

Again, when we talk about the fundamentals, there is a basic difference between a genetically modified (GM) crop/animal produced or generally heard of in the media or in some research journal and a genetically damaged (GD) crop/animal which is produced as a result of a genetic misadventure like the technology of sexed semen. In case of a GM crop or animal, we certainly know about the extent of the genetic modification i.e how much is the change and we certainly know about the direction also i.e. we know about the altered trait/gene or whatsoever but in case of a GD crop or animal we definitely have no idea as the change or damage incurred is in which direction and how much is the exact quantity of it. The damage in such a case is unquantified and directionless. This is a thing of great serious concern. The genetic damage from the methodology of the production of sexed semen is just like injecting genetic mutation into the germplasm of a zygote. This is so real and also a simple act of the production of genetically damaged sperm as an inherent outcome from the process of the manufacture of it and then this defective DNA sperm fuses with an ovum to produce directly a zygote with defective DNA. The process is sudden and spontaneous. There are no intermediate steps in between. This is certainly unethical to play with the natural genetic balance of an important species like cows which is so intricately connected with humans socially, economically and emotionally. This is unnatural and unscientific as well.

Cow is not only a valuable animal for us but it has a special status of a religious deity in India. People attach a great value to it and worship it. So, the act of the killing of cow embryos, fetuses and neonates can be a matter of very serious concern. Even the data here is so worrisome. Djedovic R as well as Jadeh GH reported this data around 1.35% more deaths with respect to the application of sexed semen when compared with normal semen. Norman HD reported this data at 0.9% more deaths with sexed semen and Healy AA reported this data at a very high figure of comparative more death rate of 1.7% with the sex sorted semen. This means that for fetus deaths only the comparatively more mortality with sorted semen is hovering around one percent or more. These are alarmingly higher death rates upon the use of sexed version of semen. With over a ten million doses already implemented in India, these figures will run into lakhs of cow fetuses having already been killed. The zygote deaths, embryo deaths and neonatal deaths are further to be counted to be added to this already fat tally. Cow or a human; a mother is mother after all. We have no right to kill its baby either in the womb or even when it has just delivered it. Corporate profits may be a good thing but they should not be allowed to fall to levels so low. This is inhuman. The light of life should not be extinguished this way. This can have serious repercussions in a country where cow worship is the order of the day. This may not be a matter of serious concern in some western society but certainly it is there, here in India. Let us welcome the neonates who are just new arrivals in the ship of life. Let the little hearts keep pumping blood of hope while they sleep in deep slumber in the comfort of the wombs of their mothers. Man can be free to think that he is the master of earth in many ways but he certainly should not be allowed to enjoy the liberty of playing with the forces of the existence of life. The genetic balance of the entire fauna and flora of the world is such a grand master piece crafted by nature that it is an act unrivalled in the whole of universe composed of countless galaxies. No one except the great Mother Nature has the exclusive sanctity, legality and authority over it. Let the nature alone decide the ways of the existing as well as future life forms on earth.

Medical Care in Ontario's Private Clinics: Illegal, Unlawful and Unethical

A new report Illegal, Unlawful and Unethical: Case Studies of Patients Charged for Medical Care in Ontario's Private Clinics, featured evidence from more than a hundred patients about user fees being charged in Ontario's private clinics. The Health Coalition held press conferences to release the report with patients who have been charged hundreds or even thousands of dollars for access to care in for-profit clinics. Most of the patients are seniors on fixed incomes who were charged up to $8,000 or more for eye surgeries and tests, reported the Health Coalition. The fees impose significant financial strain, forcing one patient to go back to work at the age of 71 to pay the bill, and others to fall into debt, use up all their savings, borrow money or go without other needs.

The Coalition noted that when Premier Doug Ford announced his government's plan to privatize surgeries and diagnostics, he made a headline-grabbing promise that Ontarians would never have to pay with their credit card, only their OHIP card. His government also promised strong "guardrails" to protect patients from extra-billing and user fees. Those promises are belied by the reality of patient being charged user fees in private clinics, said Coalition executive director Natalie Mehra, who noted that not only were the guardrails performative, not real, the government actually widened the door to the privatization of vital health services with less checks and balances, and expanded user fees.

In response to patient complaints, the Coalition conducted a province-wide survey from February 5 to March 8. Of 231 patients surveyed, 120 patients were unlawfully charged by private clinics. In addition to the surveys, the Coalition obtained receipts and evidence to pull together eighteen more in-depth case studies to illustrate what is happening to patients.

The most common fees were related to eye surgeries in for-profit clinics. Patients reported that they were faced with charges ranging from $50 – $8,000 when they went in for cataract surgeries, as follows: Patients were told they had to pay for medically needed surgeries that are, in fact, covered by OHIP. Patients were told that if they didn't pay, they would face extreme wait times (most often two years ranging up to five years). In the report, the Coalition showed the actual wait times on the public website for wait times in every public hospital in Ontario. The highest priority patients are both seen by a specialist and receive their surgery within an average of three months. Even the lowest priority patients go from first referral to specialist to completion of surgery within seven months.

Patients were denied vital information about the effectiveness of OHIP-covered eye surgery to compel the patients to pay. OHIP provides for everything a patient actually needs related to all medically necessary eye surgeries. No patient needs to pay in order to get effective, quality care.

For-profit clinics charged patients for extra eye measurements, tests and special lenses, telling patients that these unnecessary add-ons were necessary, safer or "better" than OHIP-covered services for cataract surgery.

Patients reported that the private clinics co-mingled unnecessary services with necessary services in order to charge fees. Those patients were charged for these unnecessary services without discussion or were denied access to surgery if they did not pay out-of-pocket for add-ons.

In addition to cataract surgeries, patients reported being charged appointment, membership and administrative fees for primary care, as well as user fees for diagnostics and physician-ordered lab tests.

"The Ford government is expanding privatization in the very for-profit clinics that are breaking our medicare protection laws, charging patients outrageous prices and manipulating them into paying for a burgeoning array of medically unnecessary things," warned Natalie Mehra, executive director of the Ontario Health Coalition.

"The Health Coalition has monitored the situation for decades. This widescale extra-billing and charging user fees to patients never happened before the for-profit clinics began to take over our public hospitals' surgeries, and, in our experience, it has never been worse than it is now," she reported. "Ontarians need to raise their voices in no uncertain terms and force the Ford government to stop privatizing the ownership and control of our public hospitals' services."

Patient quotes:

Kate Armstrong, a small business owner in Toronto, was told by a surgeon in a private clinic that she would face an impossibly long wait and that the public hospital could not provide the "upgraded" lens, and thus was convinced to pay for extra tests and eye surgery at a private clinic: "I feel that the close to $8,000 I am out of pocket should've been covered by OHIP. At no time ever was I told that any of this was covered under OHIP. This was not a cosmetic procedure. This was a necessity. I could not function without it."

Shalom Schachter in Toronto reports his experience at a for-profit clinic where he was recommended extra eye measurement tests and lenses. He ultimately paid $350 for the use of the diagnostic assessment machine, $190 for the lens for one eye and $575 for the lens for the other eye: "I wanted to make an informed decision so I asked for documentation from the clinic supporting their claim that their private equipment would provide a better outcome. I was promised the information would come later that day by email. However, the only information forwarded was the same schedule of extra fees that I was given in their office. I wrote back asking for actual "scientific" explanations and received a response that they were not going to respond substantively to my inquiries and that if I was unsatisfied, I could find another ophthalmologist."

Maureen Monro in London reports that she was told she would have to wait two years unless she paid thousands of dollars for cataract surgery: "I was informed the cost to receive the surgery would be almost $7,000. Being as I live alone, I did not want to lose my quality of life. Therefore, I paid the $7,000. Being a senior on a fixed income, I am still trying to catch up with bills from this surgery."

Mike Suta's wife was charged $3,000 for cataract surgery: "The optometrist told her there was a two-year wait to get the surgery. However, he said that if she wanted to get done right away it would cost $3,000. She did not want to have headaches for the next two years, so she took her total life savings of $3,000 and said she was going to pay for it. When the optometrist called back, the appointment was made with the same surgeon that did the first operation in the hospital 4 years earlier and he now had a for-profit eye surgery clinic. My wife got the surgery done at the for-profit clinic and it cost $3,000 more than when it was done at the hospital. We have one question: who is supposed to protect us from such scams?" •

The Ontario Health Coalition is comprised of a Board of Directors, committees of the Board as approved in the Coalition's annual Action Plan, Local Coalitions, member organizations and individual members. The Ontario Health Coalition represents more than 400 member organizations and a network of Local Health Coalitions and individual members. Follow their tweets at @OntarioHealthC.

ਫੈਡਰਲ ਬਜਟ 2024 ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਡਾ: ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
(ਓਨਟਾਰੀਓ)

ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ 2024 ਦਾ ਬਜਟ ਹਾਊਸਿੰਗ 'ਸਮਰੱਥਾ' 'ਤੇ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜਲਵਾਯੂ ਵਰਗੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਫੈਡਰਲ ਬਜਟ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਰਨਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ-ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ। ਇਹ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀਆ ਫਰੀਲੈਂਡ ਦਾ ਚੌਥਾ ਬਜਟ ਸੀ। ਇਹ 'ਮਿਲਨਿਅਲਸ ਜਨਰੇਸ਼ਨ' ਅਤੇ ਜਨਰੇਸ਼ਨ Z ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ-ਟਿਕਟ ਹਾਊਸਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਹੁ-ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੈਨੇਡਾ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਿਬਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ $ 40 ਬਿਲੀਅਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗਾ। 'ਇਹ ਨੌਂਵਾਂ ਘਾਟਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਜਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਨੌਂਵਾਂ ਘਾਟਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਵੀ ਉਸਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਉਹ ਹੋਰ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ' ਪੋਲੀਵਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਫਰੀਲੈਂਡ ਦੇ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ $52.9 ਬਿਲੀਅਨ ਨਵੇਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨਵੇਂ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਔਫਸੈੱਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਮਾਲੀਆ ਲਗਭਗ $21.9 ਬਿਲੀਅਨ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਪੈਸਾ ਉੱਚ ਪੂੰਜੀ ਲਾਭ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਸਿਗਰੇਟ ਅਤੇ ਵੇਪਿੰਗ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ 2024-25 ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ $40 ਬਿਲੀਅਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਬਜਟ ਘਾਟਾ ਹੈ - ਲਗਭਗ ਜੋ ਫਰੀਲੈਂਡ ਨੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਉਮੀਦ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ' ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਉੱਚ ਟੈਕਸ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖੇਗਾ।

ਭਾਵੇਂ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਜਟ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਰੋਡ ਮੈਪ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਚਿੰਤਕ ਇਸ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਾਲਿਸੀ ਵਿਕਲਪ- ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖ ਨੇ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਅਸਲ ਪਹਿਲੂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜ ਚਿੰਤਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਬਜਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

- ਓਟਵਾ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਨਾਲੋਂ $52.9 ਬਿਲੀਅਨ ਵੱਧ ਖਰਚ ਕਰੇਗਾ।
- ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀਆ ਫਰੀਲੈਂਡ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਓਟਵਾ ਇਸ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ $40 ਬਿਲੀਅਨ ਘਾਟਾ ਪੋਸਟ ਕਰੇਗਾ।
- ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸਿੰਗ ਲਈ $8.5 ਬਿਲੀਅਨ ਨਵੇਂ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
- ਹੋਰ ਵੱਡੀਆਂ-ਟਿਕਟ ਬਜਟ ਆਈਟਮਾਂ ਵਿੱਚ $6 ਬਿਲੀਅਨ ਕੈਨੇਡਾ ਡਿਸਏਬਿਲਟੀ ਬੈਨੀਫਿਟ ਅਤੇ $1 ਬਿਲੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕੂਲ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
- ਫਰੀਲੈਂਡ ਨਵੇਂ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ ਅੰਦਾਜ਼ਨ $19 ਬਿਲੀਅਨ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮੀਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਪੂੰਜੀ ਲਾਭ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰੇਗਾ।
- ਵਧ ਰਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ - ਇਹ ਹੁਣੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ $2 ਬਿਲੀਅਨ ਵੱਧ ਹੈ।
- ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਾਲ ਸਿਹਤ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਭਰਪਾਈ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰੇਗੀ।

ਹਾਊਸਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਨਵਾਂ 'ਫੈਡਰਲ' ਨਿਵੇਸ਼ : ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ $1.5 ਬਿਲੀਅਨ 'ਕੈਨੇਡਾ ਰੈਂਟਲ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਫੰਡ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ $1 ਬਿਲੀਅਨ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਲਗਭਗ $500 ਮਿਲੀਅਨ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੁੱਲ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਟਾਕ ਦਾ ਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਅੱਠ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਟੀਚੇ ਤੱਕ, ਦੂਜੇ ਅਮੀਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਾਲਿਸੀ ਅਲਟਰਨੇਟਿਵਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਮੈਕਡੋਨਾਲਡ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਫੈੱਡ ਹਾਊਸਿੰਗ 'ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਢਿੱਲਮੱਠ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ-ਜੇਕਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ-ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ।' ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਹਨਾਂ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨਤੀਜੇ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ।

ਰਿਕਾਰਡੋ ਟਰਾਂਜਨ, ਸੀ.ਸੀ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਓਂਟਾਰੀਓ ਦਫਤਰ, ਸਹਿਮਤ ਹੈ। 'ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ, ਹਾਲੀਆ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਹੱਲ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

ਮੈਕਡੋਨਲਡ ਲਈ, ਇਸ ਬਜਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਫੈਡਰਲ' ਕਾਰਵਾਈ ਆਖਰਕਾਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੰਕਟ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਫੰਡਿੰਗ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ। 'ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜੋ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘਟਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ - ਘੱਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲ', ਮੈਕਡੋਨਲਡ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਇੱਕ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਵਾਂਗੇ ਉਹ ਗੈਰ-ਮਾਰਕੀਟ ਹਾਊਸਿੰਗ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਵੇਗਾ।' ਮੈਕਡੋਨਲਡ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਹਾਊਸਿੰਗ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸਦਾ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡਿਵੈਲਪਰਾਂ ਲਈ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਲੋਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਫੈਡਰਲ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 10 ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਰ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸੇ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

CCPA BC ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਮਾਰਕ ਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਯੋਗ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਗੀਆਂ। 'ਨਵੀਂ ਫੈਡਰਲ ਯੋਜਨਾ' 2017 ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਊਸਿੰਗ ਰਣਨੀਤੀ' ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕੀਤੇ ਟੁਕੜੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਜੋ 'ਫੈਡਰਲ' ਹਾਈਪ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਫੈੱਡਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ 'ਘਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ' ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ, ਜੇਕਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕੀਮਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲੇਗੀ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਬਜਟ 'ਚ ਟੈਕਸਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ 'ਕੈਪੀਟਲ ਗੇਨ ਟੈਕਸ'।

ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 250,000 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਲਾਭ 'ਤੇ ਉੱਚ ਟੈਕਸ ਲਗਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਆਮਦਨ ਲਈ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ 66.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਦਰ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗਾ।

CCPA ਦੇ ਡੇਵਿਡ ਮੈਕਡੋਨਾਲਡ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਇੱਕ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ—ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ CEO ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। "ਇਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਅੰਦਾਜ਼ਨ $7 ਬਿਲੀਅਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਵਿੱਚ $20 ਬਿਲੀਅਨ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸਿਖਰਲੇ 0.13 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ - ਜਾਂ 40,000 ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੋਟੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟੈਕਸ ਵਾਧੇ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪੂੰਜੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ $250,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ—ਇਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। 1988 ਤੋਂ 2000 ਤੱਕ, ਪੂੰਜੀ ਲਾਭ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ 66.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ - ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਉਸ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਪੂੰਜੀ ਲਾਭਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ $250,000 ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਮੈਕਡੋਨਲਡ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਬੇਸ਼ੱਕ, ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਰਟੈਕਸ ਜਾਂ ਵੈਲਥ ਟੈਕਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ।' ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਖਰਚ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਓ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਈਏ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਮਾਲੀਆ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ।

ਬਜਟ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ NDP ਦੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲਿਬਰਲਾਂ ਅਤੇ ਐਨਡੀਪੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਪਲਾਈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਭਰੋਸੇ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਆਪਸੀ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਖਾਸ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਮਝੌਤੇ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਬੁਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਤੇ 20 ਅਕਤੂਬਰ, 2025 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

NDP ਦੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਹਤ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ 'ਤੇ। ਇਸ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮਾਕੇਅਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੂਗਰ ਦੀ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਗਰਭ ਨਿਰੋਧ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਹ ਟੀਚੇ ਹੁਣ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਜਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਲਾਂਚ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਕਡੋਨਲਡ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਾਰਮਾਕੇਅਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਜੇ ਵੀ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਫਾਰਮਾਕੇਅਰ ਵੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਠੋਸ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ' ਮੈਕਡੋਨਲਡ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਸਮਝੌਤੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।'

ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੇਖਭਾਲ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਚਾਈਲਡ ਕੇਅਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਫੈੱਡਸ ਨੇ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ $10 ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਬਾਲ ਦੇਖਭਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। CCPA ਸੀਨੀਅਰ ਖੋਜਕਾਰ ਕੈਥਰੀਨ ਸਕਾਟ ਲਈ, ਉਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਹੈ-ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਕਾਟ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਕੈਨੇਡਾ ਆਖਰਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ 'ਚਾਈਲਡ ਕੇਅਰ' ਦੀ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਕਿਫਾਇਤੀ, ਸੰਮਲਿਤ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੈ। "ਨਵੇਂ ਚਾਈਲਡ ਕੇਅਰ ਸਪੇਸ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ $1 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਚਾਈਲਡ ਕੇਅਰ ਐਕਸਪੈਂਸ਼ਨ ਲੋਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ $60 ਮਿਲੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਂਟ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲੇ ਚਾਈਲਡ ਕੇਅਰ ਪ੍ਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ। ਪਰ ਇੱਕ ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਹੁਣ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਿਹਤ ਸਟਾਫ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ 'ਮੁਨਾਫਾ ਹੈਲਥ ਕੰਪਨੀਆਂ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇਕੁਇਟੀ' ਹਿੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੇ ਹਮਲੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। 'ਸਕਾਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਫੈਲੇ ਚਾਈਲਡ ਕੇਅਰ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਫੰਡਿੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਟਾਫ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। 'ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਰਣਨੀਤੀ ਲਈ ਕੇਅਰ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਮਾੜੀਆਂ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਕੇਂਦਰੀ ਹੈ' ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। 'ਫਿਰ ਵੀ ਬਜਟ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹੈ।'

ਇੱਕ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ, ਫੈੱਡਸ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 2025 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ, $2,400 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ 'ਕੈਨੇਡਾ ਡਿਸਏਬਿਲਟੀ ਬੈਨੀਫਿਟ' ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। 'ਇਹ ਰਕਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ' ਸਕਾਟ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। "ਬਜਟ 'ਓਲਡ ਏਜ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਵਰਗਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਲਗਭਗ $20,000 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।'

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਫੈਡਰਲ ਬਜਟ ਜਲਵਾਯੂ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ $60 ਬਿਲੀਅਨ ਨਵੇਂ ਫੰਡਿੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਹਰੀ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ 'ਪ੍ਰੇਰਨਾ' ਵਿੱਚ। ਇਹ ਬਜਟ ਇੱਕ ਨਵੀਂ 'ਈਵੀ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ' ਟੈਕਸ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੋੜ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇ ਸਮਾਨ, ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਰਾੜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ

CCPA ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਖੋਜਕਾਰ ਹੈਡਰੀਅਨ ਮਰਟਿਨਸ-ਕਿਰਕਵੁੱਡ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਊਰਜਾ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ $903.5 ਮਿਲੀਅਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇੱਕ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਉਪਾਅ ਹੈ। "ਪਰ ਇਹ $2.6 ਬਿਲੀਅਨ ਗ੍ਰੀਨਰ ਹੋਮਸ ਗ੍ਰਾਂਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ $20-40 ਬਿਲੀਅਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਲਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸਟਾਕ ਨੂੰ ਡੀਕਾਰਬੋਨਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

'ਜਲਵਾਯੂ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤਰਜੀਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹਰੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿੰਡਫਾਲ ਟੈਕਸ, ਨੇ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।' ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਲਵਾਯੂ ਸੰਕਟ ਦੂਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾਵਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਘਟੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀਆ ਫਰੀਲੈਂਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਜਟ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਾਊਸਿੰਗ ਅਤੇ ਕਿਫਾਇਤੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਲਵਾਯੂ ਸੰਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਜੀਹ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਐਲਾਨੇ ਗਏ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕੂਲ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ 'ਚ ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ' ਬੱਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕਾਰਨ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। CCPA ਨੈਸ਼ਨਲ ਆਫਿਸ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਏਰਿਕਾ ਸ਼ੇਕਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫੈਡਰਲ ਬਜਟ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ 400,000 ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੇਰਵਿਆਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਹਲਕਾ ਹੈ।

ਸ਼ੇਕਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੱਕ ਪੋਸ਼ਕ ਭੋਜਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ - ਜੋ ਭੋਜਨ ਦੀ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ' ਸ਼ੇਕਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ ਪਰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਿਬਰਲ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਪੋਲਿੰਗ ਗਿਰਾਵਟ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਕਿਫਾਇਤੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਸਖਤ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਜਟ, ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਸ ਬਜਟ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਛਲਾਂਗ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਟਰੂਡੋ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਬਚਾਅ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਡਰਾਮੇਬਾਜ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ - ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ

ਨਰਭਿੰਦਰ
93544-30211

ਜਮਹੂਰੀਅਤ ’ਚ ਸੱਤਾ ’ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੀ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮੋਹਕ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਲਾ ’ਚ ਕੌਣ ਕਿੰਨੀ ਮਾਹਿਰ ਹੈ, ਇਹ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਮਜ਼ਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ 2014 ਵਿਚ ਇਸ ਕਲਾ ਨੂੰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਵਰਤਿਆ। ਆਵਾਮ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾਹਰੇ ਲਿਆਂਦੇ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਗ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਨਾਹਰਾ- ‘ਬਹੁਤ ਹੋਈ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਮਾਰ, ਐਸ ਵਾਰੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ’ “ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ-ਵਧਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਗਰੀਬ ਕੀ ਖਾਵੇਗਾ?” ਵਿਅੰਗ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਸ ਦਾ ਮੋਦੀ ਮਾਹਿਰ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ’ਚ ਸੰਸਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਬੰਧੇਜ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ (ਉਦੋਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਨ) ਇਥੇ ਆਏ ਪਰ ਉਹ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ‘ਮ’ ਬੋਲਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।” ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਤਾਂ ਬੋਰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ, “ਮਹਿੰਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਮੋਦੀ ਜੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ”। ਸੱਤਾ ’ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ’ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਰੁਕਣੀ ਤਾਂ ਕੀ ਸੀ ਰਾਕੇਟ ਵਾਂਗੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦਾ 53 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਉਤੇ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ 12 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਦਿਵਾਸੀ, ਗਰੀਬ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਥਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਦਾਲ ਸਬਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਕੌਲੀ ਗੁੰਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਆਟੇ ਲੂਣ ਤੱਕ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਥੋਕ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਦਰ 2022 ਵਿਚ 15.08 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਮੁਦਰਾ ਮਹਿੰਗਾਈ 7.8 ਫੀਸਦੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਲਾਨਾ ਖਪਤਕਾਰ ਕੀਮਤ ਮੁਦਰਾਸਫੀਤੀ ਜਨਵਰੀ 2023 ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ 6.52% ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 22 ਵਿਚ ਇਹ 5.72 ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁਦਰਾਸਫੀਤੀ (ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਦਰ) ਮਾਪਣ ਦੇ ਦੋ ਪੈਮਾਨੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਕੰਜ਼ੀਊਮਰ ਪ੍ਰਾਈਸ ਇਨਡੈਕਸ ਭਾਵ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਇਹ ਖਪਤਕਾਰ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਵੀ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਹੈ ਹੋਲ ਸੇਲ ਪ੍ਰਾਈਸ ਇਨਡੈਕਸ (ਡਬਲਿਊ.ਸੀ.ਆਈ.) ਥੋਕ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ। ਹਕੀਕੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਖਪਤਕਾਰ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਥੋਕ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਆਓ ਪੈਟਰੋਲ ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀਏ। 2013 ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 100 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਸੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 66 ਰੁਪਏ ਫੀਸਦ 48 ਰੁਪਏ ਲੀਟਰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਸਿਲੰਡਰ 414 ਰੁਪਏ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਸੀ.ਐਨ. ਜੀ. ਗੈਸ 42 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਤੇ ਪੀ.ਐਨ.ਜੀ. ਭਾਵ ਪਾਈਪ ਰਾਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੈਸ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸਪਲਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ 24.50 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਇਕ ਬੀਬੀ ਜੋ ਪਿਛੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ’ਚ ਸਿੰਬਲ ਬਣੀ ਸੀ ਪਰ 2020 ਵਿਚ ਪੈਟਰੋਲ 121 ਰੁਪਏ ਡੀਜ਼ਲ 112 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤੇ ਸਿਲੰਡਰ 1200 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ, ਕਰੋਸੀਨ ਤੇਲ, ਗ੍ਰੀਸ, ਮੋਬਾਇਲ ਆਇਆ, ਸੀ.ਐਨ. ਜੀ. ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਗੈਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਸਫੋਟਕ ਗੈਸ (ਨੇਪਾਪ), ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ, ਅਮਜੌਲੀ, ਮੋਮ, ਕੋਲਤਾਰ ਆਦਿ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। 2013 ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੋਦੀ ਰਾਜ ਕਾਲ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕਾਫੀ ਹੇਠਾਂ ਡਿਗੀਆਂ। ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਜ ਕਾਲ ਨਾਲੋਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਪਦਾਰਥ ਸਸਤੇ ਹੋਏ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਦੀ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਡਬਲਿਊ ਆਈ ਕਰੂਡ 85.66 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੱਚਾ 90.45 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਜੋ ਰੂਸ ਤੋਂ ਖ੍ਰੀਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾਹੈ 84.51 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ 2008 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ ਰਿਹਾ ਉਸ ਸਮੇਂ 147 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਸੀ। ਪਰ ਖਪਤਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ 50-55 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਨੂੰ ਕੀਮਤ 45.52 ਰੁਪਏ ਲੀਟਰ ਸੀ ਤੇ ਸਤੰਬਰ 2008 ਨੂੰ 50.62 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਹੇਠਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਦੁਗਣਾ ਕਿਉਂ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਦਾ ਜਵਾਬ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇਰੇ 13 ਸਾਲਾਂ ’ਚ 23 ਫੀਸਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ ਪਰ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੈਟਰੋਲ ਡੀਜ਼ਲ 73 ਫੀਸਦੀ ਹੋਰ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪੈਟਰੋਲ ਡੀਜ਼ਲ ’ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲਦੀ ਹੈ ਇਹ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਵੇਖੋ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਦੀ ਆਧਾਰ ਕੀਮਤ 34.19 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਖਪਤਕਾਰ ਨੂੰ 34.55 ਪੈਸੇ ਡੀਲਜਰ ਚਾਰਜ +32 ਰੁਪਏ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ +21.36 ਫੀਸਦੀ ਵੈਟ (ਟੈਕਸ) + 3.77 ਰੁਪਏ ਡੀਲਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜੋੜ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਕੀਮਤ 97 ਰੁਪਏ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਪੈਟਰੋਲ ਡੀਜ਼ਲ ਦੇ ਰੇਟ ਵਧੇ ਹਨ ਸਰਾਸਰ ਝੂਠ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੈਟਰੋਲ ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਗੈਸ ਉਤੇ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਟੈਕਸ ਲਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵਿਚੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਸਾਂਸਦਾਂ ਦੇ ਆਯਾਸ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਸੂਲੀਆਂ ਹਨ। ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦਾ ਇਹੋ ਦਸਤੂਰ ਹੈ ਟੈਕਸ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ’ਚ ਆਈ ਮਹਿੰਗਾਈ ’ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ 2014 ਤੋਂ 2019 ਦਰਮਿਆਨ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਦਰ 5.8 ਫੀਸਦੀ ਰਹੀ ਜਿਸਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੀ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ

ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸਕਤੀ ਭਾਵ ਆਮਦਨੀ ਨਾਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਦਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਉਦੋਂ ਵਧਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਵੱਧ ਬਟੋਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਘੱਟ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਨੂੰ ਇਕਨਾਮਿਕ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। 2020 ਦੀ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। 2020 ’ਚ ਮਹਿੰਗਾਈ 6.2 ਫੀਸਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧੀ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਰਾਕੇਟ ਵਾਂਗੂੰ ਉਪਰ ਹੀ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਉਧਰ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗੀ। ਕਈ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਹੂਣੇ ਹੋਏ, ਬਹੁਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ, ਛਾਂਟੀਆਂ ਦਾ ਕੁਹਾੜਾ ਚੱਲਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਘੱਟ ਗਈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਉਛਾਲ ਆਇਆ। ਇਹ 2023 ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ’ਤੇ ਨਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਸਕੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੇ ਧਨ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਕਰੋਨਾ ਕਾਲ ਨੇ ਕਈ ਅਰਬਪਤੀ ਖਰਬਪਤੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ।

ਮੋਦੀ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਵਿਚ ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਫਲਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਟਮਾਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪਿਆਜਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਉਪਰ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ ਕਿ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਅਨਾਜ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਿੰਨੀ ਭਿਆਨਕ ਹੈ। 2023 ਦੇ ਆਖਰੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ 16.12 ਫੀਸਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧੀ ਅਤੇ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ 21.09 ਫੀਸਦੀ। ਖੁਰਾਕੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ 4.62 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 5.94 ਹੋ ਗਈ। ਪਾਨ, ਤੰਬਾਕੂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ 3.07 ਫੀਸਦੀ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋਏ। ਹੋਰ ਖਪਤ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ 6.21 ਫੀਸਦੀ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈਆਂ। ਊਰਜਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ 10.94 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਖਪਤਕਾਰ ਸੂਚਕ ਅੰਕ) ਦਸੰਬਰ 0.46 ਫੀਸਦੀ ਵਧ ਗਿਆ। ਮਈ 2021 ਤੋਂ ਮਈ 2022 ਦਰਮਿਆਨ ਆਟੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 13 ਫੀਸਦੀ ਵਧੀ ਦੁੱਧ 50 ਰੁਪਏ ਲੀਟਰ ਤੇ ਵਨਾਸਪਤੀ ਤੇਲ 200 ਰੁਪਏ ਲੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ’ਚ 1100 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਾਧੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਆ ਚੁੱਕ ਹੈ। ਚੌਲ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ’ਚ 32.2 ਫੀਸਦੀ ਵਧੇ ਸਨ। ਕਣਕ 36.2 ਫੀਸਦੀ, ਦਾਲਾਂ 84.8 ਫੀਸਦੀ, ਖੰਡ 12.5 ਫੀਸਦੀ, ਚਾਹ 31.8 ਫੀਸਦੀ, ਲੂਣ 44.6 ਫੀਸਦੀ, ਪਿਆਜ 25.9 ਫੀਸਦੀ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖਪਤਕਾਰ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਮੋਦੀ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਵਿਚ ਪੰਜ ਤੋਂ 10 ਫੀਸਦੀ ਵਧਿਆ। ਜਦੋਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਕਿਰਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘਟੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵਧੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਅਸਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕੁਪੋਸ਼ਨ ਉਤੇ ਪੈਂਦਾ ਭਾਵ ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਘਟਦੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ - ਦਾ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਐਂਡ ਨਿਊਟਰੇਸਨ ਇਨ ਦਾ ਵਰਲਡ-2022। ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਰੋਨਾ ਕਾਲ ਪਿਛੋਂ 20-21 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 76.6 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਕੁਪੋਸ਼ਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਜਿਸ ’ਚੋਂ ਭਾਰਤੀ 22.4 ਕਰੋੜ ਹਨ। ਭਾਵ 29 ਫੀਸਦੀ। ਕੁਪੋਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਕ ਚੌਥਾਈ ਆਬਾਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਉਥੋਂ ਦਾ ਹਾਕਮ ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ ਦਾ ਅਲਾਪ ਅਲਪੇ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੰਕਾਰੀ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਉਤੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਮਾਰ ਅਮੀਰਾਂ ਉਤੇ ਵੱਧ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਖ੍ਰੀਦਦਾਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦਿਮਾਗ ਵਿਹੂਣਾ ਹੈ।

ਕੁਪੋਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਰਵੇਖਣ-4 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਆਮਦਨੀ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚੇ, 51 ਫੀਸਦੀ ਅਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਘੱਟ ਵਜ਼ਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਖੇਤੀ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ 97 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 71 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਖਾਣੇ ਦਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਾਕਮ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ 80 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 5-5 ਕਿਲੋ ਮੁਫ਼ਤ ਅਨਾਜ ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਗਲੇਰੇ 5 ਸਾਲ ਹੋਰ ਚਲੇਗਾ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 80 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀਖ ਮੰਗਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜਾ ਐਨਾ ਬੇਸ਼ਰਮ ਤੇ ਬੇਹਯਾ ਹੈ।

ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਸੁਰਖੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਮੀਡੀਆ। ਸੰਸਦ ’ਚ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲ ਕਾਸਟ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ 40.7 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ (57.8) ’ਤੇ ਹੈ ਜਿਥੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲਾ ਕੇ ਰਾਮਲੱਲਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਸ.ਟੀ. ਵਿਚ ਇਹ ਦਰ 41.6 ਫੀਸਦੀ ਹੈ।

ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਉਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਜਿਹੜੀ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ’ਚ ਪਾਉਣ ਦੇ ਗੋਰਖ ਧੰਦੇ ਪਿਛੋਂ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਖਤਮ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵੀ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲੇ ਹੱਥ ਵੀ। ਢਿੱਡ ਉਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਐਸੀ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਮੋਦੀ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੇ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਦੇ ਲਿਹਾਜ ਨਾਲ 125 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੌ ਗਿਆਰਵਾਂ ਹੈ। 2020 ਵਿਚ ਭਾਰਤ 116 ਦੇਸ਼ਾਂ ’ਚੋਂ 94 ਸਥਾਨ ’ਤੇ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਭੁਖਮਰੀ ਫੈਲੀ ਹੈ, ਉਹਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼, ਨੇਪਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਪਛੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ’ਚ ਰਾਜਾ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਰਾਜੇ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ।

ਮਹਿੰਗਾਈ, ਭੁਖਮਰੀ, ਕੁਪੋਸ਼ਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰਤ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਮੋਦੀ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਸਰਿਆ ਹੈ। ਇਹਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੇਖ ਵਿਚ। ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਕੰਗਾਲੀ ਭੁਖਮਰੀ ਤੇ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਵਾਲੇ ਅਫਰੀਕੀ ਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਇਥੇ ਦਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਭੁਖਮਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਥੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕੋਈ ਘੱਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਆਬਾਦੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਅਨਾਜ ਦਾ ਭੰਡਾਰਨ ਤੇ ਕਾਲਾਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਹੂਣੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖ੍ਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟੀ ਹੈ। 80 ਕਰੋੜ ਨੂੰ 5-5 ਕਿਲੋ ਅਨਾਜ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ। ਸਵਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖ੍ਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਸਮਰੱਥ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅੱਖ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਉਤੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਿੱਟਾ ਇਹੋ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ 3 ਸਤੰਬਰ 2014 ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ “ਧੰਦਾ ਮੇਰੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਪੈਸਾ ਮੇਰੇ ਖ਼ੂਨ ਵਿਚ ਹੈ” (ਡੇਕਨ ਕਰਾਨੀਕਲਾ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦਾ ਬਿਆਨ) ਤੇ ਜਿਹਦੇ ਖ਼ੂਨ ’ਚ ਪੈਸਾ ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਉਹਨੇ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਿਰਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ

ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ ਜਸਵੀਰ ਮੰਗੂਵਾਲ ਨੇ ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਲੰਬੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਏ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਛੜ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਜਿਥੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੈ ਉਥੇ ਇਹ ਲਿਖਤ ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। – ਸੰਪਾਦਕ

ਜਸਵੀਰ ਮੰਗੂਵਾਲ

ਉੱਚੀ ਸੁਰ ਤੇ ਬੁਲੰਦ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਹੇ ਉਹ ਮੰਗੂਵਾਲ ਦੇ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਰਵਿੰਦਰ ਗੋਰਾ ਜਗਤਪੁਰ ਦਾ ਜਾਂ ਬਾਬਾ ਬੂਝਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਹੋਵੇ ਮੈਂ ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਨੂੰ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਚੀ ਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਟੇਜ ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਤੇ 'ਸ਼ਹੀਦੋ ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਚ ਤੇ, ਪਹਿਰਾ ਦਿਆਂਗੇ ਠੋਕ ਕੇ' ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਅੰਕਲ ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਸਾਂਝ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਫੌੜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਆਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਖ਼ਰਾਬ ਸਨ ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਅੰਦਰ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਕਲੋਆ ਸੀ। ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕਾਰਜ਼ਸ਼ੀਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਾਸਟਰ ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਦਾ ਜਨਮ 15 ਅਪਰੈਲ 1957 ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਸੀਬੋ ਤੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਨਣ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪਿੰਡ ਹੀਉਂ ਤੋਂ ਤੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਗੌਰਮਿੰਟ ਹਾਈ ਸਕੂਲ਼ ਬੰਗਾ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਬੰਗਾ ਤੋਂ ਬੀ. ਏ. ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਐਜੂਕੈਸ਼ਨ ਫਗਵਾੜਾ ਤੋਂ ਬੀ. ਐੱਡ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕੀਤੀ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੋਸ਼ਿਆਰ ਸਨ ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸੋਝੀ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਿਨ ਰਾਤ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਨ ਪਸੀਜ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਬੰਦੇ, ਇਹਨਾਂ ਮਜਬੂਰ ਤੇ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਤੇ ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਕਿਉਂ ਕਿਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਗ਼ਾਨੇ ਖੇਤਾਂ-ਬੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਪੱਠਿਆਂ ਤੇ ਸਾਗ ਦੀ ਮੁੱਠ ਲਈ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਜਿੱਥੇ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਉਸਨੂੰ ਸਤਾਉਂਦੀ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਰੱਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਂਦੀ ਇਹ ਵੀ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਉਹ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਨਕਲਾਬੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਬੂਝਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੱਪੋਵਾਲ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਸੀ। ਤਰਸੇਮ ਸੌਲੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਕਲੋਆ, ਰਾਮਕਿਸ਼ਨ ਕਿਸ਼ੂ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਲੇਰੀਂ ਨਾਨਕੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਫਿਰਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਵਾਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੁਆਬਾ ਇਸ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਸੀ। ਉਹ ਸਮਝ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ 1973 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਯੂਨਿਟ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਵਿਦਿਆਰਥੀ' ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਘੋਲ਼ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕਦੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਕਦੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਾਂ ਕਦੇ ਗੁੰਡਾ ਅਨਸਰਾਂ ਅਤੇ ਕਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਚਲਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਵੀ ਬਾਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ਼ ਕੇ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਧਿਰਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੋਝੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੋਗੇ ਦੀ 1974 ਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਰੈਲੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਬੰਗੇ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਆਲ਼ੇ ਦੁਆਲ਼ੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ। ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਉਹ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਜੁੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਂਕ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਦੇ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਗਏ। ਪਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮਹਿਫ਼ਲ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿੱਸੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਨੇ ਤੇ ਸੁਣਾਉਣੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ-ਬਿਲਾਸ, ਪੂਰਨ-ਭਗਤ, ਰੂਪ- ਬਸੰਤ ਤੇ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਵਰਗੇ ਜਿੰਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਣੀ ਸੌਖੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਨੰਦਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਕਹਾਣੀ, ਨਾਟਕ ਤੇ ਲੇਖ ਪਸੰਦ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਲੇਖ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ ਉਹ ਬੰਦਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਸਟਮ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਸਮਝ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਹਨ ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, ਜਗ ਬਾਣੀ, ਅਜੀਤ ਤੇ ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਵਿੱਚ ਛਪਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਾਹਿਤ ਇੱਕ ਘਰੇਲੂ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਭੇਂਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ।

1978 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿੱਚ 'ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਿੰਡ ਸੁਣੀਂਦਾ' ਕਾਲਮ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਲੱਗਭੱਗ 50 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਰੂਪਕ ਲਿਖੇ। ਉਹ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ 'ਕਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਥਾ' ਨਾਂ ਦਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜੀਤ ਕੌਰ, ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸੰਧੂ, ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸਰਬਜੀਤ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਨਰਿੰਦਰ ਡਾਨਸੀਵਾਲ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਨਾਲ਼ ਸਬੰਧਤ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤੀ।

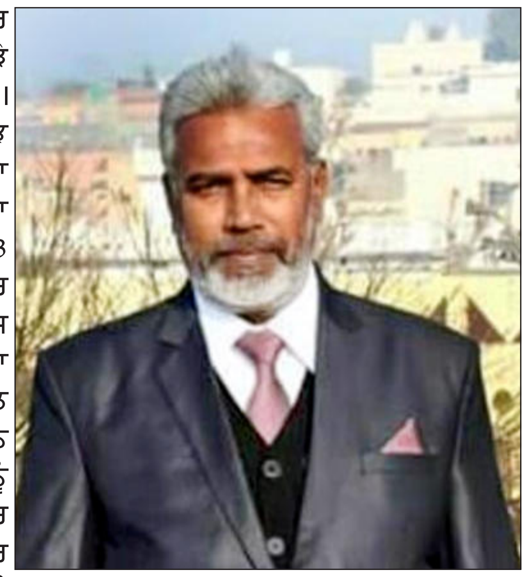

ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਲੀਡਰ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਹਾਮੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕਾਹਮਾ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੁਨੀਤਾ ਕਾਹਮਾ ਦੀ ਲਾਈਫ ਹਿਸਟਰੀ 2015 ਵਿੱਚ 'ਉਦਾਸ ਫ਼ਿਜ਼ਾ' ਲਿਖੀ। ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਜੋ ਬੰਗੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਸੋਵੀਨੀਅਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਵਿਲੱਖਣ, ਦਮਦਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ ਜੋ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਰੇਡਿਓ ਪੰਜਾਬ ਲੰਡਨ ਨਾਲ ਪੰਜ ਸਾਲ 'ਸਤਰੰਗਾ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨਾ ਉਸਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਰੇ, ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਜੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਲਿਖਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵੀ ਕਰਨਾ। ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਰੇਡਿਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਚਾਰ ਸਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ-ਦੋ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸੁਣ ਲੈਂਦੇ। ਦੁਆਬਾ ਰੇਡਿਓ ਤਲਵਾੜਾ ਨਾਲ ਚਾਰ ਸਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਰੇਡਿਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੇ। ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੇਡਿਓ ਤੇ ਸੁਣਦੇ। ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬੰਗਾ ਜੋ ਹੁਣ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਬੰਗਾ ਹੈ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸਕੱਤਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬੰਗਾ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਏ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤਰਜੀਤ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੱਧੂ (ਨਚੀਕੇਤਾ ਦੀ ਮੌਤ) ਕਾਮਰੇਡ ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ਼ ਲੇਖਕ ਦਰਸ਼ਨ ਖਟਕੜ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕੀਤਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਸਾਂਝ ਦੀ 'ਅਮਿੱਟ ਪੈੜਾਂ' 'ਤੇ ਗੋਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਕਵੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਨੂੰ 11000 ਤੇ 15000 ਦੇ ਦੋ ਅਵਾਰਡ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਦੀ ਕੈਸਿਟ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬੰਗਾ ਵਲੋਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੀ ਆਪਣੇ ਗਾਏ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਕੈਸਿਟ ਨੂੰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਸੂਫੀ ਗਾਇਕ ਹੰਸਰਾਜ ਹੰਸ, ਕਮੇਡੀਅਨ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਕੈਸਿਟ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸੋਹਣ ਪੂਨੀ ਦੀ ਬੰਗਿਆਂ ਤੇ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਲਾਮ ਬੰਗਾ' ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਘਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਾਥੀਆਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤੇ ਉਸਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਕਮਲ ਘਰ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਸਾਂਝ ਜਦੋਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਇਲਾਕੇ ਚੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਸਾਥੀ ਸਿਹਤਯਾਬ ਨਾ ਹੋਏ। ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਸਾਂਝ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਪਿੰਡ ਮੰਗੂਵਾਲ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਜੋਸ਼ੀ ਤੇ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਕਿਸ਼ੂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕੋਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰ ਵੀ ਇੱਥੇ ਹੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਉਹ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਰੀਅਸ ਸਨ ਤਾਂ ਦੁਸਾਂਝ ਕਲਾਂ ਦੇ ਲਹਿਰ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਾਥੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਿੰਦੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਥੀ ਦੁਸਾਂਝ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਾਥੀਆਂ ਕੋਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਮਾਣ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਕੁੱਝ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਪਿੰਡ ਦੁਸਾਂਝ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਪਿੰਡ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡਾ ਹੱਕ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ 19 ਅਗਸਤ 2001 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨਈਅਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਸਾਂਝ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਅੱਗੇ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੁੱਝ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਕਾਰ ਅੱਜ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਰਧਾਂਜ਼ਲੀ ਸਮਾਗਮ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਤਰੀਕ ਫਿਕਸ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਸਮੁੱਚੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸਨ। ਕੁੱਝ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਇੰਨੀ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸਮੁੱਚੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਸ਼ਾਨਾਂ-ਮੱਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੁਖ਼ਸਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਲਸ ਦੇ ਅਸਹਿ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲਦਾ ਹੋਇਆ ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਵੰਗਾਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਜ਼ੁਲਮ ਕੋਈ ਕਹਿਰ ਉਸਨੂੰ ਡੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਗਲ਼ੇ ਸੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਆਖ਼ਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਅਡੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਪਿੰਡ ਦੁਸਾਂਝ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬਡਾਲੇ ਜਾਂ ਬੰਗੇ ਹੀ ਮੋਰਚਰੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਸਾਂਝ ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਥੀ ਮੰਨੇ ਨਹੀਂ। ਬਡਾਲੇ ਕੋਈ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ। ਰਹਿ ਗਿਆ ਬੰਗਾ ਜੋ ਦੁਸਾਂਝਾਂ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਸੀ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਮੋਰਚਰੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ਼ ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਦਾ ਸਟੂਡੈਂਟ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੇ ਬੌਡੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਸਾਂਝ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬੰਗੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਕਾਮਰੇਡ ਨੂੰ ਲਾਲ ਝੰਡੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਗਿਆ। ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀਆਂ ਟਰੈਕਟਰਾਂ, ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਲਾਲ ਝੰਡੇ, ਬੈਨਰ ਲੈ ਕੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰਦੇ ਬੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਦੁਸਾਂਝ ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਮਰੇਡ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਥਾਂ ਥਾਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ।

ਦੁਸਾਂਝ ਕਲਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਥੀ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਲਾਮੀ ਦੇ ਕੇ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜ਼ਲੀ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਤੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਦੁਸਾਂਝ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਰਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ 19 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਰਧਾਂਜ਼ਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ 82 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੂਝਾ ਸਿੰਘ ਜਿਸਨੂੰ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੀ ਦਾ ਸਮਾਗਮ 28 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਚੱਕਮਾਈ ਦਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣਵਾਈਆਂ। ਜਮਹੂਰੀ ਮੋਰਚਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਜਮਹੂਰੀ ਮੋਰਚਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੂਹਰੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ ਜਦੋਂ ਬੰਗੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਹਰਬਾਗ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਜਗਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ ਦਾ ਯੂਨਿਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਰਬੰਸ ਹਿਉਂ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਬੰਗਾ ਦਾ ਯੂਨਿਟ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਮਾਸਟਰ ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਮਲ ਵੀ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟ ਯੂਨੀਅਨ, ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ (ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਡਡ ਕਰਮਚਾਰੀ ਯੂਨੀਅਨ) ਦੇ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸੰਘ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਗੈਰ ਮਨੁੱਖੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਿਖੇਧੀ ਬਿਆਨ ਅਕਸਰ ਹੀ ਉਹ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਕਰਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਜਾਤਾਂ, ਧਰਮਾਂ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਚ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਕੁੱਝ ਕੁ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ।

"ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ
ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਧਮਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ।
ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ
ਗਹਿਰੀ ਅੱਖ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ।"

ਜਾਂ

"ਆ ਬੈਠ ਮੇਰੇ ਯਾਰ, ਕੋਈ ਗੀਤ ਸੁਣਾ
ਨੇੜੇ ਹੋ ਦਿਲਦਾਰ, ਕੋਈ ਗੀਤ ਸੁਣਾ।
ਹਰ ਮੌਸਮ, ਹਰ ਰੁੱਤੇ, ਮੇਲੇ ਲੱਗਦੇ ਰਹਿਣ,
ਖਿੜੀ ਰਹੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ, ਕੋਈ ਗੀਤ ਸੁਣਾ।"

ਚੋਣ ਰਾਜਨੀਤੀ : ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਡੀਆਂ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਭਾਜਪਾਈ ਕਦਮ

ਇਸ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੀਏਏ ਆਦਿ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਯੂਏਪੀਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਖਾਤਮਾ, ਧਾਰਾ 370 ਮੁੜ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ, ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ, ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਆਦਿ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਮਸਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਖਾਰਜ ਹਨ । ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਦੇ ਕੇ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਪਾੜੇ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਉਪਰੋਕਤ ਲਈ ਸੋਚਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਲਮ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ । – ਸੰਪਾਦਕ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ
ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ
94634-74342

93 ਸਾਬਕਾ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਭੇਜ ਕੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਦਿੱਤੇ ਇਕ ਨਫ਼ਰਤ ਭੜਕਾਊ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ 'ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ' ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ 17 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀਪੀਐੱਮ, ਸੀਪੀਆਈ-ਐੱਮਐਲ (ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ) ਵਗੈਰਾ ਨੇ ਵੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਦਰਜ ਕਰਾਈਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਣ ਦੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਸਮਝ ਨਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ! ਇਹ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘ ਬਰਗੇਡ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਦੋਇਮ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਗੋਲਵਲਕਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼-ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਬਿਆਨ ਉਸੇ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਿਰਕੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ ਐਸਾ ਚਸ਼ਮਾ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਧਾਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਕਲਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲਦੀ ਹੋਈ ਉਸ ਫ਼ਸਲ ਨੂੰ ਪਾਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਢਕੇ ਨਾਗਪੁਰੀ ਸਦਰਮੁਕਾਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚਿਹਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਸਲ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨੀ ਠੀਕ ਰਹੇਗੀ । 21 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਬਾਂਸਵਾੜਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿਸਟਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਅਰਬਨ ਨਕਸਲਾਂ ਦੇ ਕਬਜੇ 'ਚ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ 'ਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ...(ਇਸ ਵਾਰ) ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ, ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਓਵਾਦ ਦੀ ਸੋਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।" ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ, "ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਸਰਵੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਾਵਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਕੋਲ ਕਿੰਨਾ ਸੋਨਾ-ਚਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ, ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਾਵਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਸੋਨਾ-ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਸਾਰਿਆਂ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।" ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਉਸਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਗਲਸੂਤਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮੰਗਲਸੂਤਰ ਲਾਹ ਲਵੇਗੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਉਸਨੇ ਸਿੱਧਾ ਫਿਰਕੂ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ (ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਪਤੀ ਲੈਕੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਵੰਡਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣਗੇ। ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣਗੇ, ਤੁਹਾਡੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਪੈਸਾ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ? ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਵਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣਗੇ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਸੰਪਤੀ ਵੰਡ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਭਾਈਓ ਭੈਣੋਂ ਇਹ ਅਰਬਨ ਨਕਸਲ ਦੀ ਸੋਚ, ਮੇਰੀ ਮਾਤਾਓ-ਭੈਣੋਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਮੰਗਲਸੂਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਗੇ...।"

ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 2013 'ਚ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਇਸੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰੋਲ ਝੂਠ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦਾ ਖ਼ੂਬ ਮਾਹਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਨ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਉੱਪਰ ਹਜੂਮ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜਿਤਾਇਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚਿਹਰਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਾਲ ਗੰਢਤੁੱਪ ਕਰਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ।

2000-02 'ਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇਕੱਲਾ ਮੋਦੀ ਜਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਤਾਣਾਬਾਣਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਫ਼ਰਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ 'ਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਜ਼ਬਾਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭੜਕਾਊ ਪਰਚੇ ਅਤੇ ਸਰਕੂਲਰ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਗੁਪਤ ਰੂਪ 'ਚ ਧੜਾਧੜ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਵੀਨ ਤੋਗੜੀਆ, ਜੈਦੀਪ ਪਟੇਲ ਵਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੋਧਰਾ ਰੇਲ ਅੱਗਜ਼ਨੀਂ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ (ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਸੀ) ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਰਾਜਕੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਹੇਠ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਕੇ ਨੰਗੀ-ਚਿੱਟੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਰਾਜ ਥੋਪਿਆ ਗਿਆ। ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਰੇਲ ਦੇ ਉਸ ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੀ ਜਾਂ ਕਿਸਨੇ ਲਗਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਮਜਨਮ ਭੂਮੀ ਅਯੁੱਧਿਆ ਦੇ ਤੀਰਥ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ 59 ਕਾਰਸੇਵਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਕੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਹਜੂਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰਆਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ 'ਹਿੰਦੂ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢ ਸਕਣ।'

ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਸੱਚੀਆਂ ਧਰਮਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਲੋਕਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗੀ। ਪਰ ਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਝੂਠ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਵੱਢਣ ਲਈ ਮੋਦੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸੰਘ ਬਰਗੇਡ ਫੈਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਝੂਠ ਦੀ ਪੰਡ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਝੂਠ ਮੁਲਕ ਦੇ 20 ਕਰੋੜ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਘੁਸਪੈਠੀਏ' ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਖ਼ਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤਾਂ ਕੀ, ਮੁਲਕ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਕਹਾਉਣ ਦੇ ਵੀ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਝੂਠ, ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਗਹਿਣੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀ ਖੋਹ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਚ ਵੰਡੇਗੀ। ਤੀਜਾ ਝੂਠ, ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮੰਗਲਸੂਤਰ ਕਿਉਂ ਲਾਹੇਗੀ ਜੋ ਖ਼ੁਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਕੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਯਕੀਨੀਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਪੱਤਾ ਖੇਡਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਸ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਝੁਕਾਅ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗਊ ਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੌਥਾ ਝੂਠ, ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 2009 'ਚ ਮਨਮੋਹਣ-ਚਿਦੰਬਰਮ-ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ 'ਮੁਲਕ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ' ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਨੌਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ 'ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗਰੀਨ ਹੰਟ' ਨਾਂ ਦਾ ਨੀਮ-ਫ਼ੌਜੀ ਯੁੱਧ ਵਿੱਢਿਆ। ਜਿਸ ਨੇ ਨਕਸਲੀ ਰਸੂਖ਼ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ, ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਨਕਸਲੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ, ਸਾੜਫੂਕ, ਕਤਲੇਆਮ, ਨਜਾਇਜ਼ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ, ਜੇਲ੍ਹਬੰਦੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ, ਕਿਸ਼ਨਜੀ ਵਰਗੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਮਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਕੋਬਾਡ ਗਾਂਧੀ ਸਮੇਤ ਦਰਜਨਾਂ ਵੱਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾੜਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਝੂਠ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨਕਸਲੀਆਂ/ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਕਸਲੀਆਂ' ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਝੂਠ ਵੀ ਸੰਘ ਬਰਗੇਡ ਵੱਲੋਂ ਗਿਣ-ਮਿੱਥਕੇ ਫੈਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੁ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਸੰਘ ਬਰਗੇਡ ਦੇ ਇਸ ਝੂਠ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੰਗਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਦਰਅਸਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨੌਂ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪੰਨਾ 7 ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇਸ਼ਵਿਆਪੀ ਆਰਥਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਜਨਗਣਨਾ ਕਰਵਾਏਗੀ। ਇਸ ਜ਼ਰੀਏ ਜਾਤੀਆਂ, ਉੱਪ-ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਝੂਠ ਘੜਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਨਫ਼ਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 153ਏ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਸੰਗੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਗਾਕੇ ਤੁਰੰਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਾਮੂਲੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟਾਂ ਜਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ, ਦਰਅਸਲ ਹਦਾਇਤਾਂ, 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਆਮ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਰੇਆਮ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੀ ਸ਼ਾਖ਼ਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੂਤਵ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਅਨਸਰਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਨਫ਼ਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣਾਂ, ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਤਾਕਤਵਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ਼ ਮੋਰਚੇ ਸਮੇਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਕਪਿਲ ਮਿਸ਼ਰਾ ਤੇ ਅਨੁਰਾਗ ਠਾਕੁਰ, ਯੂ.ਪੀ. 'ਚ ਮਹੰਤ ਅਦਿੱਤਿਆਨਾਥ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਆਯੋਜਿਤ 'ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਸੰਸਦਾਂ' ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਹਿੰਦੂ ਸੰਤਾਂ-ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਧਰਮਨਿਰਪੱਖ ਕਾਰਕੁਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ-ਖ਼ਿਆਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਹਨ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਯੂਏਪੀਏ ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਭੀਮਾ-ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੁਣੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਾਤਪਾਤੀ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸਰਗਨਿਆਂ, ਸ਼ੰਭਾ ਜੀ ਭੀੜੇ ਅਤੇ ਮਿਲਿਦ ਏਕਬੋਟੇ, ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਕਾਂ ਦੇ 16 ਸਿਰਕੱਢ ਪਹਿਰੇਦਾਰ (ਲੇਖਕ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨ) ਝੂਠੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫਸਾਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੱਜ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਲਟਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਹਿੰਦੂ ਸੰਤਾਂ-ਮਹੰਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਘ ਬਰਗੇਡ ਦੇ ਮੋਦੀ ਵਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਖ਼ੌਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਖੇਡਣ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਯਕੀਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕੀ ਹੈ? ਦਰਅਸਲ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ ਨੇ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਦਰ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉੱਥੇ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਸੋਚ ਵਾਲੇ 'ਪੁਰਜੇ' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿੱਟ ਕਰ ਲਏ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਜਾਂ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਅਨਸਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤਾਂ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਘਿਣਾਉਣੀ ਹੈ।

ਜੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਭੋਰਾ ਵੀ ਈਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਉੱਪਰ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਬੌਸਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਕਿਉਂ ਚੁੱਕਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਕੂਮਤੀ ਧਿਰ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਖ਼ਲਲ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਧੌਂਸ ਨਾਲ ਬਦਲਕੇ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਾਸ ਬੰਦਿਆਂ (ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ, ਗਿਆਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ) ਨੂੰ ਇਹ ਅਹੁਦੇ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਹੱਥ-ਠੋਕਾ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਏਜੰਸੀ ਹੋਣ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਘੜਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ 'ਜਾਂਚ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਦੋਂ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਹਾਇਤ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਸੰਘ ਬਰਗੇਡ ਤੇ ਉਸ ਦਾ 'ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ' ਮੋਦੀ ਸਾਫ਼ ਬਚ ਗਏ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਬੇਰੋਕ-ਟੋਕ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਦਾ ਬਖ਼ੂਬੀ ਲਾਹਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਭਾਸ਼ਣ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟ ਰੂਪ 'ਚ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਹੁਣ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਨੋਰਥ ਲਈ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨੀਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਹ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਦਿਖਾਏਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੇਅਸਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਮ ਵਾਂਗ ਇੰਞ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਿਰਫ਼ ਉਦਾਰ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹਿੱਸੇ (ਜਿਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪਹਿਲਕਦਮੀਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕੰਡਕਟ ਗਰੁੱਪ) ਹੀ ਇਸ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਕੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਸੰਘ ਬਰਗੇਡ ਦੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਖੇਡ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਿੱਸੇ ਗਾਂਧੀ-ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 1947 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਸੱਵਰ ਕੀਤੇ ਸੁਪਨੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਦੇਖਣ ਦਿਲਚਸਪ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 'ਜਾਂਚ' ਕੀ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ।

ਹਾਕਮ ਚੌਂਕੀਦਾਰ

ਹਾਕਮ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਚੌਂਕੀਦਾਰ ਕਹਾਵੇ
ਇਸ ਦਾ ਸੰਖਨਾਦ ਬਜਾ ਪਾਉਂਦਾ ਸ਼ੋਰ

ਕਹਿੰਦਾ ਨਾ ਖਾਣਾ ਨਾ ਖਾਣ ਦੇਣਾ ਹੈ
ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪੇ ਗਲੇ ਲਾਉਂਦਾ ਚੋਰ

ਨੌਂਕਰ ਹੈ ਕੇਅਰ ਫੰਡ ਕਰਦਾ ਕੱਠੇ
ਪੜਤਾਲੋਂ ਬਾਹਰੇ ਲੇਖੇ ਰੱਖੇ ਹੋਰ

ਸੱਤਾ ਦਲ ਨੇ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਭੜੌਲੇ ਭਰੇ
ਚੋਣਾਵੀਂ ਬਾਂਡਾਂ ਦੇ ਵੀ ਲਏ ਜੋੜ

ਵੱਡੇ ਘਰਾਣੇ ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਕਰਾਉਂਦੇ ਨੇ
ਬਦਲ 'ਚ ਫੰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈਣ ਬਟੋਰ

ਆਪਣਾ ਉੱਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਦੇ ਨਾ ਡਰਦੇ
ਮੁਨਕਰ ਤੋਂ ਉਗਰਾ ਲਵੇ ਡੰਡੇ ਜ਼ੋਰ

ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਲੈਣਾ ਚੰਦਾ
ਦੱਸਣ ਇਸ ਖਾਤੇ ਤੁੱਲ ਦਾਨ ਨਾ ਹੋਰ

ਧੰਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਕੁੰਡਲ ਮਾਰੀ ਬੈਠਿਆਂ ਤੇ
ਲੇਖਾ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਖੋਰ

ਉਹ ਸਮਝਣ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਾ
ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਬਾਂਹ ਮਰੋੜ

ਵਕਤ ਆਇਆ ਨਾ ਚੁਣੋ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਮੋਹਰੇ
ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਨਾ ਹੈ ਲੋੜ

ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਨਾ ਦਿਓ ਮੱਚਣ
'ਜਗੈਤ' ਅਨਿਆਈ ਨਾ ਲੁਟਣ ਦੇਣੇ ਹੋਰ
• • •

ਤੋਰੇ ਗੋਰੇ ਰੱਖੇ ਬੱਗੇ

ਤੋਰੇ ਸੀ ਗੋਰੇ ਸਭੋ,
ਰੱਖੇ ਬੱਗੇ ਨਕੋਰ।
ਪਰ ਲੋਕੀਂ ਭੁੱਖੇ ਅਜੇ,
ਚਲਦੇ ਨੇ ਉਸੀ ਤੋਰ।

ਹਾਥੀ ਦੇ ਦੰਦਾ ਜਹੇ,
ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦੰਦ,
ਜਿਹੜੇ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੇ
ਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਨੂੰ ਹੋਰ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਲੋਟੂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮੀ,
ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਟਪਕੇ,
ਜੁਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਯੁੱਗ,
ਆ ਗਿਆ ਬਹੁਤਾ ਘੋਰ।

ਜਾਂਦੇ ਗੋਰੇ ਤੱਕਲੇ,
ਸੇਹ ਦਾ ਨੇ ਗੱਡ ਲਏ,
ਤੰਦੂਰ-ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਵਿਚ,
ਸਾੜਨ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ।

ਸਾਧ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਲਾ ਤਿਲਕ,
ਫਿਰਕੇ ਦਿੱਸਣ ਬਹੁਤ,
ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁੱਕਲ ਦੇ ਸੱਪ,
ਹੋ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਘੋਰ।

ਪੂੰਜੀਪਤ ਯੁੱਗ ਅੰਦਰ,
ਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ,
ਖੜਕਾਈ ਜਾਂਦੇ ਟਿੰਡ,
ਖਾਲੀ ਫਿਰ ਪੁਰਜ਼ੋਰ।

ਰੱਖਣ ਚਾਹਤ ਆਪਣੀ,
ਉਸ 'ਤੇ ਨਾ ਹੈ ਲਗਾਮ,
ਜਦ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਛੱਕਦੇ,
ਬਹੁ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜ।

ਖੜ੍ਹਕੇ ਹਾਕਮ ਦੇ ਅੱਗੇ,
ਸੀਨਾ ਰੱਖੋ ਤਾਣ,
ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਹੈ,
ਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਚੱਕਾ ਚੋਰ।

ਮਤਲਬ ਖੋਰ ਕਹਿਣ ਕੁਝ,
ਰਾਜ 'ਚ ਕਰਦੇ ਹੋਰ,
ਵੇਲਾ ਜਗੈਤ ਹੈ ਹੱਥ ਹੁਣ,
ਖੋਟੇ ਦੇਵੋ ਤੋਰ।

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜਗੈਤ ਕੈਲਗਰੀ
825-431-7703

ਜਿੱਥੇ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ

ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਲੋਕ ਪੀਂਦੇ ਨੇ
ਪਹਾੜ ਦਾ ਪਾਣੀ
ਉੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ
ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਾਣੀ

ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਕੋਈ
ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ
ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਕੋਈ
ਡਾਕਟਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ
ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ
ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ

ਉੱਥੇ
ਕੁਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ

ਸਾਬ੍ਹ !
ਜਿੱਥੇ
ਕੁਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ
ਉੱਥੇ
ਧਰਮ,ਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ
ਬੰਦੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ
ਇੰਨਾ
ਜ਼ਹਿਰ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ
• • •

ਇੰਤਜ਼ਾਰ

ਉਹ
ਸਾਡੇ ਸਭਿਆ ਹੋਣ ਦੇ
ਇੰਤਜ਼ਾਰ 'ਚ ਨੇ

ਤੇ ਅਸੀਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦੇ
ਇੰਤਜ਼ਾਰ 'ਚ ਹਾਂ
• • •

ਕਿਉਂ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਰੁੱਖ

ਉਹ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ
ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ
ਮੁੱਖਧਾਰਾ 'ਚ

ਪਰ ਕੀ ਰੁੱਖ
ਕਦੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ
ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ 'ਚ
ਉਖੜ ਕੇ
ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ?

ਬੱਸ
ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ
ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ

ਮੂਲ ਲੇਖਿਕਾ: ਆਦਿਵਾਸੀ ਕਵਿੱਤਰੀ: ਜਸੰਤਾ ਕੇਰਕੇਟਾ
ਅਨੁਵਾਦ : ਯਸ਼ ਪਾਲ
9814535005

ਕਵਿਤਾ

ਵੱਡਿਆ ਅਫਸਰਾ ਤੇਰੀ
ਕੀ ਮਜਬੂਰੀ ਸੀ
ਜੋ ਗਰੀਬ ਦੀ ਜੇਬ ਤੇ
ਡਾਕਾ ਮਾਰੀ ਜਾਨਾਂ
ਓਹਦੇ ਤਾਂ ਘਰ ਅੱਜ,
ਰੋਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੱਕੀ
ਪਰ ਤੂੰ ਤਾਂ ਅੱਜ ਫੇਰ,
ਮਹਿੰਗੇ ਹੋਟਲਾਂ 'ਚ ਬੈਠਾ।

ਆਯਾਸ਼ੀਆਂ ਮਾਰੀ ਜਾਨਾਂ
ਤੇਰੇ ਕੁਝ ਯਾਦ ਨੀਂ ਅਫਸਰਾ
ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ
ਰਿਜ਼ਕ ਤੇਰੀ ਪਲੇਟ ਦਾ
ਚਿਕਨ ਮਟਨ ਬਣ ਗਿਆ
ਪਰ ਤੇਰੀ ਚੀਕ ਓਦੋਂ ਨਿਕਲੂ
ਜਦੋਂ ਇਹੀ ਗਰੀਬ ਦਾ ਰਿਜ਼ਕ
ਤੇਰੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਢਿੱਡ ਦਾ
ਕੈਂਸਰ ਬਣ ਗਿਆ
ਇਹ ਕਰਮ ਨੇ ਅਫਸਰਾ,
ਇਥੇ ਹੀ ਭੁਗਤਕੇ ਜਾਣੇ
ਤੇਰੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੇ ਘਰ 'ਚ
ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਨਾਲ
ਕਿਤੇ ਨੀਂ ਕੱਟੇ ਜਾਣੇ

ਡਾ. ਹਰਮਨ ਜ਼ੀਰਾ

ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਵਾਦਕ ਇਨਕਲਾਬੀ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ, ਵਿਗਿਆਨਕ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਗੀਤ, ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ
ਕੈਲਗਰੀ : ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ 403-455-4220,
ਟੋਰਾਂਟੋ : ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ 416-817-7142,
ਦੇਵਿੰਦਰ ਤੂਰ 416-902-9372
ਹਰਨੇਕ ਧਾਲੀਵਾਲ ਵਿਨੀਪੈੱਗ 204-488-6960

ਕੰਮੀਆਂ ਦਾ ਵਿਹੜਾ

ਮਾਂ ਧਰਤੀਏ ! ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਨੂੰ ਚੰਨ ਹੋਰ ਬਥੇਰੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਈਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵੇਹੜੇ
ਜਿੱਥੇ ਤੰਗ ਨਾ ਸਮਝਣ ਤੰਗੀਆਂ ਨੂੰ
ਜਿੱਥੇ ਮਿਲਣ ਅੰਗੂਠੇ ਸੰਘੀਆਂ ਨੂੰ
ਜਿੱਥੇ ਵਾਲ ਤਰਸਦੇ ਕੰਘੀਆਂ ਨੂੰ
ਨੱਕ ਵਗਦੇ, ਅੱਖਾਂ ਚੁੰਨ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਦੰਦ ਕਰੇੜੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਈਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ
ਜਿੱਥੇ ਰੂਹ ਬਣਗੀ ਇੱਕ ਹਾਵਾ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਪਛਤਾਵਾ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਕੈਦ ਅਣਖ ਦਾ ਲਾਵਾ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਅਕਲ ਮਸੋਸੀ ਮੁੜ ਪਈ ਖਾ ਰੋਜ਼ ਥਪੇੜੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਈਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ
ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਬੜੇ ਮਜਬੂਰ ਜਿਹੇ
ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਿਹੇ
ਤੇ ਭੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਿਹੇ
ਜਿੱਥੇ ਮਰ ਕੇ ਚਾਂਭਲ ਜਾਂਵਦੇ ਹਨ ਭੂਤ ਜਠੇਰੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਈਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ
ਜਿੱਥੇ ਬੰਦਾ ਜੰਮਦਾ ਸੀਰੀ ਹੈ
ਟਕਿਆਂ ਦੀ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਪੰਜੀਰੀ ਹੈ
ਬਾਪੂ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਦਾ ਸੂਦ ਨੇ ਪੁੱਤ ਜੰਮਦੇ ਜੇਹੜੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਈਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ
ਜੇ ਸੋਕਾ ਇਹ ਹੀ ਸੜਦੇ ਨੇ
ਜੇ ਡੋਬਾ ਇਹ ਹੀ ਮਰਦੇ ਨੇ
ਸਭ ਕਹਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਵਰ੍ਹਦੇ ਨੇ
ਜਿੱਥੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਨੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅਰਮਾਨ ਤ੍ਰੇੜੇ
ਤੂੰ ਮੱਘਦਾ ਰਈਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ
ਜਿੱਥੇ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲਈ ਚਾਵਾਂ ਨੇ
ਜਿੱਥੇ ਕੂੰਜ ਘੇਰ ਲਈ ਕਾਵਾਂ ਨੇ
ਜਿੱਥੇ ਅਣਵਿਆਹੀਆਂ ਹੀ ਮਾਵਾਂ ਨੇ
ਜਿੱਥੇ ਧੀਆਂ ਹੌਕੇ ਲੈਂਦੀਆਂ ਅਸਮਾਨ ਜਡੇਰੇ
ਤੂੰ ਮੱਘਦਾ ਰਈਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ
ਜਿੱਥੇ ਰੋਟੀ ਵਿੱਚ ਮਨ ਘੁੱਟਿਆ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਨ੍ਹੇਰਾ ਦੱਬ ਕੇ ਜੁੱਟਿਆ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਗ਼ੈਰਤ ਦਾ ਤਗ ਟੁੱਟਿਆ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਆ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਟਟਵੈਰ ਸਹੇੜੇ
ਤੂੰ ਮੱਘਦਾ ਰਈਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ
ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਮਚਾਂਦਾ ਹੈਂ
ਪਰ ਆਪਾ ਹੀ ਰੁਸ਼ਨਾਂਦਾ ਹੈਂ
ਕਿਉਂ ਕੰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਾਂਦਾ ਹੈਂ
ਇਹ ਸਦਾ ਸਦਾ ਨਾ ਰਹਿਣਗੇ ਮੰਦਹਾਲ ਮਰੇੜੇ
ਤੂੰ ਮੱਘਦਾ ਰਈਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ

ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਵੀ ਕਰਦਾ

ਮੁੱਛਾਂ ਦਾ ਕੁੰਢੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਾ,
ਸੋਚਾਂ ਦਾ ਖੁੰਢੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਾ,
ਪੈਂਟਾਂ ਦਾ ਉੱਚੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਾ,
ਨਜ਼ਰਾਂ ਦਾ ਲੁੱਚੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਾ,
ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਵੀ ਕਰਦਾ।

ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡਦੇ ਜਾਣਾ,
ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਨਿੱਤਨੇਮ 'ਚੋਂ ਨਿੱਤ ਕੱਢਦੇ ਜਾਣਾ,
ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਹੋੜ ਵਿੱਚ ਬਿਰਖ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢਦੇ ਜਾਣਾ,
ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਵੀ ਕਰਦਾ।

ਮੁਹੱਬਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾ ਕਰਨਾ,
ਜਿੱਤੀ ਹੋਈ ਬਾਜ਼ੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਹਰਨਾ,
ਉੱਲੂਆਂ ਦੀ ਮਹਿਫ਼ਲ ਵਿੱਚ,ਪਪੀਹੇ ਦਾ ਹਾਮੀ ਭਰਨਾ,
ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਵੀ ਕਰਦਾ।

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਿਆਰ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ,
ਬੋਲਣ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ,
ਸਮਝ, ਸਲੀਕੇ, ਸਤਿਕਾਰ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ,
ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਵੀ ਕਰਦਾ।

ਧਰਮ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮ ਗੁਵਾ ਦੇਣਾ,
ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਬਾਂਝ ਬਣਾ ਦੇਣਾ,
ਅਲਖ ਜਗਾਉਂਦਿਆ, ਅਣਖ ਮੁਕਾ ਦੇਣਾ,
ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਨਹੀ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਵੀ ਕਰਦਾ।

ਸੱਚ ਦਾ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣਾ,
ਜਬਰ-ਜ਼ੁਲਮ ਸਭ ਸਹਿਣ ਕਰ ਜਾਣਾ,
ਮਰਨ ਦੇ ਡਰੋ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਡਰ ਜਾਣਾ,
ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਵੀ ਕਰਦਾ।।।।।

ਸਮਝਣ-ਸਮਝਾਉਣ ਬਿਨ ਅੱਖਰ ਰਟਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਣਾ,
ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਰੁਮਾਲੇ ਚੜਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਣਾ,
ਮੱਥੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੱਥੇ ਘਸਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਣਾ,
ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਵੀ ਕਰਦਾ।

- ਅਮਰੀਕ ਪਾਠਕ

ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਨਹੀਂ

ਮੋਹਨਜੀਤ

ਸੰਧੀ ਨਹੀਂ, ਮੋਰਚੇਬੰਦੀ ਹੈ
ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਗੁਆਰ ਬਹੁਤ ਹੱਸੇ ਨੇ
ਉਚਿਆਂ ਗੁੰਬਦਾਂ 'ਚ ਸੰਖ ਬਹੁਤ ਵੱਜੇ ਨੇ
ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬਸ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਤੱਕ ਸੀ
ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਿਹਾਰ ਸਹਿਣ ਤੱਕ ਸੀ

ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਨਹੀਂ
ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਸੀ :
ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਹਜਾਦੀ ਦਾ ਮੋਹ ਸੀ, ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਸੂਈਆਂ ਸਨ
ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਸੀ:
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤਾਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਲੱਭਦਾ ਸਾਂ
ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਸੀ :
ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਲੀਕ ਵੇਖਣ ਲਈ,
ਤੇਰੇ ਜੋਤਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ
ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਸੀ:
ਤੂੰ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਸੈਂ, ਮੈਂ ਖਾਲੀ ਰੋਮਾਂਟਿਕ
ਤੂੰ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਲਿਖਦਾ ਸੈਂ ? ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਤਠਾਕ ਸਾਂ
ਤੇ
ਅਸੀਂ ਲੋਕੀਂ ਵੀ ਕਿਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਆਂ
ਦੋ ਨਹੀਂ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਪੱਤ ਲੁਟਾਕੇ ਵੀ,
ਕਬੂਤਰ ਵਾਂਗ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲੈਂਦੇ ਆਂ
ਗੁਣਾਂ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮਨਫ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਰੱਖਦੇ ਆਂ
ਅਸੀਂ ਉਹ ਲਾਲ ਕੱਪੜੇ ਹਾਂ
ਕਿ ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਸਿੰਗ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਨੇ
ਤਾਂ ਵੱਖੀ ਫਟਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਨਹੀਂ
ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਦੀਵਾਰਾਂ ਨੇ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜੰਗਲ
ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਫੌਜਾਂ ਨੇ, ਮੇਰੇ ਦੋ ਚਾਰ ਹਾਣੀ ਨੇ
ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੰਧੀ ਨ ਹੋਏ
ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰੀਦਾ ਹੈ
ਜਾਂ ਲੋਹਾ ਲਈਦਾ ਹੈ

ਏਸੇ ਲਈ-
ਤੂੰ ਛਲ, ਮੈਂ ਸਿਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ
ਤੂੰ ਪਸਤੌਲ, ਮੈਂ ਹਿੱਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ
ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੰਧੀ - ਨਾ ਹੋਏ - ਤਾਂ ਲੋਹਾ ਲਈਦਾ ਹੈ
ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੀ ਲਿਖਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਜੋਂ

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ

ਜੋ ਲੜਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ
ਜੋ ਲੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ
ਉਹ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਜਦ ਮਜ਼ੂਰਨ ਤਵੇ ਤੇ
ਦਿਲ ਨੂੰ ਪਕਾਉਂਦੀ ਹੈ
ਚੰਨ ਟਾਹਲੀ ਥੀਂ ਹੱਸਦਾ ਹੈ

ਬਾਲ ਛੋਟੇ ਨੂੰ
ਪਿਓ ਬਹਿ ਕੇ ਵਰਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਕੌਲੀ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਤੇ ਬਾਲ ਜਦ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ
ਤੜਾਗੀ ਦੇ ਘੁੰਗਰੂ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਤੇ ਨੱਚਦਾ ਹੈ-

ਇਹ ਗੀਤ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ
ਨਾ ਦਿਲਾਂ ਚੋਂ ਨਾਚ ਮਰਦੇ ਨੇ।

ਘੋੜੇ ਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀਏ

ਘੋੜੇ ਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀਏ
ਕੋਈ ਗੀਤ ਸੁਣਾ
ਤੇਰਾ ਗੀਤ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ।
ਜਿਹੜਾ ਓਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਚ
ਗਾਇਆ ਹੋਵੇ।
ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰਦਿਆਂ
ਮਨ ਭਰ ਆਇਆ ਹੋਵੇ।
ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਤੇ ਕੰਧਾਲਾ ਤੇਰੇ
ਜਿਮੀਦਾਰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ
ਕਿਵੇਂ ਤੜਫੀ ਸੀ ਮਾਂ
ਓਹ ਕਿਵੇਂ ਸਹਾਰਿਆ ਸੀ ?
ਕਦੋਂ ਜਾਗਣਗੇ ਵੀਰ
ਕਦੋਂ ਹੋਣਗੇ ਜਵਾਨ
ਕਦੋਂ ਚਾਰਨਗੇ ਘੋੜੇ
ਕਦੋਂ ਚੁੱਕਣਗੇ ਕਮਾਨ।

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ : ਮਾਂ ਧਰਤੀਏ ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਨੂੰ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ

ਮਾਂ ਧਰਤੀਏ ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਨੂੰ, ਚੰਨ ਹੋਰ ਬਥੇਰੇ,
ਤੂੰ ਮੱਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ, ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵੇਹੜੇ!
ਜਿੱਥੇ ਤੰਗ ਨਾ ਸਮਝਣ ਤੰਗੀਆਂ ਨੂੰ,
ਜਿੱਥੇ ਮਿਲਣ ਅੰਗੂਠੇ ਸੰਘੀਆਂ ਨੂੰ,
ਜਿੱਥੇ ਵਾਲ ਤਰਸਦੇ ਕੰਘੀਆਂ ਨੂੰ,
ਅੱਖਾਂ ਸੁੰਨੀਆਂ, ਤੇ ਦੰਦ ਤਰੇੜੇ,
ਤੂੰ ਮੱਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ, ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵੇਹੜੇ!

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਤਲਖ਼ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਹਾਲਤ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੋਕਾ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਲੋਕ ਕਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ।

ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਲੇਖ, ਨਾਵਲ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਜਨਮ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ 1939 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਾਏਸਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣੇ ਤੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ।

ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਆਦਤ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ : ਰਾਏਸਰ ਬਰਨਾਲਾ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਪਿੰਡ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।

ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਰਾਏਸਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਰਕੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ, ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ, ਸਟੇਡੀਅਮ, ਸੜਕ ਦਾ ਨਾਮ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਧੰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅੱਠ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮਧਾਰੀ (ਕੂਕਾ) ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਭਾਰ ਸਮੇਂ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਪੁਰਖੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਸਨ। ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਸ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਲਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਮਾੜੀਆਂ ਜੀਵਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਤੇ ਜੇਬੀਟੀ ਕਰਵਾਈ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਜਦ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਨਕਸਲਵਾੜੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਉਭਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦਾ ਅਹਿਮ ਅੰਗ ਬਣ ਗਏ।

1970ਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਕਸਲਵਾੜੀ ਲਹਿਰ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਧੰਮ ਮਚਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਲੋਕ ਕਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਵਾਂਗ ਵਰਤਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜ਼ਬਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਲਿਖਿਆ-

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਕਿਵੇਂ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਦੱਬਿਆਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਬਣੇ

'ਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਹਾਣੀਓ ਵੇ
ਸੌਣੀਆਂ ਦੇ ਸਾਥੀਓ ਵੇ,
ਚੁੱਕੋ ਵੇ ਹਥੌੜਿਆਂ ਨੂੰ,
ਤੋੜੋ ਹਿੱਕ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ,
ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅੰਗਾਰ'।

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਬਾਰੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ :

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਜਨਮ 20 ਅਪਰੈਲ 1939 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਾਏਸਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੇ 1961 ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਉਦਾਸੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਉੱਠੀ ਨਕਸਲਵਾੜੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤੇ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣਦੇ ਰਹੇ। ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਗਏ। ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਸੀਬ ਕੌਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਕਵੀ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਮੌਤ 6 ਨਵੰਬਰ 1986 ਨੂੰ ਨਾਦੇੜ ਤੋਂ ਆਉਂਦਿਆ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤ ਅੱਜ ਵੀ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੀ ਸਟੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਉਦਾਸੀ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਬੋਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਕਵੀ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸੀਅਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁੱਲ ਸਰਲ ਤੇ ਸੌਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ।

ਜਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਕਸਲਵਾੜੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਬਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੱਕ ਠੋਕ ਕੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 1971 ਵਿੱਚ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ। ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੈਠਿਆਂ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੰਧ ਸਰਹੰਦ ਦੀ ਤੋੜਨੀ ਏ,
ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਹ ਸਾਡੇ ਹਥਿਆਰ ਜਿਉਂਦੇ।
ਗੂਠਾ ਲਾਇਆ ਨਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੇਦਾਵਿਆਂ 'ਤੇ,
ਸਿੰਘ ਅਜੇ ਵੀ ਲੱਖ ਹਜ਼ਾਰ ਜਿਉਂਦੇ।

ਉਦਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਵੀ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਜੋਸ਼ ਭਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹੱਕ ਸੱਚ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚੱਲੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਸਮੇਂ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਕਬੂਲ ਹੋਈ।

ਏਸ ਕੱਚੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਮੂਹਰੇ,
ਕਿਲ੍ਹਾ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਅਸੀਂ ਝੁਕਾ ਦਿਆਂਗੇ।
ਝੋਰਾ ਕਰੀਂ ਨਾ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਾ,
ਕੁੱਲੀ ਕੁੱਲੀ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾ ਦਿਆਂਗੇ।

ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਦੇ ਸੱਥਰ ਦੇ ਗੀਤ ਵਿੱਚੋਂ,
ਅਸੀ ਉਠਾਂਗੇ ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ ਬਣ ਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੂਲਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਨਾ ਸੌਣ ਤੈਨੂੰ,
ਛਾਂਗ ਦਿਆਗੇ ਖੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰ ਬਣ ਕੇ।

ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਦ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਿਆ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝੌਤਾਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਲਕਿ ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ 'ਤੇ ਠੋਕ ਵਜਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਹੱਡੀ-ਹੰਢਾਇਆ ਸੀ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਥਿਆ ਦੇ ਨਾ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ –

'ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਸੀਰੀ ਦੇ ਜੱਟ ਰੋਵੇ,
ਲਿਆ ਤੰਗਲੀ ਨਸੀਬਾਂ ਨੂੰ ਫਰੋਲੀਏ
ਤੂੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਤ ਜੱਗਿਆ।

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਾਦਗੀ ਨਾਲ ਜੀਵਿਆ। ਉਹ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਹੁੰਦੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ 'ਚ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਇਹ ਕਵੀ ਜਿੰਨੀ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਸੀ ਉਨੀ ਹੀ ਸਾਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂਦਾ ਸੀ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਮਾਰਕਸ, ਲੈਨਿਨ, ਏਂਗਲਜ਼, ਮਾਓ ਜੇ ਤੁੰਗ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਸੀਬ ਕੌਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਤੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ।

ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਮਾਂ

ਨੰਦੇੜ ਵਿਖੇ 1 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 5 ਨਵੰਬਰ 1986 ਤੱਕ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਖ਼ੂਬ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਉੱਥੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦੌਰਾਨ 6 ਨਵੰਬਰ 1986 ਨੂੰ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ, ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਹੀਨ ਕਵੀ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ 47 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤ 'ਵਸੀਅਤ' ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਇੰਝ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਏ ਹੋਣ-

ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਤੇ ਨਾ ਰੋਇਓ,
ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਚਾਇਓ।
ਮੇਰੇ ਲਹੂ ਦਾ ਕੇਸਰ,
ਰੇਤੇ 'ਚ ਨਾ ਰਲਾਇਓ।
ਮੇਰੀ ਵੀ ਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੀ,
ਇੱਕ ਬੂਰ ਸਰਕੜੇ ਦਾ ।
ਆਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੇਕ ਕਾਫੀ,
ਤੀਲੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਾ ਲਾਇਓ।
ਵਲਗਣ 'ਚ ਕੈਦ ਹੋਣਾ,
ਮੇਰੇ ਨਹੀਂ ਮੁਆਫਿਕ।
ਯਾਰਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ,
ਅਰਥੀ 'ਤੇ ਹੀ ਜਲਾਇਓ।
ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ,
ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਇੱਕ ਵੇਰਾਂ।
ਜਦ ਜਦ ਢਲੇਗਾ ਸੂਰਜ,
ਕਣ ਕਣ ਮੇਰਾ ਜਲਾਇਓ।
ਜੀਵਨ ਤੇ ਮੌਤ ਤਾਈਂ,
ਆਉਂਦੇ ਬੜੇ ਚੁਰਾਹੇ।
ਜਿਸ ਦਾ ਪੰਧ ਬਿਖੇੜਾ,
ਓਸੇ ਹੀ ਰਾਹ ਜਾਇਓ।

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ : 'ਲੋਕ ਕਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.) ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਰਾਏਸਰ ਵਿਖੇ ਹਰ ਸਾਲ ਉਦਾਸੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਹਰ ਸਾਲ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣ ਰਹੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ : ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀਆਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਈ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਮ 'ਲੋਕ ਕਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਰਾਏਸਰ ਪੰਜਾਬ' ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਦਾ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ 'ਲੋਕ ਕਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਯਾਦਗਾਰ ਸਟੇਡੀਅਮ' ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿੰਡ ਰਾਏਸਰ ਤੋਂ ਚੰਨਣਵਾਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 2011 ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਦਹਾਕਾ ਭਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹੁਣ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ 'ਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਮਹੂਰਤ ਸਮੇਂ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

KRAFTSMAN ELECTRIC LTD.
ELECTRIC
Residential & Commercial
Licensed, Bonded & Insured
CERTIFIED ELECTRICIAN CERTIFIED
BBB ACCREDITED BUSINESS
www.kraftsmanelectric.ca
kelectric17@gmail.com
778-883-1313

ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਫਰੈਡਰਿਕ ਏਂਗਲਜ਼ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ

ਦੁਪਹਿਰ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ, ਮਹਾਨ ਜੀਵਿਤ ਚਿੰਤਕ ਨੇ ਸੋਚਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਮਿੰਟ ਲਈ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਪਾਇਆ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਸੀ – ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ। ਇਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਖਾੜਕੂ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰੂਹ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਖਲਾਅ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾਰਵਿਨ ਨੇ ਜੈਵਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ: ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਤੱਥ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧੇ ਦੁਆਰਾ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਿ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਣ, ਪੀਣ, ਪਨਾਹ ਅਤੇ ਪਨਾਹ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੱਪੜੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਵਿਗਿਆਨ, ਕਲਾ, ਧਰਮ, ਆਦਿ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਸਕੇ; ਇਸ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀ ਪਦਾਰਥਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ, ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਯੁੱਗ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਡਿਗਰੀ, ਉਹ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਕਲਪਾਂ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜੇ ਗਏ ਬੁਰਜੂਆ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਖੋਜ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਵਾਧੂ ਮੁੱਲ ਦੀ ਖੋਜ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੁਰਜੂਆ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਜੀਵਨ ਭਰ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਧੰਨ ਹੈ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸਦੀ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ – ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਤਹੀ ਨਹੀਂ – ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸੁਤੰਤਰ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਅੱਧਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਰਕਸ ਲਈ, ਵਿਗਿਆਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿਸ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਵਿਹਾਰਕ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਅਜੇ ਅਸੰਭਵ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਖੋਜ ਨੇ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਨਰਲ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਮਾਰਸੇਲ ਡੇਪ੍ਰੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਹਾਲੀਆ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਰਕਸ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੀ। ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਅਸਲ ਮਿਸ਼ਨ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ ਲਈ, ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ, ਤੁਹਾਡੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ। ਲੜਾਈ ਉਸ ਦਾ ਤੱਤ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਜਨੂੰਨ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਜੋ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਦ ਫਸਟ ਰੇਨਿਸ਼ ਜ਼ੀਤੁੰਗ (1842), ਪੈਰਿਸ ਵੋਰਵਰਟਸ (1844), ਡਯੂਸ਼ ਬ੍ਰਸੇਲਜ਼ਰ ਜ਼ੀਤੁੰਗ (1847), ਨਿਊ ਰੇਨਿਸ਼ ਜ਼ੀਤੁੰਗ (1848–49), ਨਿਊਯਾਰਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ (1852–61), ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਦਾ ਕੰਮ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਾੜਕੂ ਪੈਂਫਲੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ, ਪੈਰਿਸ, ਬ੍ਰਸੇਲਜ਼ ਅਤੇ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਨੂੰ ਤਾਜ ਦੇ ਕੇ, ਮਹਾਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਰਕਿੰਗ ਮੈਨਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ – ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਤੇ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮਾਰਕਸ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਦਨਾਮ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਬੁਰਜੂਆਜ਼ੀ, ਭਾਵੇਂ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਅਤਿ–ਜਮਹੂਰੀ, ਉਸ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੱਕੜੀ ਦਾ ਜਾਲ ਹੋਵੇ, ਇਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਅਤਿ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਇਬੇਰੀਆ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੱਕ, ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਾਥੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿਆਰੇ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਸੋਗ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ – ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ, ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ। . ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ।

ਹਾਈਗੇਟ ਕਬਰਸਤਾਨ, ਲੰਡਨ. 17 ਮਾਰਚ 1883 ਈ 14 ਮਾਰਚ

ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਲੀਡਰ ਬਣਨਾ

ਸਨੀ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਐਡਮਿੰਟਨ : ਏਥੇ ਲੀਡਰ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਭਾਵੇਂ ਬੱਦਲ਼ਵਾਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ "ਸੰਨੀ ਡੇਅ" ਹੋਵੇ? ਬੜਾ ਕੁੱਝ ਵੇਚਣਾ ਪੈਂਦਾ? ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵੇਚਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ? ਨੈਤਿਕਤਾ ਵੇਚਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ? ਇਮਾਨ ਵੇਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਧਰਮ ਵੇਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਰੱਬ ਵੇਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਜਨਤਾ ਤੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀ ਪ੍ਰੌਪਰਟੀ ਵੇਚਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ? ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦਾ ਪੇਂਟ ਕਰਕੇ ਵੇਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਚਿੱਟਾ ਕਾਲ਼ਾ ਜੋ ਵੀ ਵਿਕੇ ਵੇਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਲੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ? ਚਾਹ ਵੀ ਵੇਚਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ? ਲੀਡਰ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ? ਬੜਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਚੋਰ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਧੋਤੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਦੇ? ਰੰਗ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਲਲਾਰੀ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਝੂਠ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕੇ ਕੰਜਰ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਨਕਲੀ ਸਮਾਈਲ ਵਾਲ਼ਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਗਾਲ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਸੁਣ ਕੇ? ਦੂਸਰੇ ਵਿੱਚ ਦੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ?ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਮਦਾਰੀ ਤੇ ਜੋਕਰ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਲੀਡਰ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ? ਬੜਾ ਕੁਝ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਰੇਤ ਬਜਰੀ ਲੁੱਕ ਖਾਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ? ਰਿਸ਼ਵਤ ਖਾਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ? ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਰਾਤ ਦਿਨੇ ਖਾਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ? ਚਿੱਟਾ ਕਾਲ਼ਾ ਜੋ ਵੀ ਮਿਲੇ ਖਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ? ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਪੀਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਲੀਡਰ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ? ਹੋਰ ਬੜਾ ਕੁੱਝ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਚਮਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੜਛੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵੀ.ਸੀ. ਬਣਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਰੱਖਣ ਲਈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਲੀਡਰ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ? ਲੋੜਵੰਦ ਸੁਹੱਪਣ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਾ ਲਾਰਾ ਲਾ ਕੇ? ਫ਼ਾਰਮ ਹਾਊਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾ ਕੇ? ਆਪਣੀ ਬੁੱਕਲ਼ ਵਿੱਚ ਬਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਲੀਡਰ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ? ਜਦੋਂ ਕੁਰਸੀ ਖੁੱਸਣ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ? ਵੋਟਾਂ ਖਾਤਰ? ਬੜੇ ਪਾਪੜ ਵੇਲਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ? ਹੱਥ ਕੰਡੇ ਵਰਤਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ? ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ 'ਤੇ ਜਾਤਪਾਤ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਲੜਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਐਮ.ਐਲ.ਏ, ਐਮ.ਪੀ. ਵੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚੋਂ? ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗਰ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਖ਼ਰੀਦਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ? ਈ.ਡੀ. ਦੀ ਰੇਡ ਤੋਂ ਡਰਾ ਕੇ ਚੋਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਲੀਡਰ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ? ਲੁੱਟਿਆ ਪੈਸਾ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਚਿੱਟਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮਾਂ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਾਂ ਧੀਆਂ, ਪੋਤੇ ਪੋਤੀਆਂ, ਦੋਹਤੇ ਦੋਹਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਲਈ? ਵਧੀਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਲੀਡਰ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ? 'ਲੋਕ ਕਵੀਆਂ' ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਅਵਾਰਡ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਕੇ ਨਿੱਘੀਆਂ ਲੋਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਲੇਟ ਕੇ? ਵੱਡੀ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ? 'ਰਾਜ ਕਵੀ' ਦਾ ਤਿਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਲੀਡਰ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ? ਲੀਡਰ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ

Galaxy Kitchen Cabinets Ltd.

Residential & Commercial

• Custom Cabinets • Countertops

• Vanities Bars • Entertainment Units

Call for Free Estimate :

Sarbjit S. Mangat

778-549-4740

12-13325 - 76 Ave. Surrey BC V2W 2V8 | F: 604-503-0058

Hans

Demolition & Excavating

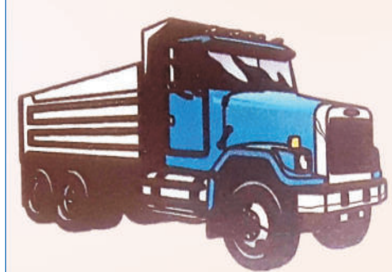

* Excavating * Demolition
* Sand Gravel
* Drain Tiles * Backfill
* Backhoe Service
* Trucking
* Land Clearing
* Hourly or Contract

Free Estimates

Ph : 604-240-8002

or : 604-250-3834

3822 Marine Way

Burnaby, B.C. V5J 3H4

THE HARP GREWAL

ਹਰਪ ਗਰੇਵਾਲ REAL ESTATE TEAM

416.722.3500 (Direct)

905.913.8500 (Office) 905.913.8585 (Fax)

Email: harpgrewals@gmail.com

www.HarpGrewal.ca

HOMELIFE SILVERCITY

REALTY INC., BROKERAGE

HIGHER STANDARDS

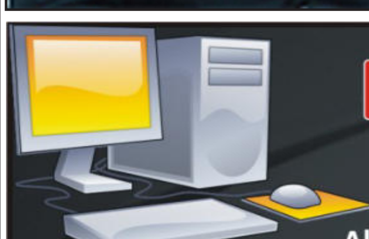

Baljinder Singh

Graphic Designer

All types of Newspaper Advts. Newspaper Planning, Designing of Catalogues, Brochures etc.

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਆਰ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

+91-92167-29598

E-mail : akashdeep.1064@gmail.com | baljinderpta1@gmail.com

Trust Your Memories to the Professionals

Dream Productions inc.

Wedding, Birthday, Engagement, Slide Show, Music Video, T.V. Program, Modeling Picture, Concert, Community Event Etc.

We can Also Arrange

Decoration

Party Rentals

Customer satisfaction is our pride!

VIDEO	PHOTOGRAPHY	MUSIC
Video film with single, double & multiple camera system (Broadcast Quality)	Digital Photography (Coloured, black and white) digital enhancement	DJ, Lighting, screen Projector live sound etc.

403-835-2762 or 29 DREAM(37326)

Special Packages Available For All Occasions in Calgary

Punjabi Rang Radio

CHLO AM530

(TORONTO)

11PM-12AM

(SATURDAY)

Producer/Host

Chamkaur Singh Phulewala

Email punjabirang13@hotmail.com

Cell : 416 662 1313

ZOLO

Mandeep Dhaliwal

Sales Representative

416-648-9053

416-898-8932

dhaliwal.mandeep137@gmail.com

202-895 Lawrence Ave E, North York, ON M3C 3L2

GALAXY Frightline inc.

Hiring Drivers/Owners/Operators

We Offer:
* Competitive Salary
* Fuel Cards
* Late Model Equipment
* NewPay Package
* On Site Maintenance Facility
* Extra Drops and Pickups Paid
* Guaranteed Miles Per Month
* Guaranteed Home Time

We Require:
* 2 Years Experience
* Clean Current Abstract
* Ability to Cross Border
* Positive, Professional Attitude

For:
* GTA
* ON-QC
* ON-MB-AB-BC
* USA

SAFETY : PHONE 416-644-8881 ext# 111

CELL : 437-429-1300

FAX: 416-644-8882

EMAIL: dispatch@galaxyfreightline.com

www.galaxyfreightline.com

*1580 Britannia Road East *Mississauga *ON *L4W 1J2

ਬੇਟ ਤੋਂ ਕਲੀਵਲੈਂਡ : ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਦਾ ਕੱਚੇ ਪੱਕੇ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ

ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਝੰਡ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਭੰਡਾਲ ਕੱਚੇ ਤੇ ਪੱਕੇ ਦੋਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਦਾ 'ਪਾਂਧੀ' ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਵੱਸੇ ਪਿੰਡ ਭੰਡਾਲ ਬੇਟ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਬੇਟ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਜਲੰਧਰ, ਗੁਰੂਸਰ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਦਾ 'ਕੱਚਾ ਰਸਤਾ' ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ 'ਪੱਕੀ ਸੜਕ' ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੁੜ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ 'ਪਰੈੱਪ' ਤੋਂ ਬੀ.ਐੱਸ. ਸੀ. ਤੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਨੇਡਾ ਦਾ 'ਹਵਾਈ ਮਾਰਗ' ਫੜਦਾ ਹੈ। 2003 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਪਰਵਾਸੀ' ਤੇ 'ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਪੋਸਟ' ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੰਮੇਂ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਇਹ 'ਪਾਂਧੀ' 2015 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ 40 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੇ ਖ਼ੁਦ ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਬਾ-ਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਹੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਮੁੱਖਬੰਦ ਵਿਚ ਉੱਘੇ-ਲੇਖਕ ਦਰਸ਼ਨ ਬੁੱਟਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਜੀਵਨ-ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਪੁਖ਼ਤਾ ਪਾਂਧੀ' ਆਖਿਆ ਹੈ।

ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਅਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲੇਖਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੀਆਂ 5 ਕਾਵਿ-ਪੁਸਤਕਾਂ, 14 ਵਾਰਤਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ 'ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਜੂਹ ਕੈਨੇਡਾ' ਵਿਚ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਡਾ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਥਿੰਦ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਹ ਪੁਸਤਕ 'ਕੱਚੇ ਪੱਕੇ ਰਾਹ' ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਉਸ ਦੀ ਤੇਈਵੀਂ ਪੁਸਤਕ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਦੋ ਅਧਿਆਏ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਏ 'ਮਾਂ! ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਸੀ' ਵਿੱਚ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਐਵਾਰਡ' ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਛੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਚੁੱਕੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਅੱਖਰਾਂ ਤੇ ਐਵਾਰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਇਨਾਮ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿੰਨਾ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ "ਮਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੋਰੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧੂਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਚੋਂ ਵੇਖਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਘਰ ਦੀ ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖ਼ਿਅਤ ਆਲ੍ਹਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚਲਾ ਘਰ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕੋਠੜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੰਦਰਾ ਪੇਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲਿਆ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹਵਾਇਆ ਸੀ।" (ਪੰਨਾ-12)

ਦੂਸਰੇ ਅਧਿਆਇ 'ਬਾਪ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਤ ਕੀਹਨੇ ਕਹਿਣਾ' ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ 2019 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਅਚਾਨਕ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਪ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਨਾੜੀ ਫਟ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਕੀ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਓਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸਵੇਰੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਦੀ ਫਲਾਈਟ ਲੈ ਕੇ ਪਤਨੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਬੇਟੀ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਜਲੰਧਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਆਈ. ਸੀ. ਯੂ. ਵਿੱਚ 'ਕੌਮਾ' ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਹਿੱਲ ਪਏ ਬਾਪ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕਿਆਸ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਕੇ ਤਿੰਨ ਮੀਲ ਦੂਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਕਵਿੰਟਲ ਕਣਕ ਦੀ ਬੋਰੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਟਿਕਾ ਚੁਬਾਰੇ ਤੋਂ ਲੱਕੜ ਦੀ ਪੌੜੀ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਕੇ ਗੱਡੇ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਬਲ ?ਦ ਦਾ ਜੂਲ਼ਾ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਧਰ ਕਈ ਮੀਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਇੰਜ ਬੇਸੁੱਧ ਤੇ ਨਿਢਾਲ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਖੱਬਾ ਪਾਸਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਜਿੰਦ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਹਕੀਕਤ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੁੱਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਾਪ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਹਰਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ:

ਨਬਜ਼ ਦਾ ਚੱਲਣਾ
ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਆਣਾ-ਜਾਣਾ
ਨੱਕ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਤਰਲ ਖ਼ੁਰਾਕ
ਗੁਲੂਕੋਜ਼ ਦੀ ਤਿੱਪ-ਤਿੱਪ
ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦਾ ਹਿੱਲਣਾ
ਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਅੱਖ ਦਾ ਝਪਕਣਾ
ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ (ਪੰਨਾ - 36)

ਬਾਪ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਟਰੇਂਡ ਨਰਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਗੁਲੂਕੋਜ਼ ਦੀ ਡਰਿੱਪ, ਆਕਸੀਜਨ ਤੇ ਹੋਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਪਰ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ 31 ਮਾਰਚ 2019 ਨੂੰ ਬਾਪ ਨੂੰ ਧੁਰ-ਦਰਗਾਹੋਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੂੰ ਬਾਪ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਬੋਲ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ:

ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਹਾਂ
ਘਰ ਦੇ ਜੀਅ
ਪੀਰ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਗਏ ਹੋਏ ਨੇ

ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਸਿਮਰਤੀਆਂ 'ਚ
ਗਵਾਚ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ
ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਬਿੜਕ
ਮੇਰੀ ਨਮ-ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਤੋੜਦੀ ਹੈ
ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਘਰ ਵੜਦਾ ਬਾਪ
ਬੋਝੇ 'ਚੋਂ ਅੰਬ ਕੱਢ
ਮੈਨੂੰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ :
"ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਤੂੰ ਆਇਆ ਹੋਵੇਂਗਾ
ਤੈਨੂੰ ਖੂਹ ਵਾਲੇ ਬੂਟੇ ਦੇ ਅੰਬ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹਨ
ਅੱਜ ਇੱਕ ਅੰਬ ਲੱਭਾ ਸੀ
ਲੈ ਫੜ, ਚੂਪ ਲੈ।"

ਤੇ ਮੈਂ ਬਾਪ ਦੇ ਝੁਰੜੀਆਂ ਭਰੇ
ਕੰਬਦੇ ਹੱਥੋਂ ਅੰਬ ਫੜਦਿਆਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ...
ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰਾ ਬਾਪ
ਮਾਂ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ : 47-48)

ਅਗਲੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਲੋਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬੂਹੇ-ਬਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਰਵੇ ਆਪਣੇ ਚੁਬਾਰੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਉਸ ਦਾ 'ਸਟੱਡੀ-ਰੂਮ' ਤੇ 'ਬੈੱਡ-ਰੂਮ' ਸੀ। ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਵਦਾ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਦੇ ਕੇ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਸੀ ਤੇ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਡੰਗਰਾਂ ਨੂੰ ਨਲ ?ਕਾ ਗੇੜ ਕੇ ਪਾਣੀ ਡਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦ ਉੱਘੇ ਕਵੀ ਹਰਭਜਨ ਹੁੰਦਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਹੀ ਮਿਹਨਤੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ, ਰਤਨ ਚੰਦ ਤੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਦਾਸ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੋਰੀਆਂ ਤੇ ਤੱਪੜਾਂ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੇ ਮਿਡਲ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਮਿੱਤਰ ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਨੌਵੀਂ ਤੇ ਦਸਵੀਂ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਅੱਪਗਰੇਡ ਹੋਏ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਧਾਲੀਵਾਲ ਬੇਟ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜੁਆਨ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ

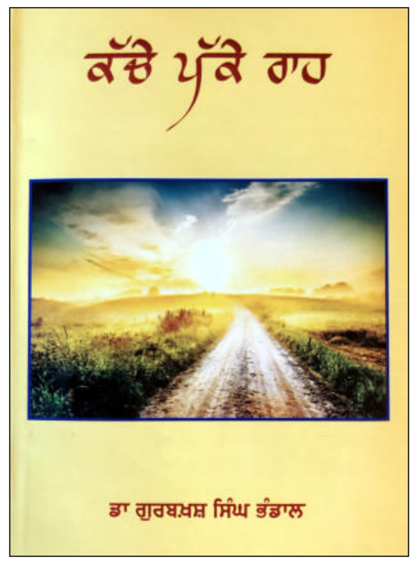

ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਜਮਾਤ 'ਪਰੈੱਪ' ਦੇ ਨਾਨ-ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਮੈਟ੍ਰਿਕ 'ਚ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਦਾਖ਼ਲਾ ਤਾਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਿਆ ਪਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗੀ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਆਰਟਸ ਗਰੁੱਪ ਲੈ ਲਿਆ। ਪਰ ਆਸਾਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਇਹ 'ਮੌਜ' ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਨਾ ਮਾਣੀ ਜਾ ਸਕੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਹੀਨੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਭੰਡਾਲ ਦੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਕਾਲਜ ਆ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਹੁਕਮ "ਜੇਕਰ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਇੰਸ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫੜ ਆਪਣਾ ਬਸਤਾ ਤੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਬਾਪ ਦੇ ਨਾਲ ਹਲ ? ਦੀ ਜੰਘੀ ਫੜ ਤੇ ਵਾਹੀ ਕਰ, ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮੁੜ ਸਾਇੰਸ ਵੱਲ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ।

ਇੱਥੇ ਹੀ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੁਚਿੱਤੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੀਡੀਅਮ ਤੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਜਾਣ ਕਰਕੇ 'ਪਰੈੱਪ' ਵਿੱਚੋਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੂੜੀ ਖਿਲਾਰਦਿਆਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੋਏ ਹੰਝੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦਾ, ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਭੰਡਾਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਉੱਥੇ ਅੱਗੋਂ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੀ ਠਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨੰਬਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਥੋਂ ਬੀ.ਐੱਸ.ਸੀ. ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਮੈਰਿਟ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਹਿਮ ਅਧਿਆਇ 'ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦਾ ਵਰਦਾਨ' ਵਿੱਚ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਬਿਆਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਦਾ ਅਗਲਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਐੱਮ.ਐੱਸ.ਸੀ. ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਕਰੀ ਲੱਭਣ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਸੁਧਾਰ ਵਿਖੇ ਰੈਗੂਲਰ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲੈੱਕਚਰਾਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਮਸਾਂ ਹੀ ਰਵਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸ ਦੀ 'ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ' ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਖਤਾਵਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਫ਼ਾਰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੜ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਉਸ ਨੂੰ ਬੀ.ਐੱਡ. ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਮਾਸਟਰ ਬਣਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰੜ 'ਚ ਸਾਬਤ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਡੀ.ਏ.ਵੀ. ਕਾਲਜ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਸਾਲ-ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਵਾਲੀਆਂ ਐਡਹਾਕ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ-ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਾ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਬਖਤਾਵਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਕਾਲਜ ਦਾ ਕੁਰੱਖ਼ਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਦੇ ਸਹਿਕਰਮੀ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾਂਸ਼ੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਹਰਬੰਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਡੱਕੋ-ਡੋਲ੍ਹੇ ਖਾਂਦੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲੀਹੇ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਡਾ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਭੰਡਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਨਿਯੁੱਕਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ, ਡਾ. ਦੀਦਾਰ, ਡਾ. ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਮਹਿਰੋਕ ਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਵਰਗੇ ਸੁਹਿਰਦ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਬਦਲੀ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਜੀਵਨ-ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਫਿਰ 'ਰਵਾਂ' ਤੋਰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਬੀ.ਐੱਸ.ਸੀ. ਤੇ ਐੱਮ.ਐੱਸ.ਸੀ. ਵਿੱਕ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜੂਨੀਅਰ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਮਿੱਤਰ ਡਾ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਥਿੰਦ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ-ਟਾਈਮ ਪੀਐੱਚ.ਡੀ. ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁੱਝਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਕੋਈ ਛੁੱਟੀ ਲਏ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਫ਼ਿਜ਼ਿਕਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਲੈਬਾਰਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਤਜਰਬੇ ਦਿਲ ਲਾ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਪਣੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੋਸਤ ਡਾ. ਥਿੰਦ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰਿਤ ਜਿੱਥੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਾਨਵੋਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਗਾਊਨ ਪਾ ਕੇ ਪੀਐੱਚ.ਡੀ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੱਧਰ ਪੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਘਰੇਲੂ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਖੁਰਾਨਾ ਦੇ ਸੁਹਿਰਦ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਧੂਰੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਦੇ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ ਪੀਐੱਚ.ਡੀ. ਦੀ ਇਹ ਡਿਗਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ' ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਸਿਰੜੀ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਰਤਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਿਸਾਲਿਆਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ ਹਰ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾ-ਕਾਇਦਗੀ ਨਾਲ ਛਪਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਤਾਂ ਰਸਦਾਇਕ ਹੈ ਈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕਾਵਿ-ਮਈ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਓਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇ ਝੰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਨਾਬੀਲਾ ਰਹਿਮਾਨ ਦਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਭੰਡਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਨਸਰੀ-ਨਜ਼ਮ ਲਿਖਦੇ ਹੋ।" (ਪੰਨਾ-162)

ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਆਪਨ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਬਾ-ਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਕਥਨ ਹੈ, "ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਰਫ਼ਾਂ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿੱਚ ਜੋਗੀ ਵਾਲ਼ਾ ਹੋਕਰਾ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਣੇ ਨੇ ਤੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਕੋਰੇ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਫ਼ੈਲੀ ਅਜਿਹੀ ਇਬਾਰਤ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਦੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਇਬਾਦਤ ਬਣਨ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੋ ਸਕੇ।" (ਪੰਨਾ-165)

ਰੱਬ ਕਰੇ! ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਨਿਰਵਿਘਨ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇ। ਨਾਲੇ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 'ਕੱਚੇ ਪੱਕੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 'ਫ਼ਰੀਵੇਜ਼' (ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ 'ਹਾਈਵੇਜ਼') 'ਤੇ ਸਪਾਟ ਦੌੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕਿਹੜੀ ਕੰਮ ਤੋਂ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਬੰਦਿਸ਼ ਹੈ। ਅੱਸੀ-ਅੱਸੀ, ਨੱਬੇ-ਨੱਬੇ ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੂੰ ਲੰਮੀਂ ਆਯੂ ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਬਖ਼ਸ਼ੇ। ... ਤੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਇਹ 'ਕੱਚਾ ਪੱਕਾ ਸਫ਼ਰ' ਇੰਜ ਹੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ।

COME JOIN THE 13TH ANNUAL
SHAHEED BHAGAT SINGH
5K RUN ON JUNE 9 BEAR CREEK PARK

Late REGISTRATION 8:00AM
TRACK EVENTS 10:00AM
5K RUN & 3K WALK
11:00AM

REGISTRATION FEE $20 WITH T-SHIRT
CHILDREN 6 & UNDER FREE T-SHIRT

PROCEEDS GO TO SURREY FOOD BAND

For Registration or any other information please contact :
Iqbal Purewal 604-720-1652 Parminder Swaich 604-760-4794
Jesse Purewal 778-668-0699 Makhan Dosanjh 778-251-6010
Kirpal Balns 604-518-7676 Santokh Dhesi 604-339-7439

ORGANIZED BY : SHAHEED BHAGAT SINGH MEMORIAL 5K RUN SOCIETY

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਭੀਮਰਾਵ ਅੰਬੇਡਕਰ ਜੀ ਦੇ 133ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਫਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਚੈਕਅੱਪ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ

ਲੁਧਿਆਣਾ, (ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ) : ਪਿੰਡ ਖਾਨਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਵੈਲਫੇਅਰ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗਨਾਈਜੇਸ਼ਨ (ਰਾਜਿ.) ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਡਾ, ਅੰਬੇਡਕਰ ਸੋਸਿਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (ਰਾਜਿ.) ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਭੀਮਰਾਵ ਅੰਬੇਡਕਰ ਜੀ ਦੇ 133ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਫਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਚੈਕਅੱਪ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ।

ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਕੀ ਤੂਰ ਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਫਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਚੈਕਅੱਪ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਖਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਾਰੇ ਮਰੀਜਾਂ ਦੇ ਹਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਫਰੀ ਟੈਸਟ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਟੈਸਟ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਟੈਸਟ ਅਤੇ ਹਰ ਬਿਮਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਫਰੀ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਫਰੀ ਐਨਕਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲੱਕੀ ਤੂਰ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਏ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਖਾਨਪੁਰ ਦੇ ਆਏ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੇਟਡ ਟਿੱਸ਼ੇਲਦਾਰ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਕੀ ਤੂਰ ਜੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਵੀਰਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪੱਪੂ ਅਸਟਰੀਆ, ਰਾਮ ਜੀ ਦਾਸ ਯੂਕੇ, ਲੱਡੂ ਪੈਰਿਸ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਮੇਹਮੀ ਕੁਵੈਤ, ਦੀਪੂ ਵਿਆਨਾ, ਗਿੰਦਾ ਵਿਆਨਾ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਭੁੱਲਰ ਅਸਟਰੀਆ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਕੈਨੇਡਾ. ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਅਹਲੂਵਾਲੀ ਅਮਰੀਕਾ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਸਰਪੰਚ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਲੱਕੀ ਤੂਰ, ਉਘੇ ਵਕੀਲ ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਨਿੱਕਾ ਖ਼ਾਨਪੁਰ ਲਵਲੀ ਖਾਨਪੁਰ, ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਖਾਨਪੁਰ, ਇੰਦਰ ਕੋਚ, ਨਾਰੰਗ ਸਿੰਘ ਆਲਮਗੀਰ, ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਰਾੜਾ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਖਾਨਪੁਰ, ਬੌਬੀ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਸੋਨੀ ਸਨੇਤ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੈਸ, ਜਗਰੂਪ ਖਾਨਪੁਰ ਗੁਰਚਰਨ ਕਾਲਾ, ਸਨੀ ਵੀਰ ਤੇ ਤਰੁਣ ਜੀ ਨੇਡਾ ਮੌਜੀ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਮਲਾਪੁਰੀ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋ ਡਾਕਟਰਾਂ ਸਹਿਬਾਨ ਡਾ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ, ਦਲਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਡਾ, ਰਾਖਵੀਰ ਸਿੰਘ , ਡਾ, ਹਿੰਮਤ ਕੁਮਾਰ, ਡਾ, ਮੌਜੀ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ (GK LAB) ਅਤੇ ਡਾ. ਸੁਖਮਨਮੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਕੈਂਪ ਲਗਵਾਣਾ ਹੋਵੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ 9592780444-9217593111 ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ।

ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਲੋਕ ਆਗੂ

ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਚਾਨਣ ਬਖੇਰ ਗਿਆ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ

ਬੰਗਾ, (ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ) : “ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਲੋਕਪੱਖੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਧੁਰਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡਾ ਖੱਪਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀਂ ਕੀਤਿਆਂ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਪੱਖੀ ਕੰਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਹਿਣਗੇ।” ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਅੱਜ ਪਿੰਡ ਹੀਉਂ ਵਿਖੇ ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਦੀ ਯਾਦ ’ਚ ਆਯੋਜਤ ਕੀਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜਗਮੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਪਲਸ ਮੰਚ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ, ਸੀਪੀਆਈਐੱਮ.ਐੱਲ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ, ਪੰਜਾਬ ਜਮਹੂਰੀ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮਾ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੇਖਕ ਸੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ, ਕਿਸਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਹਰਪਾਲ ਸੰਘਾ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਾਇਕਾ ਸੀਪੀਆਈਐੱਮ.ਐੱਲ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗੂ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਉਦਾਸੀ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਲਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸੁੱਖੀ, ਆਪ ਦੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਕੁਲਜੀਤ ਸਰਹਾਲ, ਬਸਪਾ ਆਗੂ ਪ੍ਰਵੀਨ ਬੰਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਹੀਉਂ ਨੇ ਇਕ ਦੱਬੇਕੁਚਲੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਉੱਥੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਲੋਕਪੱਖੀ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਮਹੂਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਕੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਚਾਨਣ ਵੰਡਣ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਇਲਾਜ਼ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਬੁਲੰਦ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਹੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਝੰਡੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦੇਣਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਕੀਦੇ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਬਹੁਪੱਖੀ ਘਾਲਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ‘ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉੱਕਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਸਭਾ ਵਿਨੀਪੈੱਗ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਲਦੇਵ ਰਹਿਪਾ, ਈਸਟ ਇੰਡੀਅਨ ਡਿਫੈਂਸ ਕਮੇਟੀ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੇ ਹਰਭਜਨ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਵੈਚ, ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਇੰਡੀਅਨ ਵਰਕਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਵੈੱਲਫੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਲੇਖਰਾਜ ਡਰਬੀ, ਇੰਡੀਅਨ ਵਰਕਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬੈੱਡਫੋਰਡ ਬਰਾਂਚ ਦੇ ਆਗੂ ਰਤਨ ਪਾਲ ਮਹਿਮੀ, ਪਾਸ਼ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਧੰਜਲ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨਕਸਲੀ ਆਗੂ ਦਰਸ਼ਨ ਖਟਕੜ, ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ, ਪੰਜਾਬੀ, ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਬੰਗਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹਰਿੰਦਰ ਬੀਸਲਾ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ, ਜਸਵੀਰ ਮੰਗੂਵਾਲ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਮੰਗੂਵਾਲ ਪਰਿਵਾਰ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਵੈਚ, ਡਾ. ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਟੀਚਰਜ਼ ਫਰੰਟ, ਲੋਕ ਸੰਗਰਾਮ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਮਾਸਟਰ ਸੁਖਦੇਵ ਫਗਵਾੜਾ ਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਫਗਵਾੜਾ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜ਼ੋਨ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਮਾਸਟਰ ਜਗਦੀਸ਼, ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਮੇਹਰ ਮਾਣਕ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ, ਸ਼ਹੀਦੇਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਬੰਗਾ, ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਇਲਾਕਾ ਬੰਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਰਜਨਾਂ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਨੇਹੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਸ਼ੋਕ ਮਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ। ਘੁੱਮਕੜ ਟੀਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਵਿੱਛੜੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਈ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਵਿਰਕ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸ਼ਪਾਂਜਲੀ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਅਵਾਰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਅਵਾਰਡ 5100 ਰੁਪਏ ਸ਼ੀਤਲ ਰਾਮ ਬੰਗਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸਕੇ-ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਦਲਿਤ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ, ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ, ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਟੀਚਰਜ਼ ਫਰੰਟ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਲੇਖਕ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿੱਤੂਪੁਰ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਜੁਗਰਾਜ ਟੱਲੇਵਾਲ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੀਰ ਦੀਪ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਇਸਤ੍ਰੀ ਜਾਗਰਿਤੀ ਮੰਚ ਦੀ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕੌਰ ਸੰਘਾ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਫ਼ਗਵਾੜਾ, ਰਿਟਾਇਰਡ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਰਾਹੀ, ਕਵੀ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕੜ, ਗੀਤਕਾਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ, ਸੰਧੂ ਵਰਿਆਣਵੀ, ਸੋਮਾ ਸਬਲੋਕ, ਡਾ. ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ, ਕਵੀ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਾਇਕ ਧਰਮਿੰਦਰ ਮਸਾਣੀ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੱਧੂ, ਜਮਹੂਰੀ ਆਗੂ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ, ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਤਲਵਿੰਦਰ ਹੀਰ ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਚੰਨੀ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਰਮੇਸ਼ ਵਿਰਦੀ, ਅਵਤਾਰ ਕਲੇਰ, ਚਰਨਜੀਤ ਸੱਲਾਂ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰਮ, ਨਰਿੰਦਰ ਮਾਹੀ, ਧਰਮਵੀਰ ਪਾਲ ਹੀਉਂ, ਕਵੀ ਦੀਪ ਕਲੇਰ, ਤੀਰਥ ਰਾਮ ਰਸੂਲਪੁਰੀ, ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਝਿੱਕਾ, ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸ਼ਿਂਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ, ਮੋਹਣ ਬੀਕਾ, ਖੁਸ਼ੀਰਾਮ ਗੁਣਾਚੌਰ, ਸਮੇਤ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

DM TRANSPORT

ace ACI US&Canada Bonded

Bob Dhaliwal
President
Phone# 1-844-820-3434 EXT 112
647-554-9723
Fax # 1-416-981-3515
19 Wheeler Dr
Bolton, ON L7E4H8
Email : bob@dmtransport.ca
Web : www.dmtransport.ca

Hiring AZ drivers and owner operator

Description
We're currently hiring AZ drivers and O/O for Long haul to California and Midwest (Flatbed) and Dryvan and reefer (Midwest)
What we are offering:
• Great Pay • Great work environment • Consistent work & and miles! • Scale bypass
Requirements for our AZ Truck Driver positions:
• Valid AZ license • Previous 2 Year min Experience moving a tractor trailer • Clean Abstract & Commercial Driving record • Clean Criminal Background.
For further details on hiring, please apply directly & we will be in touch. Feel free to e-mail your resume at BOB@DMTRANSPORT.CA or call me Bob 416-318-5032

ਤਰਾਸਦੀ : ਕੈਨੇਡਾ ’ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਅਤੇ ਅਣਹੋਣੀ

ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਖੁਸ਼ ਧਾਲੀਵਾਲ
8847227740

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਕਾਰਣ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ ਜਾਂ ਦਿਲ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ. ਉਸ ਵਕਤ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਮੌਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਕੋਰਨਰ ਸਰਵਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਜਾ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਪਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ. ਜੇਕਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਤਰਾਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਮਾਪੇ ਖੁਦ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ. ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਰਅਸਲ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਾਰਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੇ, ਸੱਚ ਲੁਕੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਪਰ ਜੋ ਨਾਲ ਦੇ ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਹੁੰਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਫੀਮ ਜਾਂ ਭੰਗ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਿਲਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਏਥੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਿਕਣ ਵਾਲੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਸ਼ਾ ਵੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁੱਤੇ ਪਿਆਂ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਕੋਰਨਰ ਸਰਵਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਰੁਕ ਗਈ। ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਜਾਂ ਲਕਵਾਂ ਜਿਹਾ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਦਾ ਵੀ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਜਾਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁੱਤਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਇਥੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਹੈਰੋਇਨ, ਅਫੀਮ, ਭੰਗ ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਨਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਜਾ ਨਾਲਦਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਜਾਂ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਹੀ ਐਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਹਿਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹੀ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦਰਜਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਓਵਰਡੋਜ ਕਾਰਨ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ. ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਬੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਦਨਾਮ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਨਰਸਾ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ’ਤੇ ਅਤੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰੋ, ਸਿਉਂਕਿ, ਓਵਰਡੋਜ ਦਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਇਨਸਾਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਓਵਰਡੋਜ ਹੋਣ ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਧੇਰੇ ਨਸ਼ੇ ਮੌਕੇ ਵਧੇਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ. ਕਈ ਵਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿ ਇਹ ਨਸ਼ਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਸਿਰਫ ਜਾਨਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਿਚ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਹੋਣ ਕਾਰਣ, ਉਸ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ’ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ੇ ਨਾ ਕਰੋ। ਕਿਉਂਕਿ, ਮਿਲਾਵਟ ਬਹੁਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਫੈਟਾਨਿਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਖਰਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਸਖ਼ਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਕਈ ਸਖਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪੱਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ’ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਹਰੇਕ ਦਾ ਸਰੀਰ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰਾ, ਕੋਈ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਵੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਕਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰਕੇ ਵੀ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਤਾ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈ ਕਿ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਬੋਲਦਾ ਨਹੀਂ. ਨਸ਼ਾ ਆਮ ਵਿਕਦਾ ਹੈ, ਭੰਗ ਵਰਗੇ ਸਟਰੀਟ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਆਮ ਖੁਲ੍ਹ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ

ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਇਥੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਆਣ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ੇ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਦੇ ਹਨ। ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਟੋਕਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਨਵੇਂ ਆਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮਹੌਲ ਵਿਚ ਰਚਣ ਮਿਚਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ, ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਘੁਲ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ, ਉਹ ਇਕਲਾਪੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਦੇ ਹਨ , ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤਨਾਅ ਵਰਗੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਮੁਲਕ ਸਵਰਗ ਵਰਗਾ ਲੱਗਦਾ, ਜਦੋਂ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਐਨਾ ਕੁਝ ਸੰਭਾਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਕੰਮ ਲੱਭਣਾ, ਕਈ ਵਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਕਈ ਵਾਰ ਕੰਮ ਮਿਲ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਾਲਕ ਕੰਮ ਕਰਾ ਕੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ. ਆਵਾਜ ਉਠਾਉਣ ’ਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਡਰੋ ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣਾ, ਕੰਮਾਂ ’ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸੋਸਣ ਹੋਣਾ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਰੈਂਟ ਦੇਣ ਦਾ ਤਣਾਅ, ਗਰੌਸਰੀ ਦਾ ਖਰਚਾ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਘਰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ’ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਨ ਦਾ ਡਰ ਬਾਰਾਂ ਪਾਸ ਬੱਚੇ 16- 17 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਅਜੇ ਬਚਪਨਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ, 25 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਬੱਚਾ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਉਮਰ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਰਗਲਾ ਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਬਾਕੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ’ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਕਈ ਬੱਚੇ ਸਮਝਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਉਹ ਔਖ ਸੌਖ ਹੋ ਕੇ ਕੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਲਾਡਲੇ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਡੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਾਰਾ, ਮਹਿੰਗੇ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਤੇ ਲੈ ਕੇ, ਮੁੜ ਕੇ ਕਿਸਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤਰੀਕੇ ਭਾਲਣੇ ਕਿ ਕਿਤਿਓਂ ਸੌਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਬਣ ਜਾਵੇ. ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਣ ਵਰਗਾ ਤਰੀਕਾ ਆਸਾਨ ਲਗਦਾ ਹੈ. ਸਿਰਫ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਜੰਮ-ਪਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਰੁਝਾਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਡਰੱਗ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੇ ਬੜੇ ਢੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੋਲਾਂ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਉਮਰ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਾਓ। ਕੋਈ ਹੁਨਰ ਸਿਖਾਓ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਮਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਿਆਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਬੱਚਾ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਜਿਦ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਾਵੋਂ, ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਜਾਂ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ. ਇਹ ਉਮਰ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਲਈ ਇਸ ਉਮਰ ’ਚ ਠੀਕ ਗਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਬੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਅਸੀ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ’ਚ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਵੀ ਹੱਥੋਂ ਗੁਆ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣਾ ਬੁਢਾਪਾ ਵੀ ਰੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਆਏ ਦਿਨ ਖਬਰਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਲਾਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜਣੀ, ਉਸ ਲਈ ’ਗੋ ਫੰਡ ਮੀਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਲਾਸ਼ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਆਦਾਤਰ ਮੁੰਡੇ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਘਟ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ’ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਲੱਭੀਏ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਖਮਿਆਜਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਜਾਂ ਸੁਰਖੀਆਂ, ਰੋਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਦਿਲ ਪਸੀਜ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਸ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ, ਤੁਹਾਡਾ ਬੇਹਾ, ਪੁਰਾਣਾ, ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਨਾਲ, ਰੋਜ਼ ਸਸਤੇ ਫਾਸਟ ਫੂਡ ਖਾਣ ਨਾਲ, ਘੱਟ ਸੌਣਾ, ਨੀਂਦ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣੀ, ਭੁੱਖੇ ਰਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਣਾ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ, ਇਹ ਵੀ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ. ਸਾਡਾ ਵਿਰਸਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਹੋਵੇ, ਘਰ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਹੋਵੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਿੱਟਾ, ਕਾਲੀ ਨਾਗਣੀ, ਬੰਦੂਕਾਂ ਏਕੇ 47 ਆਦਿ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣ ਉੱਥੇ ਭਵਿਖ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਆਸ ਵੀ ਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਿਚ ਅਸਲ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਪਰੇ ਦਾ ਸਮਾਜ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਬਰੈਂਡਿਡ ਕੱਪੜੇ, ਨੰਗਜ਼, ਅਸਲਾ, ਨਸ਼ਾ. ਸ਼ਰਾਬ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾਅ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਆਸ ਕਰਾਂਗੇ ? ਅੱਗੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਸਕੂਲ ਕਾਲਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੇਡਾਂ ਵੱਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਖੇਡਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਖੇਡਾਂ ਵਗੈਰਾ ਛੱਡ, ਬਾਕੀ ਸਮਾਂ ਆਪਣੇ ਫੋਨਾਂ ’ਤੇ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ. ਫੋਨ ਜਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ ’ਤੇ ਉਹ ਸਭ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਭਧ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਬੱਚੇ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨਿਘਾਰ ਵਿਚ, ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁੱਲ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਖਾਸਕਰ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਾ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਜੋ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਮਾਪੇ ਘੱਟ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਿੰਗਰ ਵਧ ਹਨ, ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੇਧ ਕੌਣ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ. ਗਲਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਝੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਇੱਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸਕਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਪੜ੍ਹਾਈ , ਜੌਬ ਨਾਲ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿੱਦਾਂ ਵਿਚਰਨਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਣ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕਈ ਵਾਰ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਕੀਤੀ ਗਲਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਰੀ’ ਵੈਨਕੂਵਰ, ਟੋਰਾਂਟੋ, ਵਿਨੀਪੈਗ, ਔਟਵਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਆਨਲਾਇਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਇਹ ਜਾਨਣ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਗ ?ਹਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੀ ਉੱਥੇ ਜੌਬ ਜਾਂ ਕੰਮ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਉਥੇ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ? ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਸਿਖਾਓ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਣੀ ਸਿਖਾਓ, ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਣੇ ਜੋ ਛੇਤੀ ਅਤੇ ਘਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋਣ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਕਿੰਗ ਕਲਾਸਾਂ ਲਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ਹੈ ਆਦਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜੇਕਰ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਹੈ ਤਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਦਿਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਜਾਂ ਸਲੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭਣਾ, ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ, ਮੁਫਤ ਟੈਕਸ ਕਿਵੇਂ ਭਰਨਾ, ਸਸਤੀ ਗਰੌਸਰੀ ਕਿੱਥੋਂ ਖਰੀਦਣੀ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ। ਫੂਡ ਬੈਂਕ, ਫਰੀ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਆਦਿ। ਜੇ ਕੋਈ ਲੋਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ, ਜੇਕਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਏਨੀ ਕੁ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਉੱਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਏਨੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਉਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਇਸੋਰੈਂਸ ਦੇ ਆਪ ਬੈਨੇਫਿਸਰੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ਬੱਚਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਨਹੋਣੀ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਦਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਲਈ :

ਪਿਕਸ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਰਿਜ਼ੂਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ/ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵਲੰਟੀਅਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਿਜ਼ੂਮ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਰੀ ਜਾਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫੂਡ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਫਰੀ ਗਰੋਸਰੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ. ਇਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਟਰੈਸ ਅਤੇ ਬਿਸਤਰਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਹਨ ਸਰੀ ਅਤੇ ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵੈਬਸਾਇਟ www.gnfb.ca ’ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕੇ ਪੀ ਯ ਦੇ ਹੀਰੇ, ਟੀਮ ਵੀ ਕੇਅਰ. ਇਹ ਨਵੇਂ ਆਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕੰਮ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਵੇਂ ਆਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਰਾਈਡ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗਰੁੱਪ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਸਰੀ ਵਿਚ ‘ਹੋਪ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ’ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ. ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗੀ,

ਖੋਜਕਰਤਾ, ਧੂਰਕੋਟ (ਮੋਗਾ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚੇਅਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਪੰਜਾਬ ਸਰੋਕਾਰ : ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਾਪੂਲਿਜ਼ਮ

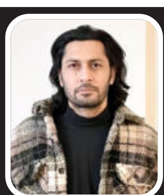

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ +16474683380
ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ +919417862967

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਕਟ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਕਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਝ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖਾਂ (ਭਾਸ਼ਾ, ਧਰਮ, ਪਛਾਣ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ, ਪਹਿਰਾਵਾ, ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਪੇਂਡੂ-ਹੇਰਵਾ, ਆਦਿ) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਉਸ ਤਬਕੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖਾਂ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਖਾਸੇ ਵਿੱਚ ਪਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤ (revival) ਕਰ ਕੇ 2020-21 ਦੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਕੀ ਉਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖ ਕਿਸਾਨੀ ਸ਼ੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਏ ਹਨ? ਕੀ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ (ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਵਾਦ ਰਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰ (capitalist culture) ਦੇ ਗਲ਼ਬੇ, ਜਿਸਦਾ ਆਧਾਰ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਤਰਕ ਹੈ, ਤੋਂ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਹੋਵੇ? ਭਾਵ ਕੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਰਤਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਮੰਡੀ ਅਧਾਰਿਤ ਧਾਰਨਾ (ਜੋ ਕਿ ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹਾਮੀ ਹੈ) ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇ? ਕੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵੱਖਰੇ ਮਹਾਂ-ਬਿਰਤਾਂਤ (meta-narrative) ਦੀ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰ (ਜਿਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੂੰਜੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਕਾਸ ਹੈ) ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰੀਬ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਤੋਂ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬੇਹਤਰ ਸਮਾਜ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ?

ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਲਈ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲਾ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇਕੋ ਜਹੀ (modus operandi) ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ (organic intellectuals) ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਚੇਤਨਾ ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਪਾਪੂਲਿਸਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੇ ਮਿਥਿਹਾਸਕ, ਪਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਹ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਪਾਪੂਲਿਸਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਦੇ। ਅਜੋਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਕੇ ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ (postmodernism) ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣਨ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਆਮ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਹ ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ (idea) ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਭਿਆਸ (practice) ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਉਹ ਤਾਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਨਿਆਇਕ (just) ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ-ਰਹਿਤ (exploitation-free) ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਮਹੱਤਤਾ ਤੋ ਵੀ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਖਾਸੇ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸਤਾਵਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਾਪੂਲਿਸਟ (ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ) ਪੇਂਡੂ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਮਿੱਥਾਂ (rural conservative myth) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਜਿਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾ, ਧਰਮ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼, ਪਹਿਰਾਵਾ, ਗੀਤ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਆਦਿ ਨੂੰ, ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ ਦੀ ਸਤਹੀ ਜਹੀ ਸਮਝ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ, ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦੀ ਵਿਧੀਆ ਰਾਹੀਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਿੱਥਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਕੇ ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਨਦਾਤਾ ਕਹਿਕੇ ਨਿਵਾਜ਼ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਭਾਵਨਾਤਕ ਅਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਝੂਠੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਬੋਝ ਥੱਲੇ ਇਹਨਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਗੁਰਬਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗਹਿਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ਼ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰੀਬ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਹੇਰਵੇ ਅਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸਿਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਵੁਕ ਕਰਕੇ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਅਜੋਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਪੂਲਿਸਟ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਪਿੰਡਾਂ ਅੰਦਰਲੀ ਆਰਥਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਜਮਾਤੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਯੂਨੀਵਰਸੀਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦੀ ਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀ ਮਹਾਂ-ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਿਖੰਡਨ (de(con)struction) ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਆਮ ਨਜ਼ਰ ਆਉਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਸਾ ਆਰਥਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਹੈ, ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਉਸਦਾ ਪੂਰਕ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਗੁਰਬਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਤੇ ਪਾ ਦਿਤਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਗੁਰਬਤ (relative poverty) ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਾਪਿਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ।ਅੱਜ ਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਆਪਣੇ ਪੇਂਡੂ ਹੇਰਵੇ (rural nostelgia) ਕਰਕੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੀ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਪਰਪੱਕ ਕਰਨ ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ "ਆਰਥਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ" (ਜੋ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੈ) ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੀ ਨਾ ਬਣੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰਕ ਆਰਥਿਕ ਰੋਮਾਂਸਵਾਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾਂ ਪਰਪੱਕ ਕਰਨ ਤੇ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ=ਪਿੰਡ=ਕਿਸਾਨ। ਇਹ ਪੇਂਡੂ ਹੇਰਵੇ ਵਾਲੀ ਬੌਧਿਕਤਾ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪੜਚੋਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ (false consciousness) ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ=ਪਿੰਡ=ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਸੋਂ ਦਾ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹਿੱਸਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁੱਲ ਪੇਂਡੂ ਵਸੋਂ ਵਿੱਚੋਂ 58 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਿਵਾਰ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਧੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਂਡੂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਲੱਗਭੱਗ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਇਥੋਂ ਵੀ ਤਹਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਉਹ ਵਸੋਂ ਜੋ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਹੋਈ, ਕਦੇ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬ ਜਮਾਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵਸਦੀਆਂ? ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਭਾਵ ਇਹ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਿਰਫ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੰਜਾਬ=ਪਿੰਡ=ਕਿਸਾਨ ਹੈ।

ਤੀਜਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਾਪੂਲਿਸਟ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਧ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਾਜ ਦਾ ਖਾਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਾਜ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਜੱਦੋ-ਜ਼ਹਿਦ ਕਰਦਾ। ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ (historical materialistic) ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖਾਸੇ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਪੂਲਿਸਟ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਤਮਾਨ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਧੁਰੇ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ, ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈ ਕੇ, ਵਰਤਮਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਕਸਿਤ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਖਾਕਾ ਨਹੀਂ ਉਲੀਕਦੇ। ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਗੀਰੂ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਆਰਥਿਕ ਤਰਕ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਮਾਡਲ ਦੀ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆ ਬਲਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਕੇ ਪਿਛਾਂਹਖਿਚੂ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣਾ ਲੋਚਦੀਆ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਉਦਾਹਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੇ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਖੂਬੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਮੰਤਵਾਦ ਦੇ ਧੁਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਸਾਮੰਤਵਾਦ ਅਤੇ ਜਗੀਰੂ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਮੰਤਵਾਦ ਅਤੇ ਜਗੀਰੂ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮਾਡਲ ਦਿੱਤਾ ਨਾ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਸਮਿਆਂ, ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਡਲ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਕੁ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਧੁਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪਰਪੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਗਰਾਮਸ਼ੀ (Gramsci) ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਵੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨਾਲ ਸ਼ੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਧੁਰਾ "ਆਰਥਿਕਤਾ" ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰ (ਵਿਅਕਤੀਵਾਦ, ਮੰਡੀ, ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ, ਪੂੰਜੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਵਸਤੂਵਾਦ, ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਦ, ਆਦਿ) ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੂਰੇ (ਭੌਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ) ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਮਿੱਕ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬਦਲਾਅ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਆਰਥਿਕ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਂਝ ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰੈਰੋਕਾਰ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਇਹ ਜਰੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਵਾਦੀ ਲੀਹਾਂ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਕੇ ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕ ਖਾਸੇ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਧੁਰੇ (ਆਰਥਿਕ ਖਾਸੇ) ਤੱਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਰਗਰਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਕਸ਼ ਉਲੀਕਣ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਬਲਕਿ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਸਪੇਸ ਲਈ ਜ਼ੱਦੋਜ਼ਹਿਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਢਾਂਚੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਪਾਪੂਲਿਸਟ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਿਰਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕਿਉਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਾਪੂਲਿਸਟ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਹਾਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਖਾਸੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਸੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸ਼ਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਮਕਸਦ 2020-21 ਦੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਾਪੂਲਿਸਟ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦੀ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀ ਪੇਂਡੂ ਹੇਰਵੇ ਨੂੰ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰੀਬ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਪੂੰਜੀਪਤੀ, ਜਗੀਰੂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਜਮਾਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੋ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਰਹੇ ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬੇਹਤਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨਕਸ਼ ਉਲੀਕੇ।

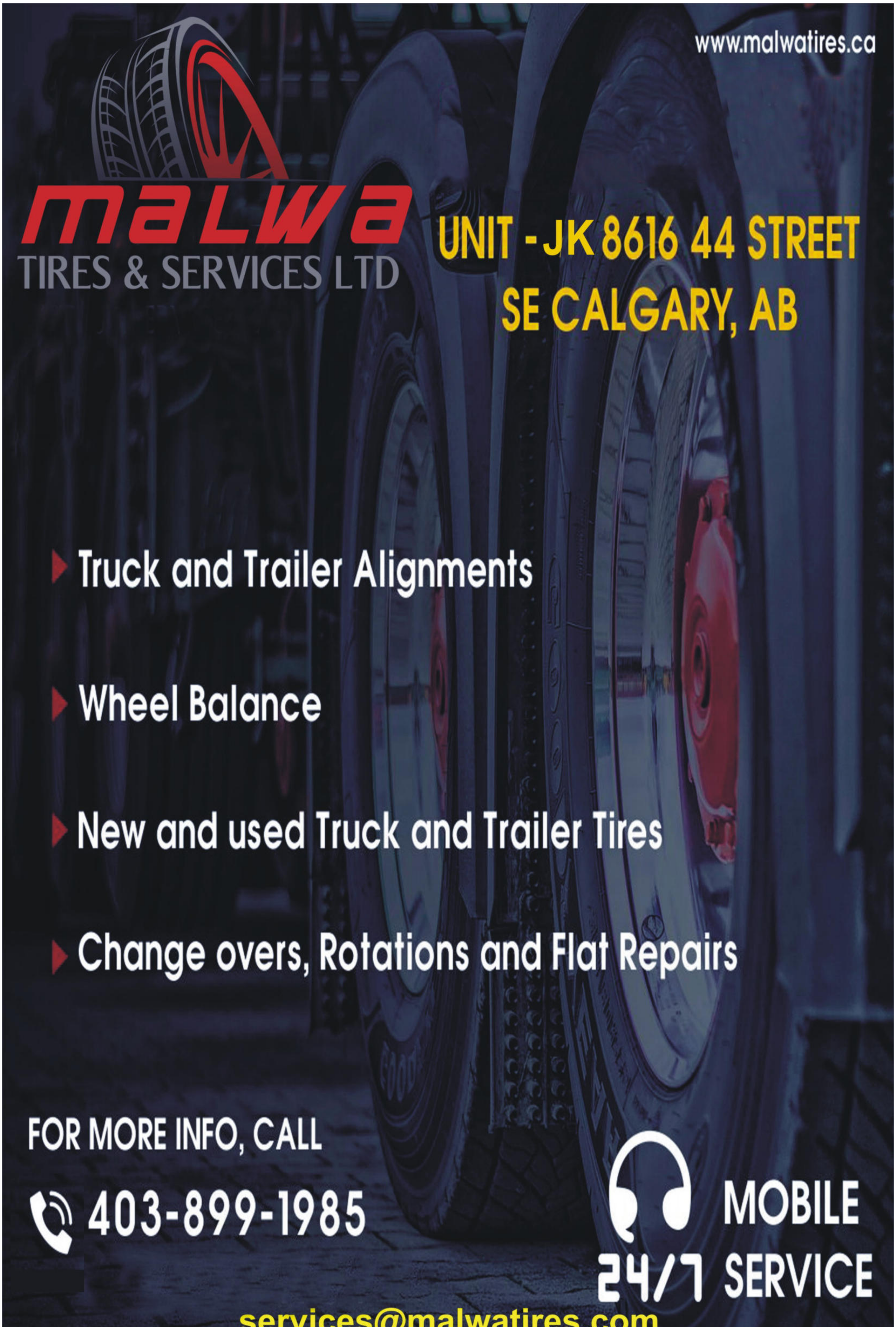
www.malwatires.ca
MALWA
TIRES & SERVICES LTD
UNIT - JK 8616 44 STREET
SE CALGARY, AB
Truck and Trailer Alignments
Wheel Balance
New and used Truck and Trailer Tires
Change overs, Rotations and Flat Repairs
FOR MORE INFO, CALL
403-899-1985
MOBILE
24/7 SERVICE
services@malwatires.com

HOMELIFE SILVERCITY

REALTY INC., BROKERAGE

(Independently Owned and Operated)

#7 CANADA WIDE

BROKERAGE WITH HOMELIFE BRAND

2017 GROSS COMMISSION WISE

New Head Office

905-913-8500

50 COTTRELLE BLVD., UNIT 29, BRAMPTON

TEAM OF OVER 900 REALTORS

HOMELIFE SILVERCITY

REALTY INC., BROKERAGE (INDEPENDENTLY OWNED & OPERATED)

NOW HIRING NEW / EXPERIENCED REAL ESTATE PROFESSIONALS

*Not intended to solicit anyone under contract

JOIN ONE OF FASTEST GROWING BROKERAGE

CALL HEAD OFFICE TODAY

905.913.8500

www.HomelifeSilvercityTeam.com

BALJIT GARCHA
BROKER OF RECORD
647.500.6500

AJIT GARCHA
BROKER / PRESIDENT
647.204.9500

Address:
11775 Bramalea Rd. Brampton

ਐਡਮਿੰਟਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲਾ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬੁੱਕ ਸੈਂਟਰ ਕੈਲਗਰੀ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ

ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬੁੱਕ ਸੈਂਟਰ ਵਲੋਂ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੈਲਗਰੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਕੈਲਗਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਫਲ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਅਪਰੈਲ 20 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਡਮਿੰਟਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ 'ਸਿੱਖ ਹੈਰੀਟੇਜ ਮਹੀਨੇ' ਮੌਕੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵੈਸਾਖੀ ਕਲਚਰਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲਾ ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ, ਸਿੱਖ ਵਿਰਸਾ ਮੈਗਜੀਨ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਐਡਮਿੰਟਨ ਤੋਂ 24 ਘੰਟੇ ਚੱਲਦੇ ਰੇਡੀਉ 580AM ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਬੁੱਟਰ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖ਼ਰੀਦੀਆਂ। ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬੁੱਕ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੇਡੀਓ 580AM ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਐਡਮਿੰਟਨ ਵਿੱਚ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਚਾਹੀਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ 403-455-4220 ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Thinking of Buying or Selling
Your Home?
ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਜਾਂ
ਵੇਚਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
GS MANN
587-777-7000
www.myfirsthomeincalgary.ca
RE/MAX REALTY INNOVATIONS

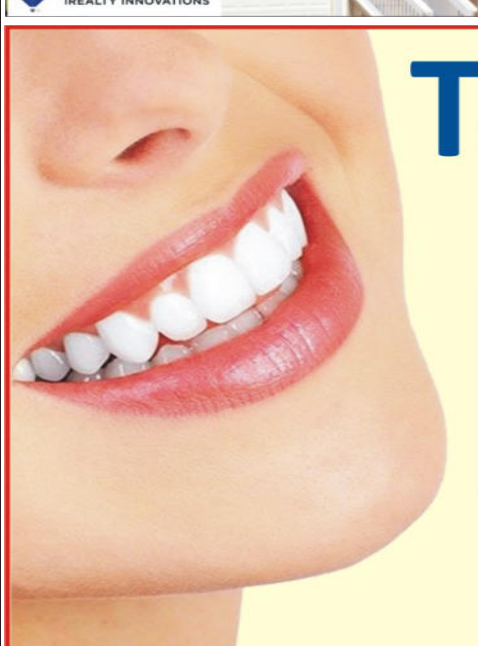

Taralake Dental
Taralake Dental offers Full Range of General and Cosmetic Dental Services
TARALAKE DENTAL
We Offer
Oral Exams and Checkups | Dental Cleanings | Children's Dentistry
Cosmetic Procedures : Crowns, Bridges | Teeth Whitening | Tooth Coloured Fillings
Same Day Emergencies | Root Canals | Wisdom Tooth Extraction
Ph. : 403-455-1600 | Fax : 403-764-9788
contact@taralakedental.com | www.taralakedental.com
Unit 321 (2nd Floor) 7171 80th Ave NE Calgary, AB T3J 0P6

ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਕੈਲਗਰੀ (ਰਜਿ.) ਵਲੋਂ
ਸਿੱਖ ਵਿਰਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸਪਾਂਸਰਜ਼ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਨਾਲ
ਸਵ. ਸੋਹਣ ਮਾਨ ਯਾਦਗਾਰੀ 13ਵਾਂ ਸਲਾਨਾ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ
ਨਾਟਕ ਸਮਾਗਮ
ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ ਮੰਡੀ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦੇ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਰਕੇਸ਼ ਚੌਧਰੀ ਟੀਮ ਸਮੇਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ।
23 ਜੂਨ 2024 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5.00 ਤੋਂ 8.00 ਵਜੇ ਤੱਕ
Red Stone Theatre, 5 Red Stone Heights NE Calgary AB T3N 0T6 ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਨਾਟਕ ਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਪੰਧੇਰ ਨਾਲ 403-479-4220 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਮਾ. ਭਜਨ ਸਿੰਘ 403-455-4220 ਅਤੇ ਹਰਚਰਨ ਪਰਹਾਰ 403-681-8689 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ